

TAMPEREEN YLIOPISTO
Johtamiskorkeakoulu

KUNTAINVESTOINNIN DISKURSIIVINEN (DE)LEGITIMOINTI
Case Sastamalan Vammalan uimahalli

Julkinen talousjohtaminen
Pro gradu -tutkielma
Elokuu 2018
Ohjaaja: Eija Vinnari

Noora Nieminen

TIIVISTELMÄ

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu; julkinen talousjohtaminen

Tekijä:

NIEMINEN, NOORA

Tutkielman nimi:

Kuntainvestoinnin diskursiivinen (de)legitimointi – Case Sastamalan Vammalan uimahalli

Pro gradu -tutkielma:

76 sivua

Aika:

Elokuu 2018

Avainsanat:

kuntainvestointi, legitimaatio, legitimointistrategiat, sosiaalinen konstruktionismi, diskurssi

---

Tässä tutkimuksessa on perehdytty kuntainvestoinnista käytyyn legitimaatiokeskusteluun eli siihen, miten kuntainvestoinnille luodaan hyväksyttävyyttä ja hyväksymättömyyttä. Kunnat tekevät vuosittain investointeja miljoonilla euroilla tuottaakseen lakisääteisiä palveluja ja ylläpitääkseen alueensa elinvoimaa. Kunnat joutuvat kamppailemaan rajallisten resurssien ongelman kanssa, minkä vuoksi ne joutuvat tekemään jatkuvia valintoja erilaisten investointivaihtoehtojen välillä. Tästä syystä kuntien asukkaat, päättäjät ja virkamiehet keskustelevat intohimoisesti kuntien tulevista investointisuunnitelmista.

Aikaisemmissa kuntainvestointeihin liittyvissä tutkimuksissa on keskitytty erityisesti kuntainvestointipäätöksen jälkeisiin vaiheisiin ja investoinnin rahoitukseen. Tässä tutkimuksessa halutaan ymmärtää paremmin kuntainvestointipäätöstä edeltävää aikaa. Tätä on lähdetty tutkimaan perehtymällä siihen, miten kuntainvestoinnille luodaan legitimizeettiä tai delegitimeettiä sanomalehtikirjoittelussa. Tutkimuksen teoreettisfilosofinen tausta koostuu legitimaation lisäksi sosiaalisesta konstruktionismista sekä diskurssiteoriasta.

Tämä laadullinen tutkimus kohdistui Sastamalan kaupungin Vammalan alueelle suunniteltuun uimahalliin. Aineisto koostui paikallislehti Tyrvään Sanomissa vuosina 1967–2017 ilmestyneistä teksteistä, jotka analysoitiin diskurssianalyysiin menetelmällä. Aineistosta tyypiteltiin käytettyjä legitimointistrategioita ja tunnistettiin syntyneitä legitimaatiodiskursseja.

Aineistosta löytyi viisi kuntainvestoinnin legitimaatiodiskurssia, jotka erottuivat käytettyjen legitimointistrategioiden ja ajallisen kontekstin mukaan omiksi diskursseikseen. Tulosten mukaan investoinnille luodaan legitimizeettiä erityisesti rationalisointistrategian avulla, mutta delegitimeettiä rakennetaan useimmiten sekä rationalisoinnin että moralisoinnin strategioilla. Tulokset osoittivat myös ajallisen ja paikallisen kontekstin vaikuttavan keskustelijoiden legitimointistrategioiden käyttöön.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimuskohteena kuntainvestointi	5
1.2 Tutkimuksen tavoitteet, valinnat ja eteneminen	8
2 TUTKIMUKSEN TIETEENFILOSOFISET JA TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	10
2.1 Sosiaalinen konstruktionismi	10
2.2 Diskurssi	13
2.2.1 Oma asema ja identiteetti diskurssissa	15
2.2.2 Kieli resurssina	16
2.2.3 Konteksti	17
2.3 Diskursiivinen legitimaatio	19
2.3.1 Legitimaatio ja legitimizeetti	19
2.3.2 Diskursiivinen näkökulma legitimaatioon	22
2.3.3 Legitimointistrategiat	23
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	26
3.1 Aineistonkeruu ja -analyysi	26
3.2 Sastamala ja uimahallikeskustelu	28
4. TULOKSET	30
4.1 Vaihe 1: Saastunut vesi 1967–1972	30
4.2 Vaihe 2: Tärkein ja tasapuolisin investointi 1981–1990	35
4.3 Vaihe 3: Laman varjossa 1991–1996	41
4.4 Vaihe 4: Uimahallin vaikutus muihin palveluihin 1997–2006	47
4.5 Vaihe 5: Taloudellista epävarmuutta ja uusi palloiluhalli 2008–2017	54
4.6 Legitimointistrategioiden käytön kehittyminen	61
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	67
LÄHDELUETTELO	73

Tutkielman kuvat

Kuvio 1 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 1	31
Kuvio 2 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 2	36
Kuvio 3 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 3	42
Kuvio 4 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 4	49
Kuvio 5 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 5	55
Kuvio 6 Legitimoivien, delegitimoivien ja molempia kantoja sisältäneiden tekstien määrä eri vaiheissa	62
Kuvio 7 Legitimointistrategioiden esiintyminen aineistossa suhteessa legitimointia sisältäneiden tekstien määrään	63
Kuvio 8 Delegitimointistrategioiden esiintyminen aineistossa suhteessa legitimointia sisältäneiden tekstien määrään	63

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuskohteena kuntainvestointi

Kunnat tekevät vuosittain investointeja miljoonilla euroilla. Vuonna 2017 Suomen kuntakonsernien nettoinvestointien määrä oli melkein 5,8 miljardia euroa (Tilastokeskus, 2018). Esimerkiksi 33 000 asukkaan Nokian kaupunkikonsernin investointimenot olivat vuonna 2017 yhteensä 22,9 miljoonaa euroa (Tilinpäätös 2017, 4, 32), alle 9 000 asukkaan Karkkilassa investointiin 4,1 miljoonalla eurolla (Tilinpäätös 2017,12, 39) ja 118 000 asukkaan Kuopiossa nettoinvestointimenot olivat 160 miljoonaa euroa (Tilinpäätös 2017, 7, 216). Kunnat vastaavat esimerkiksi peruskoulutuksesta, infrastruktuurista ja erilaisista liikuntapalveluista kuntansa asukkaille. Yksityisestä sektorista poiketen kuntien investointien päätöksentekoa värittää demokraattinen päätöksenteko, rajattomat tarpeet ja rajalliset resurssit sekä julkinen keskustelu ja argumentointi tulevista päätöksistä.

Kuntien onnistuneet investoinnit toimivat useimmiten elinvoimatekijöinä, joilla pystytään vastaamaan kuntalaisten tarpeisiin ja houkuttelemaan uusia asukkaita muuttamaan paikkakunnalle. Esimerkiksi laaja kouluverkko, toimiva julkinen liikenne ja hyvät liikuntamahdollisuudet parantavat kunnan elinvoimaisuutta sekä houkuttelevuutta uuden asukkaan silmissä. Kuntien investoinneilla on suora vaikutus myös alueensa asukasluukuun ja kasvuun. Kunnat kohtaavat kuitenkin investoinneista päätettäessä ongelman rajallisista resursseista, minkä takia poliittisen päätöksenteon kautta täytyy valita, mitä investointeja priorisoidaan muiden edelle. Väärät valinnat investointien kohdalla voivat olla erityisesti pienemmissä kunnissa kohtalokkaita, koska ne voivat romuttaa kuntatalouden kymmeniksi vuosiksi. Suurien investointien kohdalla täytyy osata ennakoida tulevaa tarvetta. Ne pitää osata ajoittaa oikeaan aikaan ja toteuttaa tehokkaasti sekä laadukkaasti. Ei siis ole ihme, että ne kiinnostavat kaikkia kunnan asukkaita – onhan kyse heidän verorahojensa käytöstä ja heidän kotikuntansa hyvinvoinnista. Tämä johtaa usein investoinnin tarpeellisuudesta käytävään julkiseen keskusteluun, johon osallistuvat niin kuntapoliitikot, viranhaltijat kuin muutkin kuntalaiset.

Suomalaiset kunnat ovat itsehallinnollisia, mutta niille on määritetty lakisääteisiä tehtäviä ja velvoitteita. Lakisääteisiä ja pakollisia tehtäviä ovat muun muassa perusopetus, päivähoido, kirjasto, rakennusvalvonta, katujen kunnossapito, jätehuolto ja vesihuolto. Kunnat voivat tuottaa myös

vapaaehtoisesti erilaisia palveluja. Tällaisia ovat esimerkiksi asuntojen vuokraaminen, elinkeinoelämää tukevat palvelut, toisen asteen koulutus, etsivä nuorisotyö ja liikuntapalvelut. (Hiironniemi, 2013, 31–32.) Kuntalain (410/2015 § 110) mukaan kuntatalous pitää olla tasapainossa, tarkoittaen sitä, että käyttömenot ja investoinnit täytyy pystyä kattamaan tuloilla. Pelkästään lakisääteisiin tehtäviin vastaaminen vie kuntien taloudesta suurimman osan, mutta kunnan vapaaehtoisilla palveluilla pystytään vastaamaan paikallisiin tarpeisiin ja kehittämään kuntaa. Tilastokeskuksen mukaan investointien osuus kuntien ja kuntayhtymien menoista oli vuonna 2016 melkein 10 prosenttia (Kuntaliitto, 2017).

Kuntien investoinnit ovat merkittävä aihealue kunnan asukkaille ja taloudelle, mutta tutkimusta niistä ei löydy paljoa. Aikaisemmasta kuntainvestointien tutkimuksesta pystyy kuitenkin havaitsemaan muutaman suosituksen. Yksi niistä on ollut kiinnostus kuntien investointien vaikutuksia kohtaan. Esimerkiksi Ford ja Koutsky (2005) ovat tutkineet, minkälainen vaikutus kuntien rakentamalla laajakaistayhteyksillä on yhteisöille sekä taloudelle sekä Whitfiel, Machaczek ja Green (2012) ovat olleet kiinnostuneita kunnallisinvestointien vaikutuksista asukkaiden terveyteen. Infrastruktuuri-investointien vaikutusta pyöräilypendelöinnin suosioon on myös tutkittu (Hirsch, ym., 2017) kuten myös päiväkotien rakentamistavan vaikutuksia paikalliseen työllisyyteen ja talouteen (Törmä & Istolahti, 2017). Toinen aihealue, josta löytyy jonkin verran tutkimusta, on valtion tai jonkun muun ylemmän tahon vaikutus kuntien investointeihin. Esimerkiksi Bojorquez, Champagne ja Vaillancourt (2009) ovat tutkineet liittovaltion myöntämien avustusten vaikutuksia kuntien investointitoiminnalle. Monacelli, PaziENZA ja Rapallini (2015) sen sijaan ovat tutkineet, minkälaisia vaikutuksia valtion asettamalla taloussäännöillä on ollut kuntien investoimiselle. Muita tutkimusaiheita ovat olleet esimerkiksi julkisten investointien rahoitusvaihtoehdot (Busk, Huovari & Härmälä, 2016) ja kuntainvestoinnin arvonmääritys (Stejskal & Hájek, 2015).

Aikaisemmista tutkimuksista lähimpänä tämän tutkimuksen aihetta on Sanna Häklin (2018) väitöskirja, jossa on tutkittu rationaalisuutta osana kuntainvestoinnin päätöksentekoa sekä sitä minkälainen vaikutus päätöksentekijöillä ja heidän saamallaan investointia koskevalla tiedolla on ollut päätöksentekoon. Häklin tutkimustulosten mukaan investoinnin päätöksenteon tukena käytetään pääosin kustannuslaskelmia eikä investointilaskelmia. Tutkimustulokset osoittavat, että päätöksentekoon vaikuttavat hyvin monenlaiset tekijät, jotka ovat yleensä riippuvaisia kyseessä olevasta investoinnista. Tulosten mukaan ei-taloudellisilla tekijöillä on suuri merkitys investoinnin

päätöksenteossa, koska investointeja perusteltiin lähinnä muilla kuin taloudellisilla argumenteilla. Taloudellisista päätöstekijöistä tärkeimpänä päättäjät pitivät kokonaiskustannuksia, eivätkä he edes tutustuneet kaikkiin heille annettuihin laskelmiin. Tutkimuksen mukaan vapaaehtoisesta investoinnista päätettäessä päätöksentekijät olivat paljon sitoutuneempia päätöksentekoprosessiin kuin pakollisen investoinnin kohdalla. Investointia joko kannatettiin tai vastustettiin aktiivisemmin ja perustelut olivat useammin ei-taloudellisia kuin taloudellisia. (Häkli, 2018, 167–168, 177.) Suurin osa aikaisemmasta tutkimuksesta on ollut kiinnostunut siitä vaiheesta, kun investointi on jo tehty. Jotta voisi ymmärtää paremmin kuntien investointiprosesseja, pitäisi olla myös tietoa siitä, mitkä asiat vaikuttavat investoinnin päätöksenteossa ennen varsinaista päätöstä. Myös Häklin (2018, 206) mukaan investointitutkimus kaipaa tietoa päätöksentekoprosesseista. Tätä pystytään tutkimaan perehtymällä investoinneista käytävään keskusteluun.

Julkista keskustelua kuntien investoinneista käydään useimmiten paikallislehtien palstoilla, erilaisilla keskustelupalstoilla netissä sekä sosiaalisessa mediassa. Kuntainvestoinnit ovat myös jatkuvasti median kiinnostuksen kohteena, mikä tarkoittaa sitä, että erityisesti paikallislehdet kirjoittavat mielellään tulevista suunnitelmista. Media pystyy myös vaikuttamaan siihen, mihin suuntaan julkinen keskustelu ohjautuu. Media pystyy nimittäin vaikuttamaan siihen, mitkä investoinnit se nostaa esille ja minkälaisessa valossa. (Joutsenvirta & Vaara, 2015, 771; Joutsenvirta & Vaara, 2009, 90.) Tällä tavalla esimerkiksi paikallislehti voi vaikuttaa suunnitelmien etenemiseen ja kuntalaisten mielipiteisiin tulevista projekteista. Toisena vaikuttavana tekijänä ovat aktiiviset kuntalaiset, jotka ottavat osaa keskusteluun esimerkiksi mielipidepalstoilla. He voivat päämäärätietoisesti nostaa esiin esimerkiksi investoinnin positiivisia puolia ja tällä tavoin vaikuttaa myönteisesti muihin lehden lukijoihin ja keskusteluun osallistuviin henkilöihin.

Keskusteluun osallistuvilla on mahdollisuus luoda investoinnille legitimizeettiä eli yleistä hyväksyttävyyttä tai delegitimeettiä eli hyväksymättömyyttä käyttämällä apunaan kieltä, erilaisia kielellisiä strategioita ja argumentointia. Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena on tutkia, miten sanomalehtikirjoittelussa yritetään legitimoida tai delegitimoida kuntainvestointi ja selvittää minkälaisia yleisemmän tason diskursseja kuntainvestoinnin päätöksenteon ympäriltä löytyy. Sosiaalisen konstruktionismin mukaan rakennamme todellisuutta kielen avulla. Tähän nojaten tässä tutkimuksessa tutkitaan, minkälaisia todellisuuksia keskustelijat rakentavat investoinnista, ja miten he sen kielellisesti toteuttavat. Tällä tavoin saadaan tietoa investointien päätöksentekoprosessin

alkuaskelista ja niistä elementeistä, jotka diskurssiin osallistuvat kokevat merkittäviksi investoinnista päätettäessä.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet, valinnat ja eteneminen

Tämän tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä siitä, mitkä asiat nähdään merkityksellisinä kuntainvestoinnista päätettäessä. Tutkimus selvittää, miten kuntainvestoinnille luodaan legitimizeettiä tai delegitimeettiä sanomalehtikirjoittelussa ja samalla kartoittaa, minkälaisia kuntainvestointidiskursseja on syntynyt.

Tutkimuksen pääongelma on: *Miten kuntainvestointia legitimoidaan tai delegitimoidaan?*

Tutkimuksen alaongelmat ovat: *Minkälaisia legitimointistrategioita sanomalehtikirjoittelussa käytetään investoinnin legitimoimiseksi tai delegitimoimiseksi? Miten investointikeskustelu ja käytetyt legitimointistrategiat ovat muuttuneet ajan myötä?*

Tutkimus keskittyy keskusteluun yhdestä investoinnista, koska tarkoituksena on tutkia keskustelua pitkällä aikavälillä. Koska diskurssianalyysin toteuttaminen huolellisesti vaatii runsaasti aikaa, ei yhden pro gradu -tutkielman puitteissa ollut mahdollista tehdä vertailevaa tutkimusta erilaisista investoinneista tai eri kunnista. Tutkimuskohteeksi valikoitui Sastamalan uimahalli-investointi, koska se on herättänyt paikkakunnalla paljon keskustelua sekä puolesta että vastaan ja kyseinen keskustelu on kestänyt jo viisikymmentä vuotta. Uimahalli on myös esimerkki hyvin tyypillisestä kunnan investoinnista, joka herättää keskustelua sen suuruuden ja vapaaehtoisuuden takia. Investointikeskustelun pitkäkestoisuuden myötä tutkimusaineistoa on kertynyt sen verran paljon, että investointidiskurssien ja kielellisten legitimointistrategioiden tutkiminen on mielekästä. Prosessin pitkäkestoisuus antaa myös mahdollisuuden tarkastella, minkälaisia erilaisia yleisen tason diskursseja kuntainvestointien ympäriltä löytyy historiallisesti katsottuna. Olen myös itse seurannut sivusta tätä keskustelua useiden vuosien ajan, joten minulla on henkilökohtaista kiinnostusta juuri tähän investointikeskusteluun.

Kyseessä on tapaustutkimus, joka kohdistuu vain yhden investoinnin ympärillä käytyyn keskusteluun. Tutkielman analyysin tieteenfilosofisena lähtökohtana on sosiaalisen konstruktionismin mukainen käsitys todellisuuden rakentumisesta sosiaalisessa kanssakäymisessä ja diskurssitutkimuksen ajatus merkitysten luonnista diskursseissa. Aineisto käsitellään diskurssianalyysin keinoin tyypittelemällä käytettyjä legitimointistrategioita ja niiden kautta havainnoimalla investointidiskursseja. Aineistoa tyypitellään Vaaran, Tienarin ja Laurilan (2006) legitimointistrategioiden malliin tukeutuen.

Tämän tutkimuksen aineisto koostuu paikallislehti Tyrvään Sanomista löytyneistä uimahalli-investointia koskevista sanomalehtikirjoituksista. Kyseinen investointikeskustelu alkoi vuonna 1967, joten aineistoa on kerätty vuosilta 1967–2017. Mahdollisimman todenmukaisen ja monipuolisen aineiston saamiseksi on painettujen tekstien tutkiminen ainoa tapa selvittää sen aikaisia mielipiteitä ja legitimointiyrityksiä uimahallin hyväksyttävyydestä tai hyväksymättömyydestä. Tutkimuksesta on tietoisesti jätetty ulkopuolelle lehden nettisivuilla käyty verkkokeskustelu, koska pro gradu -tutkielmalle varattu aika ei riitä verkossa käytyjen keskustelujen analysointiin. Tämä investointikeskustelu on myös jatkunut niin pitkään, että verkkokeskustelu kattaa vain muutaman vuoden koko sen historiasta.

Tässä ensimmäisessä luvussa on esitetty taustaa tälle tutkimukselle sekä pyritty osoittamaan tutkimuksen tarpeellisuus. Tutkielma jatkuu seuraavaksi tutkimuksen tieteenfilosofisten ja teoreettisten lähtökohtien esittelyllä, mitkä muodostavat sen näkökulman, josta tutkimusongelmaa lähestytään ja tarkastellaan. Teoreettinen ja tieteenfilosofinen viitekehys koostuu sosiaalisesta konstruktionismista, diskurssiteoriasta ja legitimaatiosta sekä diskursiivisista legitimointistrategioista. Luvussa kolme esitellään hyvin lyhyesti Sastamalan historiaa ja käytyä investointikeskustelua. Samassa luvussa esitellään tutkimusaineisto sekä miten se on kerätty ja analysoitu. Luku neljä koostuu tutkimuksen tulosten läpikäynnistä ja luvussa viisi pohditaan tuloksista syntyneitä johtopäätöksiä, tutkimustulosten merkitystä sekä tutkielmasta nousseita jatkotutkimusaiheita. Tutkimuksen lopusta löytyvät tutkimuksessa lainatut lähteet.

2 TUTKIMUKSEN TIETEENFILOSOFISET JA TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Tutkimuksen teoreettinen näkökulma koostuu kolmesta osasta: sosiaalisesta konstruktionismista, diskurssiteoriasta sekä legitimaatiosta. Sosiaalinen konstruktionismi on valikoitu teoriataustaan, koska sen mukaan merkitykset ja todellisuudet rakentuvat yhteisöissä sosiaalisen kanssakäymisen avulla, eikä vain yhtä oikeaa totuutta ole olemassa. Se palvelee hyvin tutkimuksen kiinnostusta siitä, minkälaisia merkityksiä ja perusteluja eri henkilöillä ja ryhmillä on sekä mahdollistaa kriittisen tarkastelun. Diskurssiteoria on sosiaalisen konstruktionismin alainen teoreettinen näkökulma, jossa diskurssit nähdään sosiaalisena toimintana ja kieli on keskeinen väline merkitysten synnyttämisessä. Tässä tutkimuksessa tutkitaan diskursseja ja tutkimusaineisto koostuu teksteistä, joten diskurssiteoreettinen näkökulma on siksi valittu osaksi teoriakehystä. Legitimaatio taas on se prosessi, jota tutkimuksen diskursseissa tapahtuu ja kielelliset legitimoitistategiat ovat osa niitä välineitä, joita keskustelijat diskursseissa käyttävät.

2.1 Sosiaalinen konstruktionismi

Sosiaalinen konstruktionismi ei ole varsinaisesti mikään tietty teoria tai koulukunta vaan se on tieteenfilosofinen näkökulma, jonka sisältä löytyy useita erilaisia suuntauksia, joita kaikkia yhdistää kiinnostus yhteisöihin, psykologisesti jaettuun asioihin sekä merkitysten ja ymmärrysten syntyyn ja vaikutuksiin ihmisten sosiaalisessa kanssakäymisessä (Galbin, 2014, 82–83; Jokinen, 1999, 38; Lock & Strong, 2010, 6). Sosiaalisen konstruktionismin perusteoksena pidetään Peter L. Bergerin ja Thomas Luckmannin *Todellisuuden sosiaalista rakentumista*, joka julkaistiin vuonna 1966. Teoksessa esitetään, että todellisuus esiintyy meille siten, miten me itse sen tulkitsemme ja merkityksellistämme. Tietoa todellisuudesta jaetaan sosiaalisessa kanssakäymisessä, jolloin siis rakennamme todellisuutta sosiaalisissa suhteissa. (Berger & Luckmann, 2002, 13, 29.) Elder-Vassin (2012) mukaan sosiaalisen konstruktionismin keskeisin ajatus on, että me pystymme muokkaamaan maailmaa yhteisen kommunikoinnin ja ajattelun avulla. Hänen mukaansa esimerkiksi raha on sosiaalisesti rakennettu asia. Jos ihmiset uskoisivat ja päättäisivät yhdessä, että tästä päivästä alkaen kolikot, setelit ja pankkikortit eivät enää käy vaihdon välineenä ja että niillä ei enää ole arvoa, niin nämä kyseiset asiat eivät enää toimisi rahana ja ihmisillä ei olisi enää samanlaista kiinnostusta niitä

kohtaan. (Elder-Vass, 2012, 4–5.) Näin ollen me voimme kollektiivisen kommunikoinnin avulla muuttaa rahan merkitystä. Sosiaalisen konstruktionismin suuntauksia yhdistää halu ymmärtää sitä, miten kielen ja sosiaalisen kanssakäymisen avulla saadaan aikaan merkityksiä (Lock & Strong, 2010, 6–7). Merkityksellistämällä pystymme vakiinnuttamaan merkityksiä, jotta meidän on helpompi ymmärtää toisiamme. Toisaalta merkityksellistäminen on myös vanhojen merkitysten muuttamista ja uusien kehittämistä. (Jokinen, 1999, 39.)

Merkitysten syntyyn ja siihen miten maailman näemme vaikuttaa aina kulttuurinen ja historiallinen konteksti (Lock & Strong, 2010, 7). Muun muassa tämän vuoksi kriittisyys on hyvin keskeistä sosiaalisessa konstruktionismissa. Maailmaa täytyy tutkia kriittisesti, eikä mitään pidä ottaa annettuna. Meidän pitää myös jatkuvasti epäillä sitä, onko maailma todella sellainen kuin millaisena me sen näemme. (Burr, 2015, 2–4.) Esimerkiksi naisen rooli työelämässä on nykyään hyvin erilainen kuin kahdeksankymmentä vuotta sitten. Samoin naisen rooli työelämässä on erilainen Suomessa kuin Etelä-Afrikassa. Näin ollen on hyvin vaikeaa puhua objektiivisesti siitä, mitä on naisten työelämä. Historialla ja kulttuurilla on siis selkeä merkitys sille, mitä nähdään normaalina ja mitä epänormaalina, sekä siihen, miten me kategorioimme ympäröivää maailmaamme (Burr, 2015, 4). Esimerkiksi suomalaiset jaottelivat aikoinaan ihmiset säätyjen mukaan, mutta nykyään puhumme koululaisista, opiskelijoista, työssäkävivistä ja eläkeläisistä.

Myös tieto ja totuus rakentuvat sosiaalisessa kanssakäymisessä, emme siis suinkaan löydä totuutta vaan luomme sen. Tämä tarkoittaa sitä, että mikään, mitä koemme oikeaksi tiedoksi, ei ole objektiivista. Sen sijaan havaintomme ympäröivästä maailmasta syntyy oman subjektiivisen kokemuksen kautta sosiaalisissa prosesseissa. Se, miten me näemme maailman ympärillämme, on sosiaalisten kanssakäymisten ja kokemusten lopputulos. Näin ollen pystymme tuottamaan hyvin erilaisia näkemyksiä samoista asioista maailmassa, mutta yhtä ainutta totuutta ei ole olemassa. Se, mikä näkemys nähdään yhteiskunnassamme legitimiinä, liittyy valtaan ja sen käyttöön. Vallan avulla pystytään määrittämään oikeat ja hyväksyttävät näkemykset. (Burr, 2015, 4–5; Walker, 2015, 37.) Burr (2015, 4) antaa tästä hyvän esimerkin: musiikkityylit ovat ihmisten keksimiä ja yhdessä sopimia lajeja, joita ei ole olemassa ilman sosiaalista kanssakäymistä. Sosiaalisen kanssakäymisen tuloksena on neuvoteltu jonkin tietynlaisen musiikin kuuluvan tiettyyn kategoriaan. Kun olemme sosiaalisessa kanssakäymisessä muiden ihmisten kanssa, opimme jossain vaiheessa lajittelemaan kuulemaamme musiikkia näihin lajeihin, kuten klassiseen ja rockiin.

Kielellä on erityinen rooli sosiaalisessa konstruktionismissa, koska sen nähdään olevan yksi tärkeimmistä välineistä, joilla rakennamme sosiaalista ja psykologista maailmaamme. Jo pienenä lapsena omaksumme valmiit kategoriat ja käsitteet maailmasta ympärillämme, kun alamme kommunikoida muiden ihmisten kanssa kielen avulla. Emme siis suinkaan kehitä itse omia kategorioita maailmasta, vaan jaamme samat kategoriat kuin ihmiset, jotka ovat syntyneet ennen meitä. Puhe ja kieli myös rakentavat maailmaa, ja niillä on vaikutuksia elämäämme. Myös tästä Burr (2015) antaa erinomaisen esimerkin. Kun tuomari sanoo: ”tuomitsen sinut neljäksi vuodeksi vankeuteen”, on sillä eittämättä käytännöllisiä vaikutuksia elämäämme. (Burr, 2015, 10–11.) Kielen avulla olemme myös luoneet tietynlaisia sopimuksia ja toimintatapoja, joilla ohjaamme toimintaamme. Edelliseen esimerkkiin viitaten, esimerkiksi tuomarin langettama tuomio voi olla ehdoton, joka tarkoittaa käytännössä vapauden menettämistä ja vankilaan joutumista. Olemme siis kielen avulla sopineet lait, joita odotamme noudatettavan. Samoin kielen avulla olemme määrittäneet esimerkiksi pesäpalloksi nimetyn pelin. Sanat kuten kotijuoksu tai ajolähtö eivät tarkoita yhtään mitään niille, joille ei ole opetettu sanojen merkitystä, mutta ne, jotka osaavat pesäpallon sanaston, tietävät tarkalleen, mistä puhutaan. Nämä sanat itsessään eivät kuitenkaan kuvaa vielä mitään. Kuvatakseen tapahtumia, kyseisiä sanoja pitää käyttää oikealla tavalla niille kuuluvassa rituaalissa. (Gergen, 2009, 10–11.)

Sosiaalisen konstruktionismin tutkimuksessa on havaittu kaksi erilaista tutkimuksellista näkökulmaa: mikro- ja makronäkökulmat. Mikronäkökulma on kiinnostunut siitä, miten todellisuutta ja merkityksiä luodaan jokapäiväisissä keskusteluissa. Mielenkiinto kohdistuu tällöin nimenomaan arkipäiväisiin keskusteluihin, joissa jatkuvasti neuvotellaan kielen avulla siitä, miltä omat kokemukset näyttävät ja minkälaisia merkityksiä niistä syntyy. Sille mikään taho tai diskurssi ei ole toista tärkeämpää tai todempaa. Tutkimuksessa voidaan olla kiinnostuneita esimerkiksi siitä, miten kieltä on käytetty tai miten eri henkilöt puhuvat samasta kokemuksesta jossain tietyssä kontekstissa. Sen sijaan makronäkökulmasta tutkivat ovat kiinnostuneet siitä, miten ja minkälaisia uusia todellisuuksia eli kategorioita kielellä synnytetään. Makronäkökulmasta voidaan tutkia myös sitä prosessia, jolla diskursseissa tuotetaan merkityksiä. Tämän näkökulman tarkoituksena on päätyä aina jonkinlaiseen yleistykseen asioiden kulusta. (Cunliffe, 2008, 126–128.) Mikronäkökulmasta päästään siis aina syvemmälle johonkin tiettyyn diskurssiin ja merkitysten syntyyn siinä tietyssä kommunikointihetkessä, kun taas makronäkökulmassa halutaan ymmärtää prosessien kulkua tai merkitysten syntyä yleisellä tasolla. Tämä tutkimus nojaa enemmän makronäkökulmaan, koska

tarkoituksena on löytää yleisemmän tason investointidiskursseja ja ymmärtää merkitysten syntyä yleisesti investointidiskurssissa, eikä pureutua tarkemmin kielellisiin mekanismeihin ja kielen käyttöön yhdessä keskustelussa. Seuraavassa alaluvussa esitellään mitä diskurssilla tarkoitetaan ja minkälaisesta näkökulmasta sitä tutkitaan tässä tutkielmassa.

2.2 Diskurssi

Diskurssi on monimerkityksinen sana, jota käytetään runsaasti tieteellisessä tutkimuksessa, mutta jolle ei ole yhtä yhteisesti hyväksyttyä määritelmää. Usein jopa koko termi jätetään määrittelemättä olettaen, että se on niin yleinen ja tunnettu sana, ettei sitä tarvitse määritellä. Tässä luvussa esitellään ensiksi diskurssi–termin erilaisia määritelmiä sekä tarkemmin sitä näkökulmaa, josta diskurssia tarkastellaan tässä tutkimuksessa.

Diskurssin määritelmissä on havaittavissa kolme erilaista teemaa, jotka näkevät termin merkityksen hieman eri tavalla. Ensimmäinen teema näkee diskurssin olevan kieltä, joka on ”lausetta ylempänä” tai ”lauseen yläpuolella”. Tämä on tutuin määritelmä lingvistiikan tutkimuksessa, jossa diskurssia tutkittaessa voidaan olla kiinnostuneita esimerkiksi siitä, mikä tekee kahdesta eri lauseesta diskurssin tai miten pelkästään yksi sana voi itsessään olla teksti, joka kommunikoi jonkin tietyn viestin yleisölle. (Cameron & Panović, 2014, 3–5.) Tämä on hyvin kapea määritelmä, koska tällöin keskitytään lähinnä kielellisiin sääntöihin ja kielen käytön tyypittelyyn (Howarth, 2000, 6–7). Toisen teeman mukaan diskurssissa on kyse kielestä käytössä. Tämä on näistä kolmesta teemasta laajin ja väljin, mutta siinä tutkitaan edellisen kielen muotoon painottavan teeman sijaan kielen avulla tapahtuvaa toimintaa sekä kontekstia, jossa kieltä käytetään. (Cameron & Panović, 2014, 3–6.) Howarthin (2000, 6–7) mukaan tässä teemassa kiinnostus kohdistuu siihen, mitä kielen käyttäjät oikeasti tekevät ja miten. Kolmannen teeman mukaan diskurssissa on kyse sosiaalisesta toiminnasta, jossa kieli on tiedon jakamisen väline. Diskurssi nähdään asiana, jonka kautta on mahdollisuus ymmärtää muun muassa muiden henkilöiden kokemuksia, asenteita ja uskomuksia. Tämä kolmas määritelmä on paljon käytetty nimenomaan silloin, kun tutkitaan jotain muuta kuin kieltä itseään. (Cameron & Panović, 2014, 3–6.) Myös tässä tutkimuksessa nojaututaan tähän kolmanteen suuntaukseen. Seuraavaksi avataan hieman paremmin, miten diskurssi nähdään kyseisen teeman mukaan.

Diskurssissa on aina kyse sosiaalisesta toiminnasta. Diskurssiteorian mukaan kieli on perustava elementti sosiaalisessa elämässä ja kieli itsessään on rakentavaa. Tällä tarkoitetaan sitä, että diskurssit samanaikaisesti kuvaavat maailmaa ja rakentavat sitä, jolloin kieli vaikuttaa ympäröivään maailmaan ja ympäröivä maailma vaikuttaa kieleen ja sen käyttöön. Ympäröivä maailmamme tulee esiin merkitysten synnyn kautta sosiaalisessa kanssakäymisessä. Diskurssit siis tuovat näkyville sosiaalisen maailman. Näin ollen emme voi sanoa, etteikö diskursseissa tapahtuisi mitään. (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 16–17; Wetherell, 2001, 14–16.) Diskurssien sosiaalinen toiminta tulee esiin myös siinä, että diskurssiin osallistuvat tekevät valintoja. He valitsevat, miten he puhuvat ja millä sanoilla, mutta ennen kaikkea he valitsevat esittävänsä todellisuudesta jonkin tietyn version sanomalla jotain ja jättämällä jotain sanomatta. Juuri tämän takia Wetherell (2001) kutsuu diskurssia suunnitelluksi toiminnaksi. Diskurssit ovat aina sellaista toimintaa, jossa rakennetaan merkityksiä, ja merkitysten synty on aina yhteisöllistä toimintaa. (Wetherell, 2001, 17–18.)

Diskursseista puhuttaessa voidaan tarkoittaa kokonaisuuksia, joissa kiinnostus kohdistuu kielenkäyttöön sosiaalisen toiminnan osana ottaen samalla huomioon kontekstin (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 19). Lock ja Strong (2010, 269) määrittelevät diskurssin asiaksi, jota me käytämme ymmärtääksemme toisiamme ja vaikuttaaksemme toisiimme. Diskurssit voidaan nähdä tietynlaisina systeemeinä, jotka toimivat sosiaalisissa suhteissa, käytänteissä ja ne ovat paikannettavissa tiettyyn kontekstiin. Diskursseissa luodaan asioille ja tapahtumille merkityksiä sosiaalisen prosessin kautta. Diskurssit voivat olla esimerkiksi yksittäisten henkilöiden välisiä keskusteluja tai sanomalehdessä mielipidekirjoitusten kautta käytyä keskustelua. (Angermuller, Maingueneau & Wodak, 2014, 3; Howarth, 2000, 8–9.)

Tutkimalla diskursseja pystytään tutkimaan erilaisia näkökulmia maailmasta, ovat ne sitten konkreettista tai ajatusmaailmoja. Jokaisella diskurssiin osallistuvalla on aina omanlaisensa lähtökohdat, joista hän katsoo maailmaa ja siten tuo ne esiin diskurssissa. Keskustelijaan vaikuttaa esimerkiksi hänen oma identiteettinsä ja sosiaaliset suhteensa. Yhdessä diskurssissa voi siis kohdata monenlaisia erilaisia ihmisiä ja siten näkökulmia maailmasta. Toisaalta käytävä diskurssi myös vaikuttaa keskustelijoihinsa ja voi siten muuttaa diskurssiin osallistuvien ajatusmaailmaa. (Fairclough N., 2003, 124.) Diskursseja tutkimalla saadaan myös selvyttä siitä, miten eri tahot merkityksellistävät asioita ja tapahtumia. Samalla saadaan tietoa siitä, miten merkityksellistäminen

tapahtuu ja minkälaisia seurauksia sillä voi olla. Näin saadaan kuva siitä, minkälaisia eri asioita koetaan merkityksellisiksi ja minkälaisilla painoituksilla. Toisaalta pystytään myös havaitsemaan ne asiat, joita ei nähdä merkityksellisinä. (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 11.)

2.2.1 Oma asema ja identiteetti diskurssissa

Diskurssit rakentavat identiteettejä, mutta identiteetit myös vaikuttavat diskursseihin. Diskurssiteorian mukaan kieli asettaa aina keskustelijan johonkin tiettyyn asemaan, jonka diskurssi on luonut (Wetherell, 2001, 23). Asemointiin vaikuttaa kuitenkin jokaisen keskustelijan oma identiteetti. Daviesin ja Harrén (2001, 263) mukaan identiteetin rakentuminen on prosessi, joka alkaa olemassa olevien kategorioiden oppimisella. Esimerkiksi äiti ja tytär sekä mies ja nainen ovat tällaisia kategorioita. Tämän jälkeen ihminen oppii, minkälaisia erilaisia merkityksiä näihin kategorioihin kuuluu, kun hän ottaa osaa erilaisiin diskursseihin. Tätä kautta hän oppii myös asettamaan itsensä tiettyihin kategorioihin, kuten tyttäreksi ja tytöksi. Hiljalleen ihminen ymmärtää kuuluvansa tarkempiin alakategorioihin, joilla on merkittävä vaikutus siihen, minkälaisesta näkökulmasta maailmaa katsoo. (Davies & Harré, 2001, 263.) Tällaisia alakategorioita voisi olla esimerkiksi savolaisuus tai hämäläisyys, vasemmistolaisuus tai oikeistolaisuus ja saamelaisuus tai suomenruotsalaisuus.

Kieli on se väline, jolla identiteetti tulee esiin, mutta kielen avulla identiteettiä myös muokataan. Identiteetti ei siis ole pysyvä, vaan se jatkuvasti muotoutuu diskursseissa. Ihmisessä olevat erilaiset identiteetit käyvät jatkuvasti kamppailua keskenään, ja ne ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 50.) Diskurssitutkimuksessa huomioidaan myös se, että identiteetti vaikuttaa käytävään diskurssiin. Koska henkilöillä on erilaisia identiteettejä, heidän näkökulmansakin ovat aina hieman erilaiset. Aikaisemmat kokemukset erilaisissa diskursseissa vaikuttavat myös omaan asemaan uudessa diskurssissa, koska identiteetti muotoutuu jatkuvasti. Asemointi voi tapahtua joko oman reflektion kautta siten, että itse asettaa itsensä tiettyyn asemaan tai siten, että joku muu diskurssiin osallistuva omilla sanoillaan asettaa toisen henkilön johonkin asemaan. Asemointi on kuitenkin usein täysin tahatonta. (Davies & Harré, 2001, 264.) Oma asema diskurssissa on siis riippuvainen omasta identiteetistä, joka on jatkuvassa muutoksessa, mutta myös diskurssin muista osallistujista ja kontekstista. Esimerkiksi henkilö, joka toimii kaupunginjohtajana, voi osallistua kaupunginvaltuustossa käytävään investointikeskusteluun hyvin

eri tavalla kuin samanaiheiseen keskusteluun kotona, koska hänen asemansa vaihtuu kontekstia vaihdettaessa. Tällöin puhutaan tilanteellisesta identiteetistä (De Fina, 2011, 301).

Identiteetti voidaan tyypitellä myös tilanteen mukaan joko yksilölliseksi tai kollektiiviseksi identiteetiksi. Esimerkiksi lääkärikäynnillä tai parturissa identiteettimme rakentuu yksilölliseksi, koska kyseisissä tilanteissa edustamme vain itseämme. Kaupunginvaltuuston kokouksissa taas ihmisen identiteetti voi rakentua kollektiiviseksi, koska silloin saatamme edustaa jotain tiettyä puoluetta ja ainakin osittain rakennamme diskurssia ryhmän identiteetin kautta. Toinen tyypittelytapa on jako henkilökohtaisen ja yhteiskunnallisen identiteetin mukaan. Henkilökohtaiset identiteetit rakentuvat kaiken sellaisen ympärille, mikä erottaa meidät selkeästi muista ihmisistä saman yhteisön sisällä. Tällaisia ovat esimerkiksi ulkonäköön tai moraaliiin liittyvät seikat. Yhteiskunnallinen identiteetti rakentuu paljon laajempien ja yleisempien luokkien avulla. Tällaisia luokkia tai kategorioita ovat esimerkiksi uskonto, sukupuoli ja poliittinen suuntaus. (De Fina, 2011, 301.)

Identiteetit tulevat diskursseissa esiin joko avoimesti niin, että subjekti itse kertoo edustavansa jotain tiettyä ryhmää tai esimerkiksi kannattavansa jotain tiettyä urheilujoukkuetta, tai se tulee esiin salakavalasti esimerkiksi puhetyyliin, sanavalintojen tai ilmaisutapojen kautta (De Fina, 2011, 302). Identiteetti on siis aina läsnä diskurssissa ja kielessä. Sekä meidän oma identiteettimme, että keskustelukumppanimme vaikuttavat osaltaan siihen, miten näemme keskustelukumppanimme, mutta ne vaikuttavat myös diskurssin rakentumiseen ja oman identiteettimme tulevaan muotoon. Nämä seikat on otettava huomioon tutkittaessa diskursseja, koska identiteettien ja erilaisten asemien ymmärtäminen auttaa osaltaan ymmärtämään diskursseja ja niiden rakentumista. Tässä tutkimuksessa ei silti ole tarkoituksena tarkemmin luokitella kaikkia diskursseissa esiintyviä identiteettejä, vaan huomioida, että niillä on oma osansa ja vaikutuksensa diskursseihin.

2.2.2 Kieli resurssina

Diskurssitutkimuksen näkökulmasta kieli on resurssi, jota taitavasti käyttäen voidaan luoda erilaisia merkityksiä. Kielen käyttöä sääntelee erilaiset säännöt, normit ja arvot sen lisäksi, että kielioppi vaikuttaa sen käyttöön. Kieli ja yhteiskunta ovat jatkuvassa yhteydessä toisiinsa, sillä kulttuuri

vaikuttaa kielellisten sääntöjen syntyyn ja käyttöön, ja kieli taas vaikuttaa yhteiskunnan kehitykseen. Diskurssitutkimus näkee kielen sosiaalisena toimintana ja kielenkäyttäjät sosiaalisina toimijoina. Kielen avulla meistä tulee yhteisön jäseniä. (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 10.) Esimerkiksi politiikkaa käymme kielen avulla, omat roolimme yhteiskunnassa tulevat esiin kielen avulla, kielen avulla saamme asioita tapahtumaan ja kielitaidon avulla pystymme esimerkiksi seuraamaan radio-ohjelmaa.

Diskurssitutkimuksessa kieli nähdään funktionaalisenä, eli ne merkitykset, jotka kielen avulla luodaan, ovat aina sidonnaisia siihen tilanteeseen, jossa kieltä käytetään. Funktionaalisuus korostaa myös sitä, mitä kielellä tehdään tietyssä tilanteessa. Kielenkäyttäjällä on nimittäin mahdollisuus valita, miten hän käyttää kieltä missäkin tilanteessa ja siten valita, minkälaisia merkityksiä hän haluaa luoda. Kielenkäyttöön vaikuttaa jokaisen oma kielellinen repertuaari. Tämä tarkoittaa sitä, että toisilla meistä on hyvin laaja sanavarasto ja jotkut meistä osaavat hyvin taitavasti käyttää kieltä saavuttaakseen sen päämäärän, jota tavoitellaan. Toiset taas osaavat useita vieraita kieliä ja toiset ymmärtävät hyvin erilaisia murteita. Kielenkäyttäjät pystyvät tietoisesti luomaan hyvin erilaisia merkityksiä yhdelle ja samalle asialle valitsemalla omasta repertuaaristaan, miten hän tiettyä asiaa kuvailee. Pietikäinen ja Mäntynen (2009) antavat tästä esimerkkinä tilanteen, jossa nuorisosta voidaan puhua joko teineinä tai nuorempana sukupolvena. Sekä tilanne että puhujan sanavarasto vaikuttavat siihen, minkälaisen merkityksen puhuja haluaa luoda puhuessaan nuorista. (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 12–13.)

2.2.3 Konteksti

Diskurssin konteksti on monikerroksinen termi, koska sillä tarkoitetaan ensinnäkin niitä kaikkia elementtejä, jotka liittyvät merkitysten syntymiseen ja muuttumiseen. Toiseksi konteksti käsittää myös kaikki ne seikat, jotka vaikuttavat merkitysten käyttöön ja tulkitsemiseen. Kontekstiin kuuluvat esimerkiksi se tietty toimintaympäristö, jossa keskustelu käydään, mutta myös historia. Kontekstissa huomioidaan niin diskurssin mikro- kuin makrotasokin. Toisin sanoen yhdessä diskurssitilanteessa on aina läsnä useita konteksteja. (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 24.)

Merkitykset ovat aina kontekstisidonnaisia ja ilman kontekstin huomiointia altistumme väärinymmärrysten synnylle (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 23). Esimerkiksi sanalla orava tarkoitetaan yleensä eläintä, mutta joku tietty ystäväpiiri voi kutsua ystäväänsä lempinimellä orava, jolloin sanan orava merkitys onkin ihan erilainen mitä yleensä. Sanan merkitys siis muuttuu, kun vaihdamme kontekstia. Tämän vuoksi on äärimmäisen tärkeää ottaa huomioon diskurssin konteksti. Konteksti omalta osaltaan rajaa kielenkäyttöä, koska esimerkiksi virallisessa yhteydessä emme voi puhua ystävästämme oravana, koska muut diskurssiin osallistuvat eivät ymmärrä, että sillä tarkoitetaan henkilöä eikä eläintä. (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 23–24.)

Kontekstin mikrotasolla tarkoitetaan sitä tiettyä sosiaalista tilannetta, jolloin kielenkäyttö tapahtuu. Se voi olla esimerkiksi perjantai-illan hetki, kun perhe juttelee olohuoneessa, tai lauantai-aamun puhelukeskustelu veljen kanssa. Tätä kutsutaan tilannekontekstiksi, jossa sen kyseisen hetken toiminnalla, toimijoiden roolilla ja ympäristöllä on suurin merkitys. Toisaalta tilannekontekstissa ovat väistämättä läsnä myös erilaiset sosiaaliset normit ja säännöt, aiemmat kokemukset ja tavat. Toimijoiden rooli voi tulla näkyviin esimerkiksi siinä, miten he puhuttelevat toisiaan, mutta toimijuus voi muuttua, kun kontekstia vaihdetaan. Esimerkiksi silloin, kun opettaja ja oppilas eivät ole opetustilanteessa, he voivat puhua toisilleen paljon tuttavallisemmin, koska läsnä ei ole enää muita henkilöitä, jotka olettaisivat heidän puhuvan toisilleen muodollisemmalla tavalla. (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 24–25.)

Makrotason kontekstissa on kyse sosiokulttuurisesta kontekstista, jossa toimintaympäristö ei ole se tarkka fyysinen tila, jossa keskustelijat sijaitsevat, vaan laajempi kulttuurinen, historiallinen ja sosiaalinen tilanne sekä niihin liittyvät käytänteet. Esimerkiksi jonkin valtion politiikkaa tutkittaessa kontekstina olisi sen kyseisen valtion yhteiskunta kokonaisuutena. Makrotason konteksti voisi olla myös esimerkiksi Suomen sisällissota tai 1990-luvun lama-aika. Makrotason kontekstista voidaan eritellä myös esimerkiksi yhteisöllinen ja institutionaalinen konteksti. Edeltävä viittaa nimensä mukaisesti johonkin selkeästi määriteltävään yhteisöön, kun jälkimmäisellä voidaan tarkoittaa esimerkiksi jonkin tietyn organisaation kontekstia. (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 28–29.)

Kontekstilla on vaikutus kielenkäyttöön sekä identiteetteihin, joten sillä on merkittävä vaikutus myös diskurssiin. Diskursseja tutkittaessa on ymmärrettävä ne erilaiset kontekstit, joissa diskurssi on

tapahtunut, mutta kuten Pietikäinen ja Mäntynen (2009, 29) toteavat, on mahdotonta kuvata koko sitä kontekstia, jossa diskurssi tapahtuu, koska kyseessä on niin monimuotoinen ja monitasoinen asia, joka kaiken lisäksi muuttuu jatkuvasti. Tässä tutkimuksessa on huomioitava makrotason konteksteja, jotta saadaan ymmärrettyä yleisemmän tason investointidiskursseja ja niissä piilevää legitimaatioprosessia. Diskursseissa on mukana niin henkilökohtaisia kuin yhteiskunnallisiakin identiteettejä, mikä tekee aineistoista rikkaamman. Tavoitteena ei kuitenkaan ole tyypitellä erilaisia identiteettejä ja niiden syntymis- ja muokkaamistapoja. Tässä tutkimuksessa kieli nähdään resurssina, jota käyttämällä pystytään edesauttamaan legitimaatio- tai delegitimaatioprosessia. Seuraavaksi esitellään legitimaatiotermiä tarkemmin. Tutkimusaineisto on kerätty pitkältä aikaväliltä, joten historiallisen kontekstin huomioiminen tutkimuksessa on erityisen tärkeää.

2.3 Diskursiivinen legitimaatio

Legitimaatio on keskeinen elementti yhteisöiden elämässä, politiikassa ja organisaatioiden toiminnassa. Siksi sitä on tutkittu laajasti niin organisaation tutkimuksessa, sosiologiassa kuin politiikan tutkimuksen kentälläkin. Legitimaation käsite on jälleen yksi sellainen termi, jota käytetään paljon, mutta jota harvoin määritellään. Käsitteen merkitys on usein riippuvainen tutkimusalasta mutta myös käsitteen käytön tarkemmasta kontekstista. Legitimaatiota voidaan myös lähestyä tutkimuksessa erilaisista näkökulmista, joista diskursiivinen näkökulma on valittu tämän tutkielman näkökannaksi. Tämän luvun tavoitteena on ensiksi antaa kuva siitä, mitä legitimaatio tarkoittaa ja sen jälkeen esitellä tarkemmin diskursiivinen näkökulma legitimaatioon sekä Van Leeuwenin (1996) muodostamat, Van Leeuwenin ja Wodakin (1999) edelleen kehittämät ja myöhemmin Vaaran, Laurilan ja Tienarin (2006) organisaatiotutkimukseen muokkaamat viisi kielellistä legitimointistrategiaa.

2.3.1 Legitimaatio ja legitimizeetti

Kirjallisuus legitimaatiosta ja legitimizeetistä johtaa yleensä yhteiskuntatieteilijä Max Weberin (1864–1920) kolmijaotteluun legitimizeetin olemuksesta. Hänen mukaansa legitimizeetissä on kyse siitä, että yhteiskunta hyväksyy hallitsevan tahon auktoriteettiaseman. Legitimizeetti voi perustua traditioon eli tapoihin ja tottumuksiin, joiden mukaan hallitsija valitaan. Toiseksi se voi perustua

henkilön karismaan. Kolmanneksi legitimizeetti voi perustua laillisuuteen eli säädettyihin lakeihin ja sääntöihin. Weberin mielestä on kuitenkin hyvin harvinaista, että yksikään näistä muodoista esiintyisi todellisuudessa puhtaana. (Weber, 2009, 7, 71–72.) Legitimizeetti on siis hänen mukaansa saavutettu tila, jolloin vallan kohde hyväksyy vallankäytön. Legitimaatio on taas se prosessi, jolla legitimizeettiä yritetään saavuttaa. Legitimizeetin vastakohtaa kutsutaan illegitiimiksi ja legitimaation vastakohtaa delegitimaatioksi.

Legitimaatiota koskeva kirjallisuus jakautuu sen mukaan, miten legitimizeetin merkitys ymmärretään. Normatiivinen suuntaus ymmärtää legitimizeetin siten, että legitimizeetin saavuttaneella taholla on oikeus hallita ja käyttää valtaa. Sosiologisesta näkökulmasta katsottuna legitimizeetti on saavutettu silloin, kun ympärillä oleva yhteisö yleisesti uskoo tahon legitimizeettiin. (Buchanan & Keohane, 2006, 405.) Tässä tutkimuksessa legitimizeetti nähdään sosiologisen suunnan mukaan. Uudemmassa tutkimuksessa legitimaatio nähdään ennen kaikkea sosiaalisena prosessina. Johnsonin, Dowdin ja Ridgewayn (2006, 57) mukaan legitimaatiossa on kyse sosiaalisen todellisuuden rakentamisesta siten, että jollekin tietylle sosiaaliselle objektille löydetään kollektiivinen hyväksyntä, joka on yhtenäinen niiden arvojen, uskomusten ja sääntöjen kanssa jotka yhteisö jakaa. Tämän prosessin tuloksena objektista tulee legitimi. Tällöin legitimi objekti on oikea ja validi. Legitimaation keskeinen ajatus on nimenomaan se, että yhteisö yhteisesti hyväksyy uuden asiantilan, säännön, normin, toimintavan tai muun objektin. Se ei silti välttämättä tarkoita sitä, että kaikki yhteisön jäsenet näkevät objektin täysin oikeanlaisena, riittää että he hyväksyvät asiantilan sellaisena kuin se on. (Johnson ym., 2006, 57.) Toisaalta esimerkiksi Gustavsenin, Røiselandin ja Pierren (2014, 119) mukaan legitimizeetti tarkoittaa syvemmän tason sitoutuneisuutta, jolloin esimerkiksi kunnan asukkailla on halukkuus hyväksyä kunnanvaltuuston päätökset, vaikka heidän omat preferenssinsä eivät olisi päätöksenmukaiset.

Suchmanin (1995) selitys legitimizeetistä on tällä hetkellä yksi siteeratuimmista määritelmistä. Hänen mukaansa legitimizeetti on saavutettu, jos entiteetin toiminta nähdään yleisesti oikeanlaisena, haluttuna ja asianmukaisena siten, että se vastaa niitä sääntöjä, arvoja, uskomuksia ja määritelmiä, jotka ovat jo entuudestaan hyväksytyjä ja käytettyjä siinä sosiaalisessa systeemissä, jonka osana entiteetti toimii. Hän painottaa sitä, että legitimizeetti rakentuu sosiaalisesti, ja se on riippuvainen yleisöstä. Kuitenkin legitimizeetti on aina itsenäinen siten, että yksittäiset tahot eivät pysty sitä yksinään horjuttamaan. (Suchman, 1995, 574.) Delegitimaatio tarkoittaa yksinkertaisesti

legitimaation vastakohtaa. Delegitimaatiota saavutettaessa siis katsotaan, että päätettävä asia tai tuleva toimenpide ei ole kunnollinen, asiallinen ja haluttu, ja sen pyrkimyksenä on estää legitimitietin syntyminen. Vaara, Tienari ja Laurila (2006, 793) määrittelevät legitimitietin vielä lyhyemmin. Heidän mukaansa legitimitietissä on kyse hyväksynnän tunteesta, joka on saavutettu diskursiivisesti tietyissä diskursseissa.

Legitimitietissä voidaan erottaa yksilön ja yhteisön tasot. Yhteisön tason legitimitiettiä kutsutaan validiteetiksi (validity). Se on yhteisön saavuttama konsensus, jonka taustalta löytyvät yhteisön hyväksymät normit, arvot ja uskomukset. Tällöin myös ne henkilöt, jotka eivät pidä jotakin toimintaa tai asiaa legitimiinä, ymmärtävät, että sitä pitää totella ja se pitää hyväksyä. Yksilön tason legitimitietti on nimetty sopivaisuudeksi (propriety). Se tarkoittaa yksilön omaa käsitystä siitä, mikä arvo, normi, uskomus, tapa tai toiminta on oikeanlainen ja hyväksyttävä. (Johnson ym. 2006, 55; Tost, 2011, 689; Zelditch, 2001, 6.) Bitektine ja Haack (2015, 67) huomauttavat, että validiteettiin voidaan vaikuttaa suostuttelulla tai yrittämällä käännättää vaikutusvaltaisia henkilöitä. Esimerkiksi jokin pieni ryhmä voi aktiivisella toiminnallaan saada jonkin asian yhteisössään legitimiiksi taivuttelemalla poliitikkoja ja mediaa puolelleen. Tost (2011, 667) huomauttaa, että myös yksilön roolin tutkiminen legitimaatioprosessissa on merkittävää. Legitimitietti on yhteisöistä koostuvien yksilöiden aikaansaama tila, mutta yksilöiden omat käsitykset ja havainnot muokkaavat heidän omaa mielipidettään ja se taas vaikuttaa heidän kanssakäymiseensä muiden yhteisön jäsenten kanssa. Yhteisöt taas rakentavat sosiaalisen todellisuuden ja legitimitietin. Yksilöitä tutkimalla saadaan lisättyä ymmärrystä legitimaatioprosesseista kuin myös yksilön roolista muutosprosessien osana. (Tost, 2011, 667.)

Kuten jo aikaisemmin mainittiin, legitimaatiota on tutkimuksissa lähestytty monista erilaisista näkökulmista. Organisaatiotutkimuksessa niistä tunnetuimmat ovat institutionaalinen ja strateginen näkökulma, joiden suurin eroavaisuus on se, katsotaanko legitimaation olevan organisaation sisäinen piirre vai organisaation ulkoinen ominaisuus. 2000-luvulla hyvin suosituksi näkökulmaksi on noussut diskursiivinen näkökulma, joka painottaa nimensä mukaisesti kieltä legitimaatioprosessissa. Seuraavaksi esitellään tarkemmin kyseistä näkökulmaa.

2.3.2 Diskursiivinen näkökulma legitimaatioon

Organisaatiotutkimuksessa legitimaatiotutkimus jaotellaan yleensä kahden erilaisen näkökulman mukaan. Institutionaalisen näkökulman mukaan legitimizeetti pystytään saavuttamaan ottamalla käyttöön jo luotuja toimenpiteitä ja käytäntöjä, jotka ovat kyseisellä alalla tai yhteisössä hallitsevia, rationaalisen konseptin mukaisia ja institutionalisoituja (Zucker, 1987, 340, 444). Strategisen näkökulman mukaan legitimaatio saadaan organisaation ulkopuolelta, koska organisaatio on osa sosiaalista yhteiskuntaa ja samalla riippuvainen siitä (Pfeffer & Salancik, 2003, 193–202). 2000-luvulla erityisen suosituksi perspektiiviksi on noussut legitimizeetin tarkasteleminen diskursiivisesta näkökannasta katsottuna.

Diskursiivisesta näkökulmasta legitimizeetti nähdään sosiaalisena toimintana, joka pystytään saavuttamaan kielen avulla joko puhuttuna tai kirjoitetun tekstin avulla. Diskursiivinen näkökulma painottaa sitä, että legitimaatioprosessi on kamppailu, jossa kieli on se väline, jolla taistelua käydään. (Van Dijk, 1998, 234.) Tämä diskursiivinen prosessi sekä rakentaa että kuvaa todellisuutta ympärillämme (Joutsenvirta & Vaara, 2009, 87–88). Näissä diskursseissa käytetään erilaisia kielellisiä strategioita, joilla yritetään luoda diskurssiin osallistuville tunne siitä, että käsiteltävä asia on joko legitiimi tai illegitiimi (Vaara ym., 2006, 790).

Yksi legitimaatioprosessi voi sisällyttää useita toisistaan riippumattomia diskursseja, jotka ovat tyypillisesti poliittisia. Myös diskurssit, joita käydään, voidaan yrittää delegitimoida. Tätä voidaan yrittää esimerkiksi eväämällä jonkun tahon osallistuminen diskurssiin tai nostamalla esiin vastakkainen osapuoli negatiivisessa valossa tai vetoamalla vastapuolen illegitiimiyteen. (Van Dijk, 1998, 234–239.) Van Leeuwenin (2017, 218–219) mukaan kaikenlaiset sosiaaliset käytännöt ja toiminnat vaativat legitimaatiota, mutta tärkeimpänä hän näkee sen, että legitimaation tarkoituksena on antaa näille uusille käytännöille merkitys, joka pystytään saavuttamaan kielen avulla. Hänen mukaansa erityisesti uusien toimintojen ja käytänteiden legitimoiminen vaati suostuttelua, jossa kielelliset strategiat ovat apuna. Seuraavaksi esitellään tarkemmin näitä legitimointistrategioita.

Legitimeetin ja legitimaation määritelmä on usein riippuvainen tutkimuksen tavoitteista ja metodeista. Tässä tutkimuksessa tukeudutaan sekä Suchmanin (1995, 574) että Vaaran ym. (2006,

793) määritelmiin legitimitetistä siten, että legitimaatio nähdään diskursseissa käytävänä sosiaalisena prosessina, jonka tavoitteena on saada laaja yhteisö yleisesti hyväksymään jokin tietty uusi tila tai objekti. Tutkimuksen näkökulma on diskursiivinen, jolloin legitimaation katsotaan syntyvän kielen avulla diskursiivisten prosessien kautta. Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, miten legitimointistrategiat näkyvät legitimaatioprosessissa ja syntyneissä diskursseissa.

2.3.3 Legitimointistrategiat

Legitimointistrategiat ovat enemmän tai vähemmän tarkoituksellisesti käytettyjä kielellisiä strategioita, joilla pyritään rakentamaan legitimoinnin tuntua legitimoitavasta asiasta (Vaara ym., 2006, 790). Van Leeuwen ja Wodak (1999, 104–111) ovat kategorioineet neljä legitimointistrategiaa tutkiessaan maahanmuuttajien perheiden yhdistämiseen liittyviä asiakirjoja. He löysivät seuraavat kategoriat: auktorisointi, rationalisointi, moralisointi ja tarinallistaminen. Myöhemmin Vaara ym. (2006) toivat legitimointistrategiat organisaatiotutkimuksen piiriin, minkä jälkeen näitä strategioita on tutkittu erilaisissa organisaatiotutkimuksen, johtamisen ja politiikan konteksteissa. Heidän mallinsa otti myös erityisesti huomioon legitimointistrategiat mediassa esiintyvissä teksteissä. He myös lisäsivät malliin normalisaatiostrategian. Myös tässä tutkimuksessa otetaan huomioon Vaaran ym. (2006) malli, koska se sopii parhaiten tutkimuksen kontekstiin. Seuraavaksi käydään läpi kaikki viisi legitimointistrategiaa.

Auktorisointi

Auktorisoinnissa legitimointi tapahtuu viittaamalla johonkin henkilöön tai instituutioon, jolle on uskottu auktoriteettia heidän tietyn statuksensa tai roolinsa takia. Auktoriteetti voi siis olla esimerkiksi laki, raamattu, poliisi, tutkija, opettaja tai äiti. Henkilöllä voi olla auktoriteettia, jos hänellä on instituutiossa jokin tietty rooli tai jos hänellä on jostakin tietystä asiasta asiantuntemusta. Asiantuntijuuden kohdalla auktorisointi tapahtuu nimenomaan asiantuntemuksen kautta, mutta auktoriteetin ei välttämättä aina tarvitse paremmin perustella käskyjään, vaan hänen statuksensa on riittävä peruste tottelemiselle. Auktoriteetti voi olla myös roolimalli, jolloin legitimointi voi tapahtua pelkästään viittaamalla siihen, että tietty julkisuuden henkilö tekee niin. Auktoriteetti ei kuitenkaan aina ole henkilö, vaan se voi olla persoonatonta. Tällaisia ovat esimerkiksi lait, säännöt, ohjeet, traditiot ja tavat. Lisäksi auktorisointiin kuuluu viittaaminen siihen, että kaikki muutkin tekevät niin

ja suurin osa tekee niin. Tällöin auktoriteettina toimii yhdenmukaisuus ja mukautuminen ympärillä olevaan yhteisöön. (Van Leeuwen, 2007, 94–97; Van Leeuwen & Wodak, 1999, 104.) Vaara ym. (2006, 799) huomauttavat, että auktoriteetti ei aina ole neutraali asiantuntija, vaan usein jonkin tahon tai intressin edustaja.

Moralisointi

Moralisoinnissa legitimointi perustuu johonkin tiettyyn arvoon tai moraaliseen perustaan (Vaara ym., 2006, 801). Moraalinen arvo ei välttämättä ole suoraan mainittuna, vaan se on voitu muuttaa yleisempään muotoon tai se voi olla väitteen taustalla. Tällöin tarkka lukija tunnistaa sanavalinnoista, mikä on kirjoittajan arvoperusta. Moralisointi tapahtuu usein käyttämällä adjektiiveja, joilla kuvataan toimintaa ja tavoitteita, ja kytketään kuvaukset johonkin arvoon. Tällöin voidaan esimerkiksi viitata asiantilan normaaliuteen tai luonnollisuuteen. (Van Leeuwen, 2007, 97–100.) Myös ajan kulumisen ja normaalit muutokset kuuluvat tähän legitimointistrategiaan, ja erityisesti jonkin asian esittämiseen luonnollisena. (Van Leeuwen, 2007, 98–99.) Esimerkki ajan kulumisesta voisi olla tämänkaltainen: ”Kohta alkaa tammikuu ja siten myös uusi talousarviovuosi”. Myös analogiat ovat tyypillisiä moralisointiin kuuluvia strategioita. Niissä perustelu tapahtuu vertaamalla asiaa johonkin muuhun samantyyppiseen positiiviseen ja hyväksytyyn toimintaan tai asiaan. (Van Leeuwen, 2007, 99.) Esimerkiksi uinti voidaan legitimoida kertomalla sen olevan yhtä vauhdikas ja liikunnallinen harrastus kuin juoksu.

Rationalisointi

Rationalisointi jakaantuu kahteen: instrumentaaliseen ja teoreettiseen rationalisointiin. Instrumentaalisisessa tyypissä legitimointi tapahtuu viittauksilla tietyn toiminnan tai käytänteen vaikutuksiin, päämääriin, hyötyyn tai tuloksiin. Virkkeissä tämä tapahtuu kertomalla, että jotain tehdään ja perustelemalla heti perään miksi se tehdään. (Van Leeuwen, 2007, 101–102.) Se voisi tapahtua esimerkiksi näin: ”Hän meni uimahalliin kohottaakseen kuntoaan”. Teoreettinen rationalisointi legitimoii viittaamalla asiantilan luonnollisuuteen eli siihen, miten asiat nyt vain ovat. Tässä ei kuitenkaan riitä pelkkä tukeutuminen siihen, että asian on niin kuin se on, vaan teoreettinen rationalisointi vaatii asiantilasta tarkemman kuvauksen. (Van Leeuwen, 2007, 103.) Reshefin ja Keimin (2014, 99) mukaan teoreettiseen rationalisointiin kuuluu mukaan tapahtumat, joita ei voi välttää ja jotka siten johtavat erilaisiin väistämättömiin lopputuloksiin. Useissa organisaatioiden,

politiikan ja johtamisen tutkimukseen liittyvissä tutkimuksissa on rationallysointi yksinkertaistettu viittaamalla pelkästään instrumentaaliseen rationalisointiin (esim. Lepistö, 2014; Liguori & Steccolini, 2017; Vaara ym., 2006). Tämä on perusteltua, koska rationalisointi ja erityisesti moralisointi ovat samantyyppisiä kategorioita, jolloin niitä voi olla vaikea erottaa toisistaan. Myös tässä tutkimuksessa tullaan rationalisoinnilla viittaamaan nimenomaan instrumentaaliseen rationalisointiin.

Tarinallistaminen

Tarinallistamisessa legitimointi tapahtuu tarinankerronnan avulla, jolloin puhuja tai kirjoittaja voi kertoa esimerkiksi varoittavan tarinan kunnasta, jonka talous petti kalliin uimahallin rakentamisen vuoksi. Tarinallistamiseen lukeutuvat sekä keksityt että oikeat tapaukset, ja niiden tarkoituksena on asioiden konkretisointi tai dramatisointi. Tarinallistamisessa voidaan esimerkiksi esittää virkamiehet tai poliitikot sankareina, syyllisinä, häviäjinä tai voittajina. Tekstit ovat tyypillisesti hyvin viihdyttäviä, ja siksi ne ovat lukijasta mielenkiintoisia. (Vaara ym., 2006, 802–804; Van Leeuwen & Wodak, 1999, 110.) Vaaran ym. (2006) tutkimuksessa tarinallistaminen näkyi esimerkiksi yritysten historiikin kirjoittamisena viihdyttävän tai jännittävän tarinan muotoon sekä kuvaamalla yritysjohtajat kuin julkisuuden henkilöinä tai alansa kuninkaina. Samassa tutkimuksessa kävi myös ilmi, että tarinallistaminen loi tietynlaisen puitteen, jolla pystyttiin tukemaan muita legitimointistrategioita. (Vaara ym. 2006, 802–804.)

Normalisointi

Normalisoinnilla tarkoitetaan legitimointia viittaamalla johonkin esimerkkiin, jolla asiasta tehdään normaali. Asia on siis normaali tai luonnollinen, jos sille löytyy esimerkki menneestä tai tulevasta. (Vaara ym., 2006, 797–798.) Esimerkki normalisoinnista voisi olla seuraavanlainen: ”Koska kunnat x ja y ovat rakentaneet uimahallin huonossa taloudellisessa tilassa, ja ne ovat silti pärjänneet, niin voisimme mekin rakentaa uimahallin” tai ”Uimahallia rakennetaan parhaillaan kuntaan x, ja uimahallin rakennustyöt alkavat myös kunnassa y vuonna 2020 sekä kunnassa z vuonna 2022”. Vaara ym. (2006, 798) huomauttavat, että normalisointia käytetään usein yhdessä muiden diskursiivisten strategioiden kanssa.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä kappaleessa esitellään, miten tutkimus toteutettiin selvittämällä tutkimuksessa käytettyä aineistonkeruu- ja analysointitapaa sekä analyysimenetelmää. Niiden lisäksi esitellään lyhyesti tutkimuskohdetta ja siihen liittyvää historiaa.

3.1 Aineistonkeruu ja -analyysi

Tämän tutkimuksen mielenkiintona on kuntainvestoinnin diskursiivinen legitimointi, joten on luonnollista valita aineistoksi sanomalehdissä julkaistut tekstit. Näin päästään käsiksi niihin investoinnista käytettyihin argumentteihin, joita kunakin ajanhetkenä on käytetty. Tällaisessa aineistossa ei tarvitse huolestua esimerkiksi muistinvaraisuudesta tai totuuden muuntamisesta, mitkä olisivat haastattelussa selviä ongelmakohteita. Tutkimusaineistosta on jätetty pois myös nettisivuilla käyty verkkokeskustelu, kuten myös sosiaalisessa mediassa käyty keskustelu ensinnäkin resursseihin liittyvistä syistä, mutta myös siksi, että suurin osa tutkitusta ajanjaksosta on ollut aikaa ennen sosiaalista mediaa ja internetiä. Kolmantena syynä voidaan mainita se, että lehdessä painettuja tekstejä ei voi esimerkiksi Facebook-kommenttien tapaan editoida tai poistaa alkuperäistä julkaisukohtaa myöhemmin. Sanomalehti on myös antanut areenan kenelle tahansa kertoa oman mielipiteensä yleisönosastollaan, kun taas haastatteluaineistossa tai keskusteluanalyysissa tutkija vaikuttaisi siihen kenen mielipiteet tulevat esille, eli keitä haastatellaan tai seurataan.

Sastamalan alueella on koko tämän ajanjakson aikana julkaistu paikallislehti Tyrvään Sanomia, joka on ilmestynyt aina vähintään kerran viikossa. Tämän vuoksi tutkimuksen aineisto on päätetty koota Tyrvään Sanomissa julkaistuista teksteistä. Aineistonkeruun prosessi alkoi uimahallikeskustelun alun löytämisellä. Löysin Sastamalan pääkirjastosta lehtileikekansion koskien rakentamatonta Vammalan uimahallia. Yhdessä lehtileikkeessä kerrattiin uimahallikeskustelun historiaa ja kerrottiin keskustelun syntyneen vuonna 1967, kun johtaja Tuomo Järvistä oli haastateltu uintiharrastuksen tulevaisuudesta Vammalassa (Vedet saastuvat – missä kohta uidaan? Vain uimahallista pelastus Vammalaankin, 8.4.1967). Halusin varmistaa, ettei uimahallikeskusteluun liittyviä lehtijuttuja löydy kyseistä lehtijuttua aiemmista lehdistä, joten selasin vuoden 1966 lehdet sekä alkuvuoden 1967 lehdet. Aineistoa kerätessäni löysin myös toisen jutun, jossa annettiin ymmärtää, että Vammalan uimahallista

alettiin keskustella ensi kertaa vuoden 1967 keväällä (Tyrvään Sanomat 28.1.1970: ”Uimahalli tehdään vaikka ajan kanssa”, 2.11.1989). Viittauksia aikaisempiin ajankohtiin ei esiintynyt, joten on hyvin todennäköistä, että vuonna 1967 todella julkaistiin ensimmäiset Vammalan uimahalliin liittyvät lehtijutut Tyrvään Sanomissa. Olen selannut tarkasti läpi kaikki Tyrvään Sanomat vuosilta 1967–2017 ja poiminut niistä kaikki pääkirjoitukset, kolumnit, artikkelit, mielipidekirjoitukset ja muut tekstit, joissa aiheena on ollut uimahalli tai joissa on muuten sivuttu uimahallikeskustelua.

Tämän tutkimuksen aineiston analyysi toteutettiin diskurssianalyysiin tukeutuen ja luokittelemalla teksteissä olleita legitimointistrategioita. Diskurssianalyysi on toimiva valinta silloin, kun tutkitaan tekstiaineistoa ja halutaan ymmärtää niissä esiintyviä kielellisiä strategioita ja yleisemmän tason diskursseja. Se jakaa sosiaalisen konstruktionismin ajatuksen siitä, että ei pystytä ymmärtämään aitoa ja puhdasta todellisuutta, mutta sen sijaan pystytään tutkimaan asioiden erilaisia merkityksiä ja merkityksellistämisen prosesseja. Diskurssianalyysin tutkimuskohde muodostuu kielellisistä prosesseista ja kyseisten prosessien tuotoksista, mitkä rakentavat sosiaalista todellisuutta. Diskurssianalyysissä huomioidaan myös se, että tutkija itsekkin rakentaa tutkimuskohteestaan tietynlaista todellisuutta, jolloin hänen kuvaamansa tutkimustuloksetkin ovat vain tietynlainen näkökulma kuvattavasta asiasta. (Jokinen, 1999, 39, 41.) Diskurssianalyysissä kiinnostuksen kohteena eivät ole yksittäiset lauseet tai yksi lyhyt keskustelu, vaan ideana on ymmärtää sosiaalista todellisuutta laajemmin. Tämä tapahtuu ymmärtämällä niitä laajempia diskursseja, joilla todellisuus rakentuu, huomioimalla samalla myös diskurssien konteksti. (Phillips & Hardy, 2002, 6.) Diskurssianalyysi antaa myös tutkijalle tarpeeksi tilaa muokata analyysiään aineiston ja tutkimustavoitteen mukaan, jolloin se sopii hyvin erityisesti aineistolähtöiselle tutkimukselle.

Jo aineistoa kerätessä silmäilin tekstit kertaalleen läpi. Koska suurin osa aineistosta ei ollut valmiiksi digitaalisessa muodossa, valokuvasin löytämäni tekstit ja siirsin ne tietokoneelle myöhempää tarkastelua varten. Jokaisen tekstin nimesin päivämäärän ja otsikon mukaisesti. Tekstejä kerätessä poimin mukaan kaikki sellaiset tekstit, joissa uimahalli-investointia kommentoitiin tai siitä uutisoitiin. Ensisijaisesti hain tekstejä pää- ja väliotsikoinnin perusteella, mutta esimerkiksi talousarviokokouksia ja vaaleja koskevat tekstit silmäilin tarkemmin. Yhteensä uimahallitekstejä löytyi 678. Ensimmäisellä lukukierroksella keräsin Excel-taulukkoon tekstien nimet, päivämäärät, kirjoittajat ja keskustelussa ilmenneet aiheet. Aiheita keräämällä sain laajan kuvan siitä, mitkä ovat

olleet niitä tietyssä ajassa esiintyneitä teemoja ja mitkä ajasta riippumattomia eli toistuvia aiheita. Sain myös käsityksen aktiivisimmista keskustelunkävijöistä.

Toisella lukukierroksella merkitsin Excel-taulukkoon punaisella ne tekstit, jotka olivat mielestäni liikaa aiheen sivussa. Tällaisia olivat tekstit, jotka käsittelivät lähinnä vain Äetsän kunnan asioita tai joissa uimahalli mainittiin vain lyhyesti. Tällä tavalla aineistosta karsiutui 53 tekstiä pois. Seuraavalla lukukierroksella lähdin lukemaan tekstejä tarkemmin, jolloin tarkoitukseni oli kartoittaa ne tekstit, joissa otettiin selkeästi kantaa joko uimahallin puolesta tai vastaan käyttäen legitimoitistategioita ja merkata karkeasti, mitä legitimoitistategioita teksteissä käytettiin. Tällaisia tekstejä löytyi 183 kappaletta.

Tämän jälkeen lähdin lukemaan tekstejä tarkemmin siten, että lähdin tunnistamaan teksteistä käytettyjä legitimoitistategioita tarkemmalla tasolla. Keräsin Excel-taulukkoon tiedot siitä, mitä legitimoitistategioita tekstissä käytettiin, mihin aiheeseen strategioiden käyttö liittyi ja minkälaisia yleisempiä teemoja tekstissä käsiteltiin investoinnista puhuttaessa. Kun kaikkien tekstien legitimoitistategiat ja keskusteluaiheet oli tyypitelty Excel-tiedostoon, oli vuorossa aineiston jakaminen yleisen tason diskurssien mukaan omiksi ajanjaksoikseen. Kaiken aiemman analyysin ja lukemisen pohjalta kyseiset diskurssit erottuivat selkeästi omiksi vaiheikseen, joita löytyi kokonaisuudessaan viisi erilaista. Seuraavaksi tässä tutkielmassa esitellään tutkimuksen tuloksia kyseisten diskurssien ja ajanjaksojen mukaan.

3.2 Sastamala ja uimahallikeskustelu

Tämän laadullisen case-tutkimuksen kohteeksi on valittu keskustelu uimahalli-investoinnista, jota suunniteltiin entisen Vammalan kaupungin eli nykyisen Sastamalan kaupungin alueelle. Lounais-Pirkanmaalla Kokemäenjoen varrella sijaitseva Sastamala perustettiin vuonna 2009, jolloin Vammalan kaupunkiin liittyivät kaksi naapurikuntaa: Mouhijärvi ja Äetsä. Tämän jälkeen Sastamalaan on liittynyt myös Kiikoisten kunta vuonna 2013. (Sastamalan kaupunki, ei pvm.) Tällä hetkellä Sastamalassa asuu hieman alle 25 000 henkeä (Suomen virallinen tilasto, 2017). Tutkimuksen sujuvan seuraamisen ja erityisesti tutkimusaineiston paremman ymmärtämisen vuoksi on syytä selvittää muutama seikka Sastamalan historiasta.

Alun perin Tyrvään kuntaan kuuluvasta Marttilan kylän alueesta tehtiin Vammalan kauppala, josta tuli myöhemmin Vammalan kaupunki. Vammalan keskustaa pidetään nykyään koko Sastamalan keskustana. Vuonna 1973 silloiseen Vammalan kaupunkiin liittyivät Karkun ja Tyrvään kunnat. (Koskinen, 2009, 1.) Tällöin Vammalassa ei ollut uimahallia, mutta naapurikuntaan Kiikkaan rakennettiin yleinen uimahalli vuonna 1968. Rakennuttajana oli Kiikan Säästöpankki, jonka uuden pankkirakennuksen alakertaan uimahalli sijoitettiin. Kiikan uimahallin toiminnasta vastasi Kiikan uimahalliyhdistys. (Avauspäivänä 250 polskuttelijaa: Se on nyt kiikkalaisilla - uimahalli!, 27.11.1968.) Uimahallivillitys levisi Kiikan naapurikuntaan Keikyään, johon alettiin rakentaa uimahallia vuonna 1969 (Keikyän uimahallin rakennustyö alkanut, 18.10.1969). Keikyän uimahalli tehtiin Finnish Chemicals Oy yrityksen tontille yrityksen ja kunnan yhteistyönä (Uimahalli Keikyään FC:n ja kunnan yhteistyönä, 13.11.1968).

Vuonna 1983 Kiikka ja Keikyä yhdistyivät, ja uuden kunnan nimeksi valittiin Äetsä (Koskinen, 2009, 23). Nyt Vammalan naapurikunnassa oli kaksi uimahallia, mutta sillä itsellään ei ollut edelleenkään kyseistä liikuntapaikkaa. Vielä ennen Sastamalan kaupungin syntymistä Vammalan kaupunkiin yhdistyi Suodenniemen kunta vuonna 2007 (Koskinen, 2009, 1). Kuntaliitosten myötä entisistä vammalalaisista tuli asukkaita kuntaan, jossa oli kaksi uimahallia. Silti tänäkin päivänä käydään vilkasta keskustelua siitä, pitäisikö Sastamalan keskustaan eli Vammalan alueelle rakentaa uimahalli. Tällä hetkellä sekä Kiikan että Keikyän uimahallit ovat Sastamalan kaupungin omistuksessa. Keikyän uimahalli on edelleen käytössä, mutta Kiikan halli jouduttiin sulkemaan kesällä 2018 sisäilmaongelmien vuoksi (Pessi, 2018, 7).

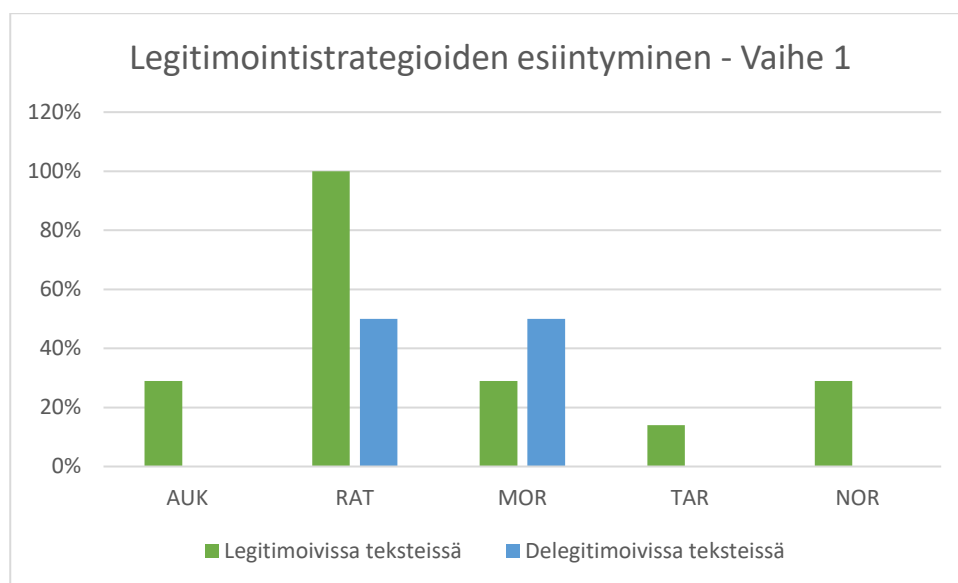
4. TULOKSET

Tässä kappaleessa käsitellään tutkimuksen tulokset, jotka on jaettu vaiheittain tuloksista nousseiden diskurssien mukaan vanhimmasta uusimpaan. Jokaisen vaiheen alussa esitellään investointikeskustelun kontekstia, minkä jälkeen paneudutaan ensin legitimoiviin argumentteihin ja sitten delegitimoiviin perusteluihin. Näiden jälkeen kyseessä olevasta vaiheesta tehdään vielä yhteenveto. Löydettyjen investointidiskurssien jälkeen käsitellään kontekstin vaikutusta legitimointistrategioiden käyttöön.

4.1 Vaihe 1: Saastunut vesi 1967–1972

Ensimmäinen ajanjakso sijoittuu vuosille 1967–1972. Se alkaa tietävästi ensimmäisestä uimahallia käsittelevästä tekstistä, jossa urheilumieheksi tituleerattu johtaja Tuomo Järvinen esittelee idean uimahallin rakentamisesta Vammalaan, jonka läpi virtasi saastunut Kokemäenjoki (Vedet saastuvat - missä kohta uidaan? Vain uimahallista pelastus Vammalaankin, 8.4.1967). Uimahalliprojektin eteneminen lähti nopeasti vauhtiin, koska jo toukokuussa valittiin uimahallitoimikunta viemään hanketta eteenpäin, Järvinen puheenjohtajanaan (Uimahallitoimikunnan johto, 10.5.1967). Kesällä 1968 uimahalli oli mukana Vammalan Hoppuun sijoitettavan virkistysalueen suunnitelmassa (Fyysisen virkistysalueen keidas Vammalaan. Uimahalli Hopun puistoon., 1.6.1968). Uimahallista päätettiin tehdä osakeyhtiö, ja sen osakkeita myytiin kuntalaisille sekä muille kiinnostuneille tahoille (Vammalan uimahalli Oy perustettiin, 13.11.1968; Vammalan uimahallin osakkeiden merkitseminen hyvässä vauhdissa, 26.3.1969). Myös piirustukset teetettiin (esim. Kaupunginvaltuusto hyväksyi uimahallin luonnospiirustukset, 5.8.1970). Rahoitus piti, osakkeiden lisäksi, järjestää Vammalan kaupungin ja Tyrvään kunnan rahoituksella sekä lainarahalla (Vammalan uimahallin rakennustyöhön loka-marrakuussa – jos..., 10.10.1970). Uimahallihanke alkoi kuitenkin tyrehtyä jo vuoden 1970 loppupuolella, kun Tyrvään kunta päätti, ettei se lähde mukaan uimahallin rakentamiseen (Tyrvää ei osallistu Vammalan uimahallin rakentamiseen, 28.10.1970). Vuodelta 1972 löytyi yksi legitimoiva mielipidekirjoitus, minkä jälkeen kului yhdeksän vuotta, kunnes julkaistiin seuraava legitimoiva teksti. Tämä ajanjakso muotoutuu omakseen myös siksi, että se on ainoa vaihe, jossa saastuminen on kantavana temana legitimointiyhteyksissä.

Kantaottavia tekstejä tältä ajanjaksolla löytyi yhteensä yhdeksän, joista seitsemän oli hanketta puoltavia ja kaksi sitä vastaan. Jokaisesta legitimoivasta tekstistä löytyi rationalisoinnin strategiaa, mikä teki siitä suosituimman strategian. Toisessa delegitimoivassa tekstissä tukeuduttiin pelkästään moralisoinnin strategiaan ja toisessa vain rationalisoinnin strategiaan (kuvio 1). Tämän ajanjakson uimahallidiskurssi kietoutuu selkeästi neljän aiheen ympärille: vesien saastuminen, työhönsijoitusvelvollisuuden hoitaminen, talous ja tasa-arvo.

Kuvio 1 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 1

Legitimoivat tekstit

Uimahallihanketta legitimoivia tekstejä löytyi yhteensä seitsemän. Suosituimmaksi legitimointistrategiaksi osoittautui rationalisointi, koska sitä käytettiin jokaisessa legitimaatiotekstissä. Myös tämän ajanjakson ensimmäisessä lehtitekstissä käytetään rationalisoinnin strategiaa, kun uimahallia yritetään perustella sillä, että uimahallissa pystyttäisiin jälleen uimaan ja opettamaan lapsille uintia ilman saastuneen veden aiheuttamia terveydellisiä uhkia. Uimahallia legitimoitiin esimerkiksi näin:

”Tuomo Järvinen ei pidä uimahalliajatuksen toteuttamista lainkaan mahdottomana, mikäli liikkeellelähtö saataisiin laajapohjaiseksi ja kaikki kansalaispiirit asian taakse. -- . Kovin pitkään asiaa ei voida Vammalassakaan miettiä, mikäli uintiharrastusta aiotaan jatkaa. Kokemäenjoki saastuu ja vaikka saastuminen voitaisiinkin pysäyttää,

kestää kuitenkin vuosia ja taas vuosia ennen kuin vesi on puhdistunut edes tyydyttäväksi.” (Vedet saastuvat – missä kohta uidaan? Vain uimahallista pelastus Vammalaankin, 8.4.1967.)

Saastuneeseen veteen viitattiin pelkästään legitimoivissa teksteissä, eikä se enää tämän ajanjakson jälkeen noussut yhtä voimakkaasti aineistomateriaalissa esiin. Ainoa virkamies, joka tällä ajanjaksolla legitimoi uimahallin rakentamista, oli kaupunginjohtaja Matti Pulli, joka myös käytti rationalisointia apunaan. Hän sekä Martti Lehto nostivat teksteissään esiin sen, että tällaisella suurella rakennusprojektilla pystyttäisiin täyttämään valtion kunnille määräämä työhönsijoitusvelvollisuus (Uimahallin rakentamiseen ehdotetaan 250.000 markkaa, 13.12.1969; Miksi äänestin Uimahallin puolesta, 28.10.1970). Pullin identiteetistä tuli näin ollen esiin juuri hänen virkaansa liittyvä puoli, koska hän ottaa huomioon, miten investointi voisi auttaa valtion tasolta kunnalle tulevien määräysten toteuttamisessa, mitkä ovat juuri hänen työhönsä liittyviä huolia. Rationalisoinnin strategian ollessa suosituin, oli myös siihen kytketyt perustelut hyvin moninaisia. Hyödyiksi ja tuloksiksi mainittiin saastumisen ja työhönsijoitusvelvollisuuden lisäksi muun muassa liikunnan tarpeen tyydyttäminen, turistien houkuttelu, matkan lyheneminen lähimpään halliin, uimareiden kasvattaminen Vammalassa, yleisenä saunana toimiminen ja uimahallin toimiminen nuorison virkistyspaikkana sekä oleskelutilana esimerkiksi ravintoloiden sijaan.

Kahdesta tekstistä löytyi myös auktorisoinnin strategiaa, mutta sitä käytettiin hyväksi hyvin eri tavoin. Nimimerkki Kaupungin asukkaan mielipidekirjoituksessa viitattiin siihen, että muutkin kunnat rakentavat uimahalleja, joten Vammalankin pitäisi mukautua tähän trendiin (Uimahalli saatava Vammalaan, 29.10.1969). Tässä auktorisointi on sulautunut yhteen normalisoinnin kanssa, koska samalla viitataan samantyyppisiin tapauksiin (normalisointi) ja siihen, että muutkin tekevät niin (auktorisointi). Myös toisessa normalisaatiota käyttävässä tekstissä kyseinen strategia ei esiintynyt puhtaasti itsenäisenä, vaan se oli sulautunut yhteen rationalisoinnin kanssa (Miksi äänestin Uimahallin puolesta, 28.10.1970). Nimimerkki J.E.K. sen sijaan käytti auktorisointia viittaamalla useampaan eri auktoriteettiin kirjoittaessaan vesien saastumisesta ja siitä, kuinka uimahalli korjaisi asian:

”Siinä vesientutkimuslaitoksen teettämässä tutkimuksessa, jonka on suorittanut tohtori Reino Laaksonen, käy ilmi, että joka kymmenes järvi Suomessa on pahasti saastunut. Tutkimuksessa käy selville, että mm. Kokemäenjoen vesistö erottuu muusta Suomesta alusveteen rikastuneen fosforin runsaudessa. – Kokemäenjoki oli kokonaan merkitty

mustalla ts. koko joki oli saastunut ja sellaisenaan uimavedeksi kelpaamaton kuten Vammalan kaupungin terveydenhoitolautakunta, jonka puheenjohtajana on Vammalan kaupunginlääkäri, oli aikaisemmin todennut --.” (Uimahallin saaminen Vammalaan on välttämätöntä, 11.10.1972.)

Auktoriteetteina kirjoittaja käytti tutkimusta sekä paikallisen terveydenhoitolautakunnan lausuntoa. Kyseinen mielipidekirjoitus oli tämän vaiheen viimeinen legitimaatioteksti, näin ollen voidaan huomata, että saastuminen oli koko ajanjakson ajan esillä teksteissä.

Kahdessa mielipidekirjoituksessa tuli myös esiin moralisointia. Niistä molemmat voidaan laittaa tasa-arvon kategoriaan kuuluviksi, koska ensimmäisessä nimimerkki Kaupungin asukas vetoaa siihen, että uima-altaiden rakentaminen uusien kerrostalojen yhteyteen on epätasa-arvoista niitä kohtaan, jotka eivät asu kerrostalossa (Uimahalli saatava Vammalaan, 29.10.1969). Martti Lehdon kirjoittamassa mielipidetekstissä moralisointia käytettiin näin:

”Eikä edes kaikilla paikkakunnan asukkailla ole vielä omaa saunaakaan. Pitäisi kai ajatella heitäkin. -- Jo käytössä olevilla uimahalleilla on osaksi sosiaalisen laitoksen luonne. Niitä edelleen kehittämällä ja lisää rakentamalla ne saadaan ensisijaisesti palvelemaan juuri vähävaraisen kansan tarpeita nopeasti kehittyvässä yhteiskunnassa.” (Miksi äänestin Uimahallin puolesta, 28.10.1970.)

Kyseisessä tekstissä korostetaan sitä, kuinka uimahalli palvelee erityisesti vähävaraisempia kuntalaisia eli sekin nostaa esiin kuntalaisten tasa-arvon. Molempien kirjoittajien identiteetit näyttäytyvät yhteiskunnallisena, koska he ajavat yhteisen hyvän asiaa sekä vähäosaisempien etua.

Legitimoivista teksteistä löytyi vain yksi kirjoitus, jossa käytettiin tarinallistamisen strategiaa:

”Minun uimareissuni olivat kovin vähäiset, vanhemmat eivät ehtineet, yksin ei saanut mennä, ja toverien kanssa kovin vähän. Jos olisi ollut uimalaitos, jo silloin, ja siellä uimakoulu, ja valvojat, olisi tuollainen ’ainokainenkin’ sinne varmaan päästetty, turvallisesti, ja uimataito olisi tullut, olosuhteista huolimatta.” (Uimahalli Vammalaan, 3.5.1967.)

Tässä mielipidekirjoituksessa luodaan investoinnille hyväksyttävyyttä kertomalla omista lapsuuden kokemuksista uintiin liittyen ja siitä, kuinka uimataito jäi opettelematta, kun ei ollut uimahallia, jossa olisi voinut uida turvallisesti valvojien ollessa lähellä.

Delegitimoivat tekstit

Delegitimoivia tekstejä löytyi tältä ensimmäiseltä ajanjaksolta vain kaksi. Toisessa delegitimoitiin vahvasti moralisoinnilla viitaten kuntalaisten tasa-arvoon:

”-- en näe tämänlaatuisen kunnallisen pääomavirran siirron palvelevan lähimainkaan tasapuolisesti kaikkia kuntalaisia – puhumattakaan syrjäkyläläisistä. -- Veroöyryn hinnasta ei aina olekaan kysymys, vaan verojen maksulla saadun palvelun tasaisesta jakautumisesta eri kulmakuntien kesken.” (Tarinaa uimahallista, 7.11.1970.)

Kirjoittaja tuo esiin identiteettinsä syrjäkulmalaisena, joka haluaa ajaa niiden kuntalaisten asiaa, jotka eivät asu keskustan läheisyydessä. Hän katsoo tasapuolisuutta hyvin erilaisesta näkökulmasta kuin ne kirjoittajat, jotka näkevät investoinnin edistävän esimerkiksi vähävaraisempien asemaa. Tämän kirjoittajan identiteetti voidaan kategorioida kollektiiviseksi, koska hän edustaa suurempaa joukkoa, sen sijaan että hän edustaisi vain itseään. Toisessa delegitimoivassa tekstissä kirjoittaja Onni Saha rationalisoi huomauttamalla, että uimahallin rakentaminen aiheuttaisi paineen nostaa veroastetta ja että *”uimahalleissa on huomattavan suuret käyttökustannukset”* (Uimahalli, 4.11.1970). Hänen perustelunsa tapahtuvat siis viittaamalla niihin taloudellisiin vaikutuksiin, joita uimahallilla olisi kunnan taloudelle.

Yhteenveto vaiheesta 1

Ensimmäisessä ajanjaksossa legitimointia ja delegitimointia esiintyi vähän, johtuen osittain sen aikaisesta kulttuurista liittyen mielipidekirjoitteluun. Mielipidetekstejä esiintyi vähemmän ja mielipiteiden esittäminen haastatteluissa ja muissa sanomalehtiin julkaistavissa jutuissa oli harkitumpaa. On kuitenkin huomattava, että tässä vaiheessa legitimointia oli selkeästi enemmän kuin delegitimointia. Uimahalli oli uusia idea, ja sitä kohtaan oltiin myönteisiä, mutta sen rakentamisajankohdasta ja rahoituksesta esiintyi monia mielipiteitä. Legitimoijat käyttivät hyväkseen jokaista legitimointistrategiaa, kun uimahallia vastustavat kommentit keskittyivät käyttämään vain rationalisointia ja moralisointia (kuvio 1). Rationalisointia käytettiin jokaisessa legitimoivassa tekstissä, mikä nosti sen käytetyimmäksi kielelliseksi tekniikaksi. Yhdessäkään tekstissä ei esiintynyt

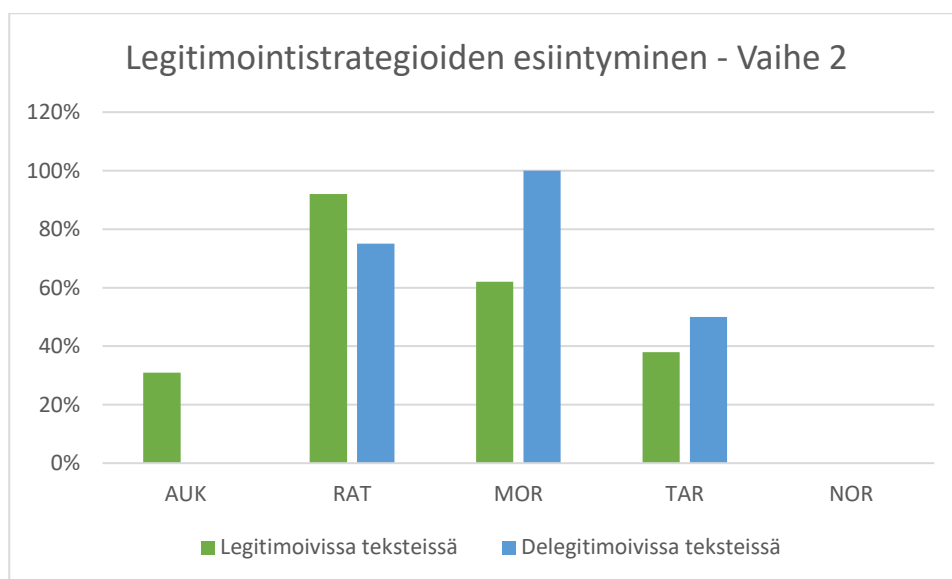
kaikkia strategioita, sen sijaan kolmessa tekstissä käytettiin apuna vain yhtä strategiaa. Legitimoiijat saattoivat tukeutua pelkästään rationalisointiin, kun taas eräs delegitimoiija käytti apunaan vain moralisointia.

Legitimointi oli tässä ajanjaksossa hyvin kontekstisidonnaista, sillä vesien saastunut tila oli kantava teema tässä keskustelussa. Se oli syy, miksi uimahallista ylipäätään alettiin keskustella. Tämän diskurssin aikana muita perusteluja olivat muun muassa työhönsijoittumisvelvollisuuden täyttäminen, uimataito, nuoriso, liikunta, turismi ja taloudelliset vaikutukset. Uimahalli nähtiin pelastajana saastuneiden vesien ongelmaan, mutta samalla delegitimoiijat yrittävät luoda oman kuvan investoinnin merkityksestä viittaamalla siihen, ettei se palvele tasapuolisesti kaikkia kuntalaisia ja kaiken lisäksi sen olevan kallis. Tasa-arvo oli toinen vahva teema tässä vaiheessa, koska siihen viittasivat molempien mielipiteiden edustajat. Tasa-arvokeskustelussa legitimoiijat nostivat esiin sen, että uimahalli mahdollistaisi niillekin saunomisen, jotka eivät omista omaa saunaa. Toisaalta tasa-arvoa on myös se, että kaikilla olisi mahdollisuus uimiseen, elävät he sitten minkälaisissa olosuhteissa tahansa. Nämä tasa-arvoon liittyvät perustelut olivat myös kontekstisidonnaisia, koska myöhemmin tällaisia perusteluja ei nostettu esiin.

4.2 Vaihe 2: Tärkein ja tasapuolisin investointi 1981–1990

Vuoden 1973 investointisuunnitelmissa uimahallin rakentaminen oli ajoitettu vuosille 1975–1976, mutta uimahalli joutui väistymään muiden lukuisten investointien tieltä (Vammalan urheiluväki: Urheilukentän katsomo kiireisin rakennettava, 17.11.1973). Uimahallin suunnittelu jatkui samaa rataa vuoteen 1990 asti, koska hanketta lykättiin aina jonkin muun investoinnin ollessa tärkeämpi tai välttämättömämpi. Kuitenkin vuonna 1984 tehdyn liikuntakyselyn mukaan uimahalli oli ylivoimaisesti suosituin liikuntapaikkojen kehityskohde (Uimahalli toiveista ykkösenä, 10.3.1984). Tästä huolimatta vuonna 1984 valmistuneeseen liikuntasuunnitelmaan, jota varten kysely oli tehty, päätettiin uimahallin rakentaminen ajoittaa vasta 1990-luvulle. Perusteluna tähän liikuntalautakunta mainitsi liikuntahankkeiden sopeuttamisen muihin kunnan kehityssuunnitelmiin. (Hopunpuisto kiireisin – uimahalli viimeisin, 24.5.1984.) Vuonna 1984 uimahalli nytkähti kuitenkin sen verran eteenpäin, että sille hyväksyttiin 200 000 markan suunnittelumääräraha (Uimahallista valtuustoaloite, 30.3.1985). Vuonna 1989 Vammalan kaupunki myi Hotelli Ellivuoresta omistamansa osakkeet, saaden myyntivoittoa 9,2 miljoonaa markka. Kyseisiä rahoja varten valtuusto perusti

uimahallirahaston. (Ellivuoresta yllättäen toinenkin tarjous, 2.11.1989.) Näiden vuosien aikana uimahalli joutui väistymään lukuisten muiden investointien tieltä. Niitä olivat muun muassa useampi uusi päiväkotit, urheilukentän katsomo, vanhainkoti, vuokratalojen rakentaminen ja tekojäärädan rakentaminen, vaikka tätä viimeisintä ei lopulta koskaan rakennettukaan. (esim. Neljän päiväkodin rakentaminen Vammalan kaupungin työohjelmassa, 3.4.1976; Liikuntasuunnitelma valmistui. Hopunpuisto kiireisin – uimahalli viimeisin., 24.5.1984)

Kuvio 2 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 2

Aineistossa ei ollut yhtään selkeästi legitimoivaa tai delegitimoivaa tekstiä vuosina 1973–1980, vaikka uutisiin nousi ajoittain uimahalli. Vuosilta 1981–1990 löytyi yhteensä 21 kantaaottavaa tekstiä, joista 13 olivat uimahallin kannalla ja kahdeksan sitä vastaan (kuvio 2). Suurin osa teksteistä oli mielipidekirjoituksia, mutta joukossa oli myös kaksi uutista. Vaiheen 2 alku ajoittui vuodelle 1981, koska se oli yhdeksän vuoden tauon jälkeen ensimmäinen vuosi, jolloin esiintyi legitimointitekstejä. Ajanjakson loppu määritettiin vuoteen 1990, koska seuraavana vuonna alkoivat toistuvat viittaukset lamaan ja laman aiheuttamiin taloudellisiin vaikutuksiin, mitä ei muuten tämän vaiheen teksteissä esiintynyt.

Legitimoivat tekstit

Suosituimpana kielellisenä strategiana legitimoivissa teksteissä oli rationalisointi, jota esiintyi kaikissa paitsi yhdessä tekstissä. Useasti toistuva perustelu rationalisoinnin kategoriassa oli uimahallin saavutettavuus. Monet kokivat, että Kiikkaan on liian pitkä matka, ja sinne on erityisesti lasten ja autottomien hankala päästä. Jos uimahalli sijaitsisi Vammalassa, pääsisivät sinne muun muassa lapset ilman vanhempien kuljettamista sekä autottomat eläkeläiset. Monet rationalisointia käyttäneet kokivat, että uimahallin tuloksena ja vaikutuksina olisivat parempi uimaopetus, monipuolisempi koululiikunta, eläkeläisten ja vammaisten kuntoutustoiminta, hallin toimiminen monimuotoisena palvelutalona sekä laaja käyttäjäkunta. Ytimekkään esimerkin tyypillisestä rationalisoinnista saa nimimerkin Tahtoo uimaan mielipidekirjoituksesta:

”Uimahalli sen sijaan antaa aivan uudet mahdollisuudet uimaopetukselle, koululaisliikunnalle, vammaisliikunnalle, eläkeläisille, eli kaikille kaupunkilaisille ikään ja sukupuoleen katsomatta.” (Uimahalli ykköseksi, 22.11.1984.)

Tässä esimerkissä voidaan nähdä myös moralisointia, koska se, että uimahalli on kaikkien palvelu, on tasa-arvoon viittaava kommentti. Uimahallin vaikutuksiin luettiin myös elinvoiman ja imagon paraneminen. Esimerkiksi nimimerkki Kolmihenkisen perheen isä kirjoitti asiasta näin:

”Vammalan väestökasvu on pysäytettävä. Ei ole oikein, että eläkeläiset valtaavat keskikaupungin ja lapsiperheet ja muu aktiiviväestö muuttaa naapurikuntiin parempien palveluiden perässä. – Uimahalli on peruspalvelulaitos. – Nykyaikana uimahalliton kaupunki luokitellaan auttamattomasti jälkeenjääneeksi.” (Uimahallin suunnitteluraha ensi vuoden talousarvioon, 15.12.1984.)

Molemmissa edellisissä lainauksissa kirjoittajat luovat itselleen yhteiskunnallista identiteettiä, koska he yrittävät tuoda esiin investoinnin hyötyjä kaikille kuntalaisille. Toisaalta heidän identiteettinsä on hyvin paikkasidonnainen, koska he huomioivat lähinnä vain juuri tämän tietyn kunnan asukkaiden edun, vaikka kyseisestä investoinnista voisi olla hyötyä myös naapurikuntien asukkaille.

Auktorisointia löytyi vain 31 prosentista teksteistä. Selkeintä auktorisointia oli mielipidetutkimukseen viittaaminen, johon esimerkiksi kaupunginjohtaja Matti Pulli viittasi kahdessa eri tekstissä. Esimerkiksi mielipidetekstissään hän kirjoitti: *”Muun muassa eräissä vuosien varrella toimitetuissa mielipidetiedusteluissa uimahallin rakentaminen on saanut ylivoimaisesti eniten kannatusta esillä olleista rakennushankkeista.”* (Uimahalliasiasta, 29.9.1990.) Kolmessa eri tekstissä

auktorisointi tapahtui viittaamalla yhdenmukaisuuteen. Tällöin kirjoittajat vetosivat siihen, että muillakin kunnilla on uimahalli tai Vammalaa pienemmilläkin paikkakunnilla on sellainen. (Jospa päättäjät eivät osaa uida!, 6.12.1984; Uimahalli vai virastoja?, 16.12.1984; Pulli lupaili uimahallia, 7.3.1989.)

Moralisointia käyttäneissä perusteluissa nousi erityisesti esiin uimahallin vastakkainasettelu muihin investointeihin nähden, erityisesti suunniteltuun tekojäärataan ja jäähalliin nähden. Moralisoivista argumenteista noin puolet viittasivat siihen, että uimahalli on tärkeämpi ja välttämättömämpi kuin esimerkiksi uusi virastotalo tai jäärata.

”Uimahalli on paikka, jossa voivat käydä kaikki laidasta laitaan – se palvelee siis tavallista veronmaksajaa, lapsia, nuoria, eri ikäisiä tasapuolisesti. Mikäli tehdään jäähalli tai keinojäärata, sitä voivat käyttää vain määrättyyn seuraan kuuluvat aktiivit etukäteen jaettujen vuorojen mukaan.” (Uimahalli on saatava, 27.11.1984.)

Moralisoivien kommenttien perusarvona näkyi tasa-arvo. Suurimmassa osassa näistä teksteistä vedottiin siihen, että uimahalli palvelee kuntalaisia tasa-arvoisemmin kuin monet muut palvelut, koska sen käyttäjäkunta on niin laaja, juuri kuten edellä olevassa lainauksessakin. Teksteissä viitattiin myös kuntalaisten toiveiden arvostamiseen ja siihen, että uimahalli on lapsille ja eläkeläisille perusoikeus (Uimahalli on saatava, 27.11.1984; Tuuma vettä ei riitä uimarille, 19.1.1988). Näin ollen yhteiskunnallinen identiteetti oli näkyvissä useissa moralisoivissa teksteissä, koska kirjoittajat nostivat esiin yhteisen edun ja tasa-arvon.

Tältä ajanjaksolta ei löytynyt yhtäkään normalisointia apunaan käyttävää legitimoititekstiä, mutta tarinallistamisen strategiaa löytyi viidestä eri tekstistä. Tarinallistavat kommentit puolustivat uimahallia esimerkiksi epäilemällä päättäjiä uimataidottomiksi kertomalla siitä, kuinka kauan uimahallia on odotettu ja suunniteltu, sekä kertomalla surkuhupaisaan tyyliin, kuinka kaikki eivät autottomuuden takia pääse uimahalliin (Jospa päättäjät eivät osaa uida!, 6.12.1984; Uimahallin suunnitteluraha ensi vuoden talousarvioon, 15.12.1984; Nyt alkaa riittää, 26.10.1989; Tervetuloa uimahalli – viimeinkin, 29.9.1990). Myös nimimerkki Kala kuivilla käytti apunaan tarinallistamisen keinoja:

”Vaikka vammalalaisten uimataito ymmärrettävistä syistä on naapurikuntalaisia huonompi, lienee sentään taitojemme aliarvioimista tarjota vesikelien

jääkiekkokaukaloa uima-altaaksi. Mekin sentään rohkenemme aloittaa hieman syvemmissä, kun jäälle pahimmillaan kertyvässä ehkä tuuman vesikerroksessa.”
(Tuuma vettä ei riitä uimarille, 19.1.1988.)

Tässä mielipidetekstissä argumentoitiin humoristisesti uimahallin puolesta viitaten samalla jääkiekkoradan rakentamiseen. Kirjoittajan mielestä vammalalaisten uimataito olisi parempi, jos heillä olisi uimahalli käytettävissä.

Delegitimoivat tekstit

Delegitimointia löytyi kahdeksasta eri tekstistä, joista jokainen oli tyypiltään mielipidekirjoitus. Jokaisesta delegitimoivasta tekstistä löytyi moralisoinnin strategiaa. Näissä kommentteissa oli havaittavissa muutama toistuva aihe. Ensinnäkin moralisointia käytettiin väittämällä, että jokin muu investointi on tärkeämpi kuin uimahalli. Esimerkiksi nimetön mieshenkilö oli soittanut toimitukseen ja kertonut: *”Mielestäni uimahalli ei ole tärkein rakennuskohde Vammalassa. Ensimmäisellä sijalla pitäisi olla kunnollinen puhdas vesi.”* (Kunnon vesi tärkein hanke, 19.10.1989.) Toinen toistuva perustelu moralisoinnin kategoriassa oli viittaaminen ulkovesien käytettävyyteen, kuten teki myös nimimerkki SR:

”Onko kukaan kovassa uimainnossaan huomannut kuinka hyvät uimarannat Vammalassa on. Tällä hetkellä järvet ovat vielä jään peitossa, mutta muutamien viikkojen kuluttua vesi lainehtii vapaana.” (Siitä uimahallin rakentamisesta, 15.2.1990.)

Tämäntyyppisissä tekstikatkelmissä koettiin, että Kokemäenjoki ja alueen järvet tyydyttävät tarpeeksi hyvin vammalalaisten uintitarpeet. Muissa moralisoivissa kommentteissa viitattiin muun muassa muiden uimahallien läheisyyteen, järjen käyttöön, kuntalaisten etujen tärkeysjärjestykseen ja tarpeettomuuteen. Useassa moralisointia käyttäneissä teksteissä oli havaittavissa tietynlainen taloudellisuuteen ja taloudellisiin arvoihin viittaava arvopohja, jota ei kuitenkaan selkeästi kirjoitettu auki teksteissä.

Rationalisointia käytettiin kuudessa tekstissä. Neljässä eri tekstissä viitattiin tavalla tai toisella taloudellisiin näkökohtiin, kuten uimahallin kalleuteen ja rahan tuhlaamiseen. Esimerkiksi U. Uusitalo kirjoitti mielipidetekstissään näin: *”Minkä vuoksi se on niin polttavan tärkeä juuri nyt, vaikka ei siihen varojakaan olisi?”* (Vähän uimahallikuumeesta, 6.10.1990.) Nimimerkki SR

kommentoi uimahallin rakentamista näin: *”On älytöntä kerskakulutusta rakentaa uimahalli Vammalaan ainakin niin kauan kun lähellä oleva vastaava on tyhjäkäynnillä ja on kannattamaton.”* (Siitä uimahallin rakentamisesta, 15.2.1990.) Teksteissä viitattiin myös siihen, että uimahallin rakentamisen päämääränä ei ole tarpeeseen vastaaminen vaan näyttävyyden hamuaminen (Yhden miehen uimahalliko Vammalaan!, 25.9.1990). Nimimerkki Rahat tärkeisiin paikkoihin oli sitä mieltä, että jos uimahallia ei rakennettaisi, voitaisiin varoja käyttää muihin kohteisiin: *”Saatais nyt näillä rahoilla edes juomavesi juomakelvolliseksi ja koulukyydit kuntoon --.”* (Kaupunginvaltuutetuille viisautta, 28.10.1989.) Tyypillistä näissä teksteissä oli rationalisoivien ja moralisoivien perustelujen yhteen kietoutuminen. Useassa mielipiteessä taloudellinen vaikutus tai tulos, kuten kalleus tai suuret käyttökustannukset, esitettiin peräkkäin moralisoivan väitteen kanssa, kuten jonkin muun investoinnin tärkeyden yhteydessä. Näissä kommentteissa tuli hyvin esiin samanlainen taloudellisuuteen liittyvä identiteetti kuin moralisoivissa perusteluissa. Kirjoittajat olivat selkeästi sitä mieltä, että investointiin kohdistuville rahoille olisi parempikin käyttötarkoitus.

Auktorisointia ja normalisointia ei tällä ajalla esiintynyt delegitimoiduissa teksteissä. Sen sijaan tarinallistamista käytettiin neljässä mielipidekirjoituksessa. Tarinallistavissa teksteissä toistui samoja perusteluja kuin moralisointia ja rationalisointia sisältäneissä kommentteissa. Tarinallistamisen avulla kirjoittajat halusivat painottaa muiden investointien tärkeyttä, kunnan varojen järkevää käyttöä ja kuntalaisten tasapuolista huomioimista investointisuunnitelmissa.

”Mettäkulmalla marjamatkalla vahvistui tieto, että kaupunki ei ole hoitanut lakisääteisiä velvoitteitaan. Kertoivat siellä olevan vielä viimevuotisia lomiamättä, kaupunki ei ole antanut lomittajia viime vuonna pyydettyä ja asia on vieläkin avoin. Ihmettelevät sielläkin uimahallivouhotusta ja jään tekoa, vaikka lomitukset ovat lakisääteisiä.” (Yhden miehen uimahalliko Vammalaan!, 25.9.1990.)

Juuri edellisen esimerkin tavoin kirjoittajat halusivat nostaa esiin muut tarpeet ja asettaa uimahallin vastakkain muiden tarpeiden kanssa. Kahdessa tarinallistavassa tekstissä haluttiin myös huomioida Kiikan hallin läheisyys, mistä johtuen uimahallia ei heidän mielestään kannata rakentaa. Nämä kirjoittajat loivat itselleen identiteetin, joka oli kyseistä investointia vastaan ja joiden arvopohjan mukaan kyseiseen investointiin suunnatut rahat pitäisi sijoittaa johonkin muuhun, heidän mielestään tärkeämpään kohteeseen.

Yhteenveto vaiheesta 2

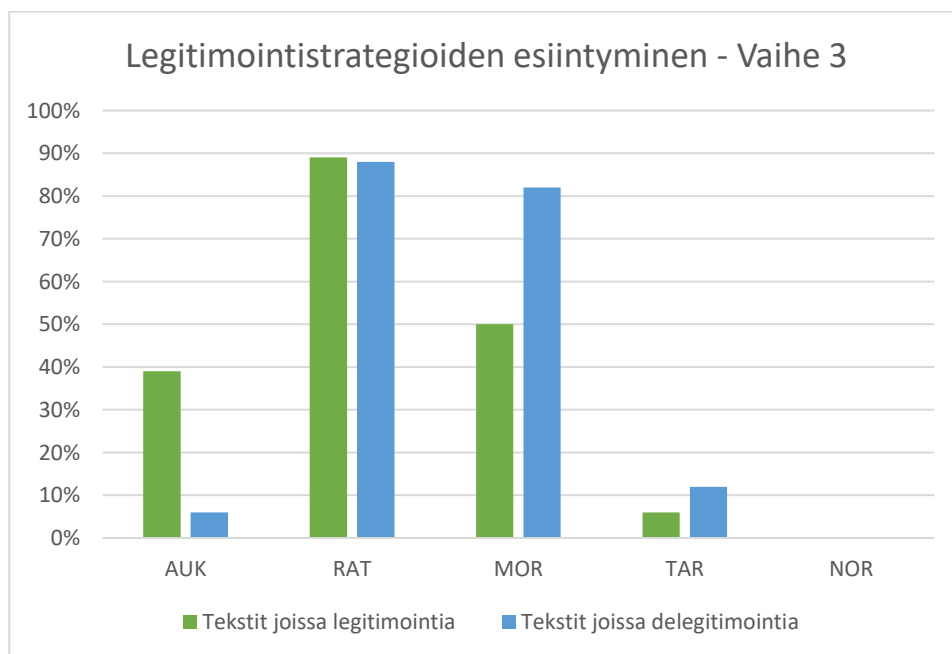
Toisessa vaiheessa legitimoivia tekstejä oli edelleen enemmän kuin delegitimoivia, mutta investointia vastustavia puheenvuoroja esiintyi aikaisempaa vaihetta enemmän (kuvio 2). Kolmessatoista legitimoivassa tekstissä rationalisointi oli edelleen suosituin strategia, mutta moralisointia ja tarinallistamista esiintyi selkeästi enemmän kuin ennen. Tähän vaikutti varmasti osaltaan mielipidekirjoitusten määrän lisääntyminen mitä pitemmälle 1980-lukua edettiin. Normalisointia ei kuitenkaan esiintynyt lainkaan. Delegitimoijat luottivat moralisoiviin perusteluihin käyttäen tukena rationalisoivia strategioita. Uimahallia vastustavia tekstejä esiintyi yhteensä kahdeksan, ja puolessa niistä oli mukana tarinallistamisen strategiaa. Delegitimoijat käyttivät siis edelleen paljon rajatummin erilaisia kielellisiä strategioita. Argumentoivat puheenvuorot olivat molempien osapuolten osalta monipuolisia siinä mielessä, että kaikissa paitsi kahdessa tekstissä käytettiin apuna useampaa kuin yhtä strategiaa. Useimmiten kommentoijat käyttivät apunaan rationalisointia ja moralisointia. Vain yhtä strategiaa käyttäneet tekstit jakautuivat siten, että vain rationalisointia käyttänyt puheenvuoro oli legitimoiva ja vain moralisointia käyttänyt teksti oli delegitimoiva.

Tämän ajan investointidiskurssia väritti väittely tärkeimmästä investoinnista ja tasapuolisuuden teema. Legitimoijat näkivät, että uimahalli olisi hyvin tasa-arvoinen liikuntakeskus, sillä siellä pystyisi liikkumaan niin pienet lapset, vammaiset kuin eläkeläisetkin. Heidän mielestään se samalla edistäisi koululiikuntaa. Käyttäjäkunta nähtiin laajaksi ja uimahalli koettiin peruspalveluksi. Tasa-arvokeskustelun sisällä oli vahvasti esillä puhe siitä, mikä investointi olisi tasapuolisin ja tärkein investointi. Delegitimoivissa argumenteissa väitettiin, että esimerkiksi puhdas juomavesi ja toimivat koulukyydit olisivat etusijalla uimahalliin nähden. Kun legitimoijat esittivät jonkin argumentin, delegitimoijat yleensä vastasivat niihin omilla mielipiteillään. Usein toistuvia argumentteja, jotka eivät silti varsinaisesti nousseet diskurssien teemoiksi, olivat esimerkiksi muiden hallien kaukaisuus, ulkovesien käytettävyys, taloudelliset vaikutukset, kunnan elinvoima, mielipidetutkimusten tulokset, kuntoutustoiminnan mahdollisuus ja vetoaminen siihen, että muillakin on uimahalli. Jo tässä vaiheessa uimahalli-investointia legitimoitiin sillä, että sitä on odotettu niin kauan.

4.3 Vaihe 3: Laman varjossa 1991–1996

Lamasta huolimatta uimahallihankkeesta keskusteltiin, ja sitä yritettiin viedä eteenpäin myös 1990-luvun alussa. Uusi uimahallitoimikunta perustettiin suunnittelemaan hanketta, ja alkuvuodesta 1991

uimahalli-palvelutalon suunnitteleminen ostettiin 2,8 miljoonalla markalla (Uimahallista kuntoilun, kilpailun ja urheilun keskus, 21.6.1990; Uimahallin suunnittelu vie 3 miljoonaa, 21.2.1991). Samaan aikaan suunnitelmissa oli uuden pohjavesilaitoksen rakentaminen, minkä monet panivat vastakkain uimahalli-investoinnin kanssa (Pohjaveden vastustajia niin oikealla kuin vasemmalla, 13.4.1991). Vuoden 1993 alkupuolella kaupunginhallitus hyväksyi uudet luonnossuunnitelmat, mutta päätti pysäyttää hankkeen jatkamisen siihen asti, kunnes valtionavun saaminen hankkeelle olisi varmistunut (Uimahallin suunnittelu odottaa valtionapua, 4.2.1993). Vuoden 1994 alussa kaupunginjohtaja Matti Pulli nosti uimahallin rakentamisen uudelleen kaupunginhallituksen keskusteluihin esille, mutta hallitus jätti asian pöydälle siksi aikaa, kunnes arvio valtionosuuksista ja työllisyysrahoista tuotaisiin heidän tietoisuuteensa (Raha poltteele uimahallirakentajia, 17.3.1994). Saman vuoden lopulla uimahallista keskusteltiin myös kaupunginvaltuustossa, kun käsittelyssä oli tulevia vuosia koskeva kuntasuunnitelma. Tuolloin uimahallin rakentaminen asetettiin vuodelle 1997. (Uimahalli pysyi paikallaan, 15.12.1994.) Vammalan uimahalli pääsi myös mukaan Turun ja Porin läänin liikuntasuunnitelmaan vuosille 1998–1999, mutta se ei vielä taannut valtion rahoitusta investoinnille (Vammalan uimahalli läänin listalla, 1.7.1995). Uimahallin rakentamista lykättiin jälleen, kun vuoden 1995 talousarvioehdotuksessa ehdotettiin hallin rakentamista vasta vuosina 1999–2000 (Höylä ei riitä, 19.10.1995).

Kuvio 3 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 3

Tämän ajanjakson teksteistä 16 oli legitimoivia, 15 delegitimoivia ja kahdessa tekstissä esiintyi molempia kantoja. Huomattavaa on, että nyt sekä legitimoivia että delegitimoivia tekstejä oli melkein yhtä paljon ja rationalisoinnin strategia oli suosituin kielellinen strategia molempien mielipiteiden teksteissä (kuvio 3). Vaiheen 3 alku ajoitettiin sille vuodelle, jolloin ensimmäiset lamaan liittyvät kommentit esiintyivät aineistossa. Vuosi 1991 erottui aiemmista vuosista myös sillä, että silloin kantaa ottavien tekstien määrä oli merkittävästi suurempi aiempiin vuosiin verrattuna. Esimerkiksi vuodelta 1990 (de)legitimoivia tekstejä löytyi vain viisi ja vuodelta 1989 kuusi, kun vuodelta 1991 niitä löytyi yhteensä 14. Tämän vaiheen loppu päätettiin ajoittaa vuoteen 1996, koska sen jälkeen lamaviittaukset loppuivat ja seuraavissa vuosissa oli selkeä oma tema, jota vuosien 1991–1996 teksteissä ei esiintynyt.

Legitimoivat tekstit

Jälleen rationalisointi oli suosituin kielellinen strategia, koska sitä esiintyi kaikissa paitsi yhdessä tekstissä. Useimmiten rationalisointia käytettiin viittaamalla Kiikan halliin tai työllisyysvaikutuksiin. Kiikan halli koettiin liian kaukaiseksi ja kaupunginvaltuutettu Eino Sato jopa väitti, ettei Äetsän uimahallit ole edes halleja (Eino ja Olavi altaassa, 21.2.1991). Esimerkiksi nimetön soittaja kommentoi asiaa näin: *”Kiikan halliin matkanneet bussit ovat olleet tyhjiä, sillä kuka töiden päälle jaksaa ajatella ensin bussimatkaa ja sitten uintia. Jos halli olisi lähellä, sinne olisi kyllä menijöitä.”* (Uimahalli on nuorisollekin, 4.2.1992.) Lama-ajalle tyypillisesti kuntalaiset olivat huolissaan työllisyystilanteesta, mikä näkyi rationalisointistrategioita sisältäneissä kommentteissa. Diskurssiin osallistuvat henkilöt yrittävät vedota uimahallin rakentamisesta syntyvään työllistymiseen: *”Mikä on sen parempaa potkua lamaa ja työttömyyttä vastaan kuin kunnan käynnistämä iso rakennushanke.”* (Meidän Matti, 29.6.1995.) Kyseinen kommentti oli kaupunginjohtaja Matti Pullin argumentti, jolla hän ylläpiti identiteettiään kunnan virkamiehenä, joka yrittää toiminnallaan hakea niin kunnan parasta kuin huolehtia valtion asettamien velvollisuuksien täyttämistä. Vuosina 1994–1996 tuli esiin myös rationalisointia liittyen kaupungin imagoon. Esimerkiksi kaupunginvaltuutettu Heljä Leppäniemi vetosi siihen, että uimahalli antaisi positiivisen signaalin paikkakunnasta ja kaupunginjohtaja Matti Pulli argumentoi, että pelkkiä kirkkoja esittelemällä ei saada ihmisiä muuttamaan Vammalaan (Uimahalli pysyi paikallaan, 15.12.1994). Muut rationalisoinnit liittyivät muun muassa vastakkainasetteluun jäähallin kanssa. Kyseisillä argumenteilla haluttiin huomioida, että uimahallin käyttäjäkunta on laajempi kuin jäähallin. Rationalisoivissa perusteluissa nostettiin esiin myös se seikka, että hallin rakentamatta jättäminen tarkoittaisi taas uusien kalliiden piirustusten hukkaan heittämistä.

Auktorisointia esiintyi merkittävästi vähemmän kuin rationalisoinnin strategiaa. Auktorisointia sisältäneet argumentit olivat hyvin erilaisia, mutta kahdessa niistä oli viittaus lamaan. Toisessa huomioitiin, että rakentaminen on nyt halvempaa kuin kasvusuhdanteessa, jolloin kunta säästäisi rakennuskustannuksissa. Auktoriteettina kirjoittaja käytti Helsingin Sanomien uutista. Toisessa tekstissä Tuomo Huhtala argumentoi asiantuntijoiden suosituksiin liittyen: *”Nyt voisi olla hankkeelle jopa ainutlaatuinen markkinarako, koska asiantuntijat yhä äänekkäämmin esittävät julkisia investointeja lamalääkkeeksi.”* (Totuus julki, 19.2.1994.) Muita mainittuja auktoriteetteja, joihin kirjoittajat viittasivat olivat muun muassa opetussuunnitelma, liikuntalautakunnan puheenjohtaja ja kyselytutkimus. Myös siihen viitattiin, että uimahallista on jo kerran tehty yksimielinen päätös ja sen suunnittelu on parhaillaan käynnissä. Kaupunginjohtaja Pulli perusteli uimahallia myös sillä, että kaikilla muillakin Vammalan kokoisilla kunnilla on oma uimahalli, jolloin auktoriteettina toimi yhdenmukaisuus (Meidän Matti, 29.6.1995). Tällöin kaupunginjohtajan identiteetti ei näyttäydä enää virkamiehen asemasta asioita tarkastelevana keskustelijana, vaan pikemminkin uimahallia kannattavana kuntalaisena.

Moralisointia esiintyi kuudessa legitimoivassa tekstissä. Niistä kolmessa viitattiin tavalla tai toisella tasa-arvoon. Esimerkiksi uimahallin tasapuolisuuteen viitattiin, siten että se palvelee kaikkia kuntalaisia vauvasta vaariin ja invalideista nivelvaivaisiin. Toisaalta eräs nimetön soittaja oli sitä mieltä, että uimahalli olisi tärkeämpi kuin uusi kaupungintalo: *”Ne rahat ovat poissa uimahallista, joka palvelisi kaikkia kuntalaisia – myös liikuntavammaisia.”* (Uimahalli tärkeämpi kuin kaupungintalo, 4.12.1993.) Kyseisten kommentoijien identiteetti kuvastuu yhteistä hyvää ajavien identiteetiksi, jotka haluavat korostaa kaikkien etua. Muut moralisointia käyttäneet tekstikatkelmat olivat hyvin vaihtelevia. Kirjoittajat ja soittajat viittasivat esimerkiksi häpeän tunteeseen, tarpeeseen ja siihen, että vammalalaiset ansaitsevat oman hallin.

Yllättäen legitimoivista teksteistä löytyi vain yksi tarinallistamista apunaan käyttävä teksti, mikä sekin oli hyvin lyhyt kahden virkkeen tekstipätkä. Nimimerkki Pitkään odottanut viittasi mielipidetekstissään vuosia kestäneeseen odottamisaikaan: *”Me lukuisat vammalalaiset jäämme odottamaan pitkien puheitten ja jähkailujen jälkeen päättäjien ryhtymistä toimiin. Eiköhän jo kohta ole täytynyt tyrvääläinen miettimisaika?”* (Koska uimahalli Vammalaan?, 23.3.1996.) Tässä tarinallistaminen tulee heikosti esiin, mutta se tulee esiin humoristisena kommentointina liittyen

vammalalaisten eli tyrvääläisten yleistä pitempään suunnittelu- ja miettimisaikaan päätöksistä puhuttaessa. Kirjoittaja antaa olettaa, että hänen lisäkseen moni muukin odottaa investointipäätöstä. Normalisointia ei löytynyt yhdestäkään legitimoivasta tekstistä.

Delegitimoivat tekstit

Delegitimoivista puheenvuoroista löytyi eniten rationalisointia ja moralisointia. Moralisoivista argumentoinneista löytyi kaksi useasti toistuvaa aihetta. Ensimmäkin kirjoittajat halusivat huomioida syrjäkyläläisten tasa-arvoisuuden keskustassa asuviin verrattuna. Useissa teksteissä koettiin, että syrjemmällä asuvia ei ole huomioitu kaupungin kehittämisessä tarpeeksi hyvin. Monet kirjoittajat eivät myöskään sulattaneet sitä, että jotkut legitimoivat kirjoittajat olivat perustelleet Vammalan uimahallia sillä, että silloin siihen olisi lyhyempi matka. Esimerkiksi Simo Mäkinen kirjoitti asiasta näin:

”Mielestäni täältä syrjäkylältä katsottuna uimahalli ei ole tarpeellinen ja vielä vähemmän välttämätön. Täältä pitää aina lähteä autolla, meni sitten uimaan tai kauppaan. Kyllä sitä sitten jo muutaman kilometrin ajaa Äetsään, kun kerran liikkeelle lähtee.” (Syrjäkylän kulkija ei tarvitse uimahallia, 14.11.1991.)

Tämä delegitimoija luo itselleen syrjemmässä asuvan identiteetin, joka haluaa tuoda samassa asemassa olevien asukkaiden äänen kuuluviin. Toinen moralisointia käyttäneiden toistuva teema oli muiden investointikohteiden tärkeys. Kirjoittajat kokivat, että uimahalli ei ollut tärkein hanke ja erityisesti puhdas vesi nostettiin esiin. Nimetön soittaja oli esimerkiksi kommentoinut asiaa näin: *”Tärkeysjärjestyksessä tulee ensimmäisenä juomavesi ja vasta toisena uimavesi.”* (Järki käteen, päättäjät!, 16.3.1991.) Nimimerkki Kaupunkilainen listasi muita kohteita jotka pitäisi huomioida: *”Esimerkiksi työllisyyden hoitoon pitäisi ohjata varoja. Vammalan kadut tarvitsevat korjausta ja päällystettä muuallakin kuin keskustassa.”* (Uimahalli, maksoi mitä maksoi, 29.12.1994.) Muita aiheita moralisointiin liittyen olivat esimerkiksi jäähallin tärkeys uimahalliin verrattuna, tarpeettomuus ja muiden uimahallien läheisyys.

Jälleen rationalisoiviin kommentteihin lukeutuivat viittaukset muiden hallien läheisyydestä. Esimerkiksi Pentti Liuhalasta kommentoi, että *”-- Vammalasta voi ihan hyvin käydä Kiikan hallissa”* (Kävellääkö Kotajärvenmaasta uimahalliin?, 14.1.1991) ja nimetön soittaja kommentoi: *”Kiikan uimahalli on lähellä, kaupunginosa- ja kylätoimikunnat ovat järjestäneet sinne kyytejä eivätkä linja-*

autot ole olleet täynnäkään.” (Uimahalli seis ja katse nuoriin, 30.1.1992.) Toinen suosittu rationalisointiin kuulunut perustelu oli talouteen vetoaminen. Viitauksissa vedottiin niin kaupungin talouden huonoon tilaan kuin siihen, että rahat eivät riitä uimahallin rakentamiseen, varsinkin, jos aiotaan rakentaa myös uusi pohjavesilaitos. Useammissa teksteissä nostettiin esiin myös se, että uimahalli ei tuota mitään, vaan se on pelkkä kustannustekijä. Näissä perusteluissa ohitettiin useasti uinnin terveydelliset hyödyt, kuten seuraavassa mielipidetekstissä: *”Eräs – ehkä hölmöysrajan alapuolella oleva – on ’värtteerannut’ mainitun hallin, jos se olisi käytössä, tuottavan vuosittain tappiota noin kaksi millia.*” (Säästämistä se on tulojen lisääminenkin, 22.10.1991.) Myös se nostettiin esiin, että uimahallin rakentaminen nostaisi veroastetta, mikä ei houkuttelisi uusia asukkaita kuntaan. *”Vähissä ovat kaupunginjohtajan konstit mainitessaan uimahallin vetävän väkeä Vammalaan. Väitän, että sillä on jopa päinvastainen vaikutus. Kuka sitä nyt tulee uimahallin maksajaksi!”* (Uimahalli, maksoi mitä maksoi, 29.12.1994.) Näiden argumentojien identiteetti muodostuu taloudellisia näkökantoja painottavaksi identiteetiksi, joka haluaa katsoa investointia sen taloudellisten vaikutusten kannalta.

Tarinallistamista esiintyi kahdessa tekstissä. Toisessa oltiin sitä mieltä, että uimahallia ei pitäisi rakentaa suurten kulujen vuoksi, varsinkin kun kyseisenä aikana säästöjä etsittiin huonon taloudellisen tilanteen takia joka puolelta. Humoristisesti tämän tekstin kirjoittaja kuitenkin esitti oman idean uimahallin rakentamiselle, jolla saataisiin aikaan säästöjä siten, että kaupungilla silti olisi uimahalli. Hänen ideansa perustui siihen, että kaupunkilaiset sitoutuisivat maksamaan itse uimahallin, minkä jälkeen kävisi näin:

”Kun sitten ko. halli sotaveteraanien liotusaltaineen on valmis ja juhlallinen vihkimisseremonia on pidetty, seuraa eräs tärkeä vaihe: ympäristösihteeri apulaisineen naulaa kuusituumaisilla nupeilla ovet kiinni ja laudoittaa ikkunat. Kaupunginhallitus julistaa Emma-vainajan mäen halleineen ikuisiksi ajoiksi toimintakieltoon!” (Säästämistä se on tulojen lisääminenkin, 22.10.1991.)

Tuloksena olisi vuosien päästä uimahalli ilman vaikutusta verotasoon. Toinen tarinallistamista käyttänyt teksti oli runo nimeltään Vesi (3.5.1994). Siinä nimimerkki Lamanuori oli sitä mieltä, että puhdas juomavesi on tärkeämpi kuin uimavesi. Auktorisointia löytyi vain yhdestä tekstistä. Siinä auktoriteettina käytettiin taloudellista tilannetta. Kirjoittajan mielestä ei ollut hyvä ajatus rakentaa uimahallia laman pyörteissä. (Uimahalli seis ja katse nuoriin, 30.1.1992.) Normalisointia ei löytynyt ollenkaan.

Yhteenveto vaiheesta 3

Laman aikana ja sen jälkimainingeissa puheenvuorot täyttyivät rationalisoivista argumenteista (kuvio 3). Keskustelu oli kiivasta ja siihen otti osaa yhtä paljon legitimoivia kuin delegitimoivia mielipiteitä. Aiemmista vaiheista poiketen, delegitimoivissa teksteissä oli enemmän rationalisointia kuin moralisointia. Tarinallistamista esiintyi hyvin vähän ja normalisointia ei löytynyt ollenkaan. Perustelut olivat hyvin keskittyneitä joko rationalisoiviin perusteluihin, joissa keskityttiin vaikutuksiin, tuloksiin ja päämääriin, tai moralisoiviin argumentteihin, joissa vedottiin arvoihin.

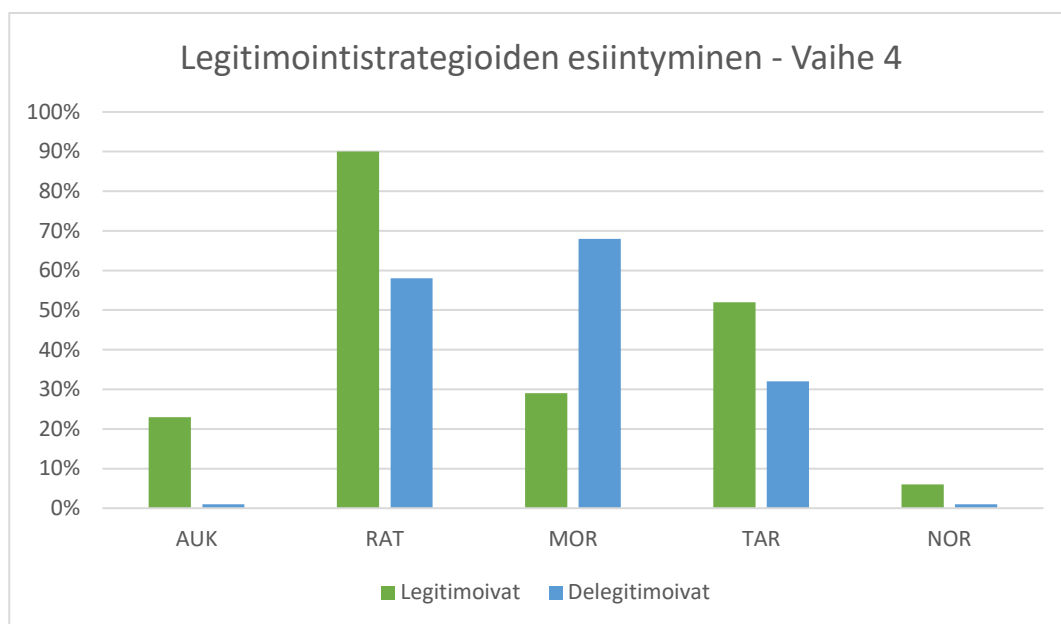
Tämän ajanjakson pääteema oli talous, joka oli selkeä taustalla vaikuttanut elementti sellaisissakin argumenteissa, joissa ei suoraan mainittu taloutta. Delegitimoivissa puheenvuoroissa epäiltiin kunnan talouden kantokykyä ja nähtiin, että tiukassa taloudellisessa tilanteessa varat pitäisi kohdistaa muihin tärkeämpiin investointeihin. Delegitimoivissa teksteissä oli havaittavissa se, että uimahalli nähtiin riskinä ja epätärkeänä palveluna, varsinkin kun talous oli tiukalla. Delegitimoijat kokivat jonkin muun investoinnin välttämättömämpänä, ja he eivät nähneet sopivaksi uuden uimahallin rakentamista, kun samaan aikaan monista palveluista jouduttiin leikkaamaan resursseja. Delegitimoivissa mielipiteissä koettiin, että esimerkiksi Kiikan halli riittää ja se on tarpeeksi lähellä. Legitimoivissa teksteissä taas mainittiin useasti, että Kiikan halli on liian kaukana. Legitimoivissa perusteluissa uskottiin, että uimahalli olisi hyvä rakentaa huonossa taloudellisessa tilanteessa siksi, että rakennuskustannukset olivat alhaalla, se vaikuttaisi positiivisesti kaupungin elinvoimaan ja se työllistäisi kuntalaisia. Tasapuolisuuskeskustelu nousi edelleen voimakkaasti esiin. Delegitimoijat nostivat erityisesti esiin syrjäkyläläisten aseman, legitimoijat taas käyttäjäkunnan laajuuden verrattuna muihin urheilulajeihin. Talouden ja tasa-arvon lisäksi argumenteissa toistui monet kestoaiheet: nuorisolle tarjottavat palvelut, muiden kaupunkien hallit, kyselytutkimustulokset, pitkään kestänyt pohdinta, suuret käyttökustannukset ja terveysvaikutukset.

4.4 Vaihe 4: Uimahallin vaikutus muihin palveluihin 1997–2006

Kesällä 1997 Tyrvään Sanomat uutisoi, että Vammalan kaupungissa sijaitsevaan hotelli Ellivuoreen on suunnitteilla uusi kylpylä, joka valmistuisi vuonna 2000 (Ellivuoreen viihdekylpylä, 19.6.1997). Tätä ei kuitenkaan koskaan tapahtunut. Kylpyläsuunnitelmista huolimatta Vammalan keskustaarakennettava uimahalli oli esillä niin mielipidekirjoituksissa kuin poliittisessa päätöksenteossa. Esimerkiksi vuoden 1998 lopulla sosialidemokraattinen valtuustoryhmä teki esityksen uimahallin

rakentamisesta jo aikaisemmin kuin taloussuunnitelmaan merkattuna ajankohtana eli vasta vuonna 2003 (Demarit kiirehtivät uimahallia, 12.11.1998). Samoihin aikoihin Äetsän kunnalla oli taloudellisia vaikeuksia ylläpitää kahta uimahallia, joten äetsäläiset pyysivät Vammalan valtuustolta avustusta Kiikan uimahallin toiminnalle, sillä sen käyttäjistä yli 50 prosenttia oli vammalalaisia. Vammalan valtuusto päätti varata 100 000:n markan avustuksen Kiikan hallille vuosille 2000–2001. (Vammala uittaa Kiikassa, 3.12.1998; Kiikan halli sai rahat, 10.12.1998; Vammalalaiset pulikoivat entiseen tapaan, 19.4.2001.) Syksyllä 1999 Tyrvään Sanomat päätti kysyä lukijoiltaan pitäisikö uimahalli rakentaa Vammalaan ja mikä olisi sille ihanteellisin paikka (Tarvitaanko Vammalaan uimahalli?, 30.10.1999). Vastauksia lehti sai 141, joista 84 oli uimahallin kannalla, 54 sitä vastaan ja kolme vastaajaa eivät olleet asiasta varmoja (Enemmistö kannatti Vammalan hallia, 4.11.1999). Ehkä osittain kyselyn takia tuleen roihahtaneen uimahallikeskustelun innoittamana kaupunginvaltuusto päätti saman vuoden talousarviokokouksessa, että uimahallin rakentaminen aloitetaan vuonna 2003 (Vammalan valtuusto kehuskeli budjettiaan, 16.12.1999). Uimahallihanke otti kuitenkin taka-askelia kun alun perin sille varattu tontti päätettiin kaavoittaa Pirkanmaan osuuskaupan uutta S-Marketia varten (Valtuusto vaihtoi uimahallin Apajaan, 15.11.2001). Lisäksi virkamiesten esityksestä uimahalli aiottiin jättää pois vuosien 2002–2006 investointisuunnitelmista (Sylvää kohenee – uimahalli unholaan, 1.12.2001). Valtuuston enemmistö ei kuitenkaan tätä hyväksynyt, vaan he päättivät varata 60 000 markkaa uuden uimahalli-monitoimihalliselvityksen tekemiseksi (Puolet keskustaryhmästä vastusti uimahalliselvitystä, 20.12.2001). Selvityksen tekeminen näyttäytyi kuitenkin jokseenkin turhana, kun uimahalli-investoinnin edelle hyppäsi uuden kirjainstituutin rakentaminen Vammalan keskustaan sekä Muistolän koulun peruskorjauksen tekeminen. Valtuuston talousarviokokouksessa vuonna 2002 päädyttiin siihen, että kirjainstituutti toisi enemmän lisäarvoa kunnalle. (Vammalan uimahalli pysyy kaukaisena haavekuvana, 14.12.2002.) Kahden vuoden päästä uimahallia oltiin suunnittelemassa Sylvään peruskoulun yhteyteen, johon olisi myös tullut palloiluhalli ja tiloja kirjainstituutille. Tällaisen monitoimikeskuksen rakentuminen piti ajoittua vuosille 2008–2009. (Uima- ja palloiluhalli lähes yhtä kalliit, 23.10.2004; Salli ja Välimäki yrittivät upottaa uimahallia 16.12.2004.) Tämäkin suunnitelma hautautui pian, ja vuoden 2005 talousarviokokouksessa linjattiin, että uimahalli rakennettaisiin 2009, jos talous niin sallisi (Pari tuntia olematonta uimahallia, 15.12.2005).

Kuvio 4 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 4

Tämä ajanjakso erottui selkeästi omaksi ajanjaksokseen, koska ensinnäkään sitä ei enää hallinnut 1990-luvun lamaan liittyvät kommentit taloustilanteen epävarmuudesta ja lamasta selviämisestä. Toisaalta sille oli myös selkeä loppu, kun uimahallikeskustelu hiipui ja vuonna 2007 ei esiintynyt yhtäkään uimahallia legitimoivaa tai delegitimoivaa tekstiä. Tässä vaiheessa keskityttiin väittelemään siitä, olisiko uimahallilla negatiivisia vaikutuksia muihin palveluihin vai ei. Toisaalta tässä vaiheessa pohdittiin aikaisempaa enemmän kunnan elinvoimaa, ja sitä miten kuntaan saataisiin uusia asukkaita. Aikaisemmin investointikeskustelussa oli aseteltu vastakkain uimahallia ja jäähallia, mutta tässä vaiheessa joukkoon nousi uusi investointi-idea: palloiluhalli. Tältä ajanjaksolta löytyi yhteensä 45 eri tekstiä, joista 26 oli legitimoivaa, 13 oli delegitimoivaa ja kuudessa tekstissä esiintyi molempia kantoja. Rationalisointi pysyi edelleen legitimoivien kannanottojen suosituimpana kielellisenä strategiana (kuvio 4). Delegitimoivien tekstien kohdalla moralisoinnin strategia oli edelleen suosituin strategia.

Legitimoivat tekstit

Legitimoivissa teksteissä käytetyin strategia oli selkeästi rationalisointi. Delegitimoiviin teksteihin verrattuna legitimoivat tekstit olivat kielellisiltä strategioiltaan monipuolisempia. Rationalisointi erottui muista strategioista myös sillä, että sitä saatettiin käyttää teksteissä ainoana kielellisenä strategiana, kun taas muut strategiat esiintyivät teksteissä, joissa käytettiin useampia strategioita

samanaikaisesti. Rationalisoivien tekstien argumenteissa oli useampi toistuva teema. Aikaisempiin ajanjaksoihin verrattuna korostui erityisesti niiden perusteluiden määrä, joissa vedottiin uimahallin elinvoimavaikutuksiin. Esimerkiksi Esko Heinonen uskoi uimahallin houkuttelevaan vaikutukseen: *”Uimahallihan vetää ihmisiä.”* (Uimahalli tietäisi varmoja paluumuuttajia, 28.2.2002.) Myös uimahallin vaikutus asukasluokkaan tuli kannanotoissa esiin, kun Harri Ojansivu kommentoi asiasta näin: *”Jos Vammalaan halutaan esimerkiksi nuoria perheitä muualta, kaupungissa pitäisi olla monipuoliset liikuntapaikat.”* (Rankka laji, joka sopii kaikille, 10.5.2001.) Pekka Niemelä halusi huomioida myös kaupungin imagon: *”Uimahalli on myös viesti ulospäin: täällä edelleen ollaan ja asutaan vireällä paikkakunnalla.”* (Uimahalliraha löytyy, jos niin vain halutaan, 19.1.2002.) Aikaisempien vuosien tapaan kirjoittajat vetosivat uimisen terveysvaikutuksiin niin kuntoa nostattavana, ylläpitävä kuin kuntouttavana aktiviteettina. Useissa teksteissä muistutettiin myös siitä, että uimahallin käyttäjäkunta olisi hyvin laaja. Yksi usein toistunut rationalisointiperustelu oli lasten ja nuorten parempi palveleminen. Kirjoittajat nostivat esiin, että uimahalli olisi hyvä kokoontumispaikka nuorille ja se toisi heille uuden aktiviteettimahdollisuuden, joka olisi vaihtoehto esimerkiksi kaduilla oleiluun. Myös siitä muistutettiin, että uusi uimahalli laajentaisi koululiikunnan mahdollisuuksia. Jo aiempien ajanjaksojen tavoin myös tässä vaiheessa nostettiin esiin, että uimahallilla olisi vaikutus kuntalaisten terveyteen sekä uimahallien käyttäjäkunta olisi laaja verrattuna moniin muihin harrastuksiin. Muita mainittuja vaikutuksia, tuloksia ja päämääriä olivat muun muassa se, että suunnittelurahat menisivät hukkaan, jos hallia ei rakennettaisi, uimataitotaso paranisi, uimahalli laajentaisi harrastusmahdollisuuksien kirjoa ja parantaisi koko kunnan viihtyisyyttä.

Toiseksi suosituin legitimoitist strategia oli aikaisemmasta poiketen tarinallistaminen, jota löytyi 16:sta tekstistä. Tyypillisintä tarinallistamista käyttäneissä puheenvuoroissa olivat viittaukset siihen, kuinka kauan uimahallista on puhuttu ja kuinka kauan sitä on odotettu. Tarinallistamisen keinoin kirjoittajat halusivat myös kiinnittää huomiota siihen, että kunnissa, joissa jo on uimahalli, on silti yhtä hyvä palvelutaso esimerkiksi terveyspalveluissa. He eivät siis uskoneet delegitimointia käyttäneiden väitteitä siitä, että uimahalli olisi pois muista tärkeämmistä palveluista. Esimerkiksi seuraavassa tekstikatkelmassa kirjoittaja nostaa esiin delegitioijien väitteet ja samalla rakentaa itselleen negatiivisen ajattelijan identiteettiä: *”Narisijat tuovat taas esille lapset, vanhukset ja sairaat sekä kadut ja tiet. Tietenkin, vaan ovatko ne sen huonommin hoidettuja kunnissa, joissa on uimahallikin?”* (Lopetetaan jo vetkuttelu, 30.11.2002.) Tarinallistamisen avulla haluttiin myös korostaa uimahallin elinvoima- ja imagovaikutuksia kunnalle. Esimerkkien avulla nostettiin esiin ja

välillä myös ihmeteltiin, miksi muissa samantyyppisissä kunnissa on uimahalli, mutta Vammalassa ei.

”Raisio oli takavuosina, ensimmäistä hallia rakentaessa, samankokoinen kuin Vammala ja nyt sen väkimäärä on tuplaantunut. Vammalassa halliasiaa on tarkasteltu vain rakennusprojektina eikä nähty kokonaisuutta.” (Uimahalli tietäisi varmoja paluumuuttajia, 28.2.2002.)

Edellä lainattu kommentti oli ainoa, jossa esiintyi myös normalisoinnin strategiaa, mutta sitäkin hyvin väljästi, koska kyseinen viittaus on tietyllä tavalla asian normaaliksi tekemistä, mutta se on hyvin lyhyt ja suppea viittaus.

Moralisointia löytyi vain yhdeksästä legitimoivasta tekstistä. Kolmessa eri tekstissä moralisoinnin strategiaa käytettiin viittaamalla siihen, että uimahalli on peruspalvelu, joka kunnan pitäisi asukkailleen tarjota. Viidessä tekstissä tuli myös viittaus siihen, kuinka laaja käyttäjäkunta uimahalleilla on, varsinkin jos sitä verrataan muihin urheilulajeihin. Uinti nähtiin parhaimpana liikuntamuotona ja uimahalli tasa-arvoisimpana liikuntapaikkana, koska sitä pystyy käyttämään kaikki kuntalaiset ikään katsomatta. Eräässä mielipidetekstissä nostettiin myös esiin se seikka, ettei naapurikuntien hallit palvele esimerkiksi lapsia, koska he eivät pääse sinne itsenäisesti liian pitkän matkan vuoksi (Kaikkien hyväksi – ei kenenkään kustannuksella, 14.10.2000). Kaikkia näitä argumentteja yhdistää tasapuolisuuden ja yhteisen hyvän arvoperusta, mikä saa kirjoittajien identiteetit näyttäytymään tasa-arvon asiaa arvostavina ja kaikkia yhteisesti hyödyttävien asioiden kehittämisestä kiinnostuneina.

Auktorisointia käyttäneissä perusteluissa viitattiin useimmiten siihen, että Vammalan kokoisella kaupungilla kuuluisi olla uimahalli: *”Jos Vammala kutsuu itseään kaupungiksi, on siellä oltava myös uimahalli, vaikka muutto tänne tai täältä pois ei siitä olekaan kiinni.”* (Tämä mies ei valehtelisi mistään hinnasta, 5.10.2004.) Auktoriteettina käytettiin tapaa ja yhdenmukaistumista, koska uimahalli nähtiin tavallisena asiana tämänkokoisessa kunnassa. Auktoriteettina käytettiin myös mielipidekyselyä, jonka mukaan kuntalaiset haluavat uimahallin, sekä yleistä käsitystä siitä, että asukkaat tahtovat uimahallin. Matti Pulli argumentoi myös viittaamalla siihen, että kaupungilla on olemassa taloudelliset mahdollisuudet sekä suunnitelmat uimahallia varten (Keskeisiä kysymyksiämme, 17.10.2000). Tämä voidaan myös nähdä auktorisointina, jossa auktoriteettina on

taloudellinen tila ja aiemmat päätökset. Kyseinen kommentointi vahvistaa jälleen Pullin virkamies-identiteettiä, koska siinä tuodaan kunnan hallinnollista näkökulmaa esille, eikä niinkään hänen omia mielihalujaan tai kokemuksiaan.

Delegitimoivat tekstit

Moralisoivissa perusteluissa toistui jatkuvasti yksi tietty argumentti. Kirjoittajat olivat huolissaan siitä, että uimahalli veisi resursseja muista palveluista, kuten terveys- ja ikäihmisten palveluista sekä peruskoulutuksesta ja teidenhoidosta. Moralisoivissa kommentteissa ihmeteltiin, miten uimahalliin voi olla varaa, kun useissa palveluissa on puutteita ja ruuhkia. Nämä delegitimoijat näkivät, että muiden palveluiden toteuttaminen on tärkeämpää kuin uimahallin rakentaminen. Myös työpaikkojen tärkeys nostettiin esiin: *”Peruspalvelujen turvaaminen kaupunkilaisille – niin lapsille kuin vanhuksillekin – olkoon ensisijainen tavoite.”* (Uimahalleihin pääsee autolla, 5.2.2002.) Nämä kommentoijat halusivat lisää panostuksia muihin palveluihin. Legitimoivissa perusteluissa uimahallin nähtiin kuuluvan peruspalveluiden joukkoon, mutta delegitimoijat eivät selkeästikään olleet samaa mieltä. Kyseiset kirjoittajat rakensivat itselleen identiteetin, jossa he arvostivat enemmän jo olemassa olevia palveluita ja niiden laatua. Muutamassa tekstissä oli moralisointia käyttäen nostettu esiin, että syrjäisemmistä kolkista joudutaan joka tapauksessa lähtemään autolla uimahalliin, sijaitsee se sitten missä tahansa. Näitä huomautuksia sisältäneissä teksteissä oli selkeästi taustalla ajatus siitä, että syrjäseutuja ei huomioida tarpeeksi hyvin asian suunnittelussa ja yleisemmin palvelujen järjestämisessä. He konstruoivat kyseisillä kommentteillaan tietynlaisen ”me vastaan ne” -asetelman, jossa syrjäkaupunkilaiset olivat vastakkain kaupungin keskuksessa asuvien kanssa. Yhdessä tekstissä myös kärkevästi kommentointiin uimahallin laajaa käyttäjäkuntaa ja tasapuolisuutta näin: *”Suurimmalla osalla asukkaista ei ole milloinkaan mahdollisuuksia uimiseen. Näin halli tulee rajoitetun väestöosan käyttöön.”* (Uimahalli-ihanne, 23.12.2004.) Kyseisestä tekstistä ei kuitenkaan käy ilmi, miksi suurella osalla ei ole mahdollisuuksia uimiseen.

Rationalisointia käyttäneissä perusteluissa toistui useimmiten viittaukset investoinnin taloudellisiin vaikutuksiin. Delegitimoijia epäilytti se, miten uimahallin käyttömenot pystytään kattamaan, ja joidenkin mielestä uimahalliin ei yksinkertaisesti ole tarpeeksi rahaa. Myös pelko veroasteen noususta oli joillakin keskustelijoilla mielessä, minkä takia he eivät olleet valmiita uimahallin rakentamiseen. Mielipidekirjoituksissa haluttiin huomioida myös se, että uimahalli ei pyöri maksutuotoillaan vaan se vaatii kunnalta paljon rahallista tukea.

”Myöskään uimahalli ei elä tuotoillaan, vaan tarvitsee vuosittain mittavaa kaupungin tukea. Toisaalta vaaditaan koko ajan säästöjä, jonka kuriin joutuvat niin koulujen ruokapalvelut kuin vanhusten hoitokin.” (Uimahalleihin pääsee autolla, 5.2.2002.)

Tällaiset perustelut liitettiin usein moralisoiviin argumentteihin muiden palveluiden tärkeämmästä asemasta. Delegitimoidijat, jotka esittivät kyseisiä taloudellisiin vaikutuksiin liittyviä argumentteja, loivat itselleen identiteetin, jossa taloudellisilla arvoilla on suuri merkitys. Toinen usein toistunut argumentti rationalisoinnin kategoriassa oli, jälleen kerran, viittaus muiden hallien läheisyyteen. Kirjoittajat eivät nähneet, että Vammala tarvitsisi omaa hallia, kun naapurikunnissa on sellaisia käytettävissä. Näiden teemojen lisäksi löytyi myös rationalisoivat kommentit, joista toisessa väitettiin, että uimahallin rakentaminen ei johtaisi siihen, että nuoret siirtyisivät kadulta uimahalliin (Monien mielipiteiden herättäjä: uimahalli, 19.10.2000). Toisessa taas epäiltiin, että jääkö muihin investointeihin rahaa, jos uimahalli rakennetaan. (Uimahalli-ihanne, 23.12.2004.)

Tarinallistamista käytettiin kuudessa tekstissä, joista useimmissa oli kytköksiä moralisoinnin strategiaan, sillä tietynlaiset arvopainotukset tulivat esiin tarinallistamisen kautta. Kirjoittajat toivat tarinallistamisen keinoin esille mielipiteensä esimerkiksi siitä, että uimahallirahat pitäisi käyttää johonkin heidän mielestään tärkeämpään palveluun, kuten vanhustenpalveluihin tai syrjempien seutujen palveluihin. Toisaalta tarinallistamista käytettiin myös aika kärkkäästikin ilman selkeitä kytköksiä arvoihin. Tarinallistamisen keinoin otettiin kantaa erityisesti legitimoidijien aiemmin esittämiin argumentteihin uimahallin puolesta. Delegitimoidijat väittivät tarinallistamisen avulla, ettei uimataidolla tee tänä päivänä enää mitään, etteivät vammalalaiset ole kuitenkaan valmiita maksamaan kyseisestä investoinnista ja etteivät vanhukset tee huonon kuntonsa takia uimahallilla mitään, koska eivät pysty siellä käymään. Sairaiden kuntoutumista uimisen avulla kommentoitiin myös näin: *”Olin tänä talvena muutaman viikon sairaalassa. En nähnyt yhtään niin hyväkuntoista, joka olisi pystynyt lähtemään uimaan, edes kotiin päästessään.”* (Ei vielä uimahallin aika, 23.3.2000.) Tarinallistavissa argumenteissa löytyi siis hyvin erilaisia perusteluja investointia vastaan.

Auktorisointia esiintyi vain yhdessä uutisessa, jossa Vammalan kaupunginhallituksen puheenjohtaja Erkki Välimäki käytti taloustilannetta auktoriteettina. Uutisessa häntä siteerattiin asiasta näin: *” -- nykyisessä taloustilanteessa uimahallista puhuminen ei ole luontevaa.”* (Vammala kehittyä lihaviin vuosien ylijäämäeuroilla, 22.11.2003.) Hänen identiteettinsä näyttäytyi taloudelliselta kannalta katsottuna maltilliselta ja muita palveluja enemmän arvostavana. Normalisointia näkyi vain yhdessä

tekstissä ja sekin oli kietoutunut tarinallistamisen ja moralisoinnin strategioihin. Heikki Järvenpää kirjoitti: ”*Asuin paikkakunnalla, jossa on uimahalli. Ennen hallin rakentamista paikkakunnalle tuli uusia yrityksiä. Hallin aikana sieltä häipyi yli tuhat työpaikkaa.*” (Uimahalli-ihanne, 23.12.2004.) Hän siis esitti samantyyppisen tapauksen, joka oli mennyt pieleen ainakin vetovoiman osalta.

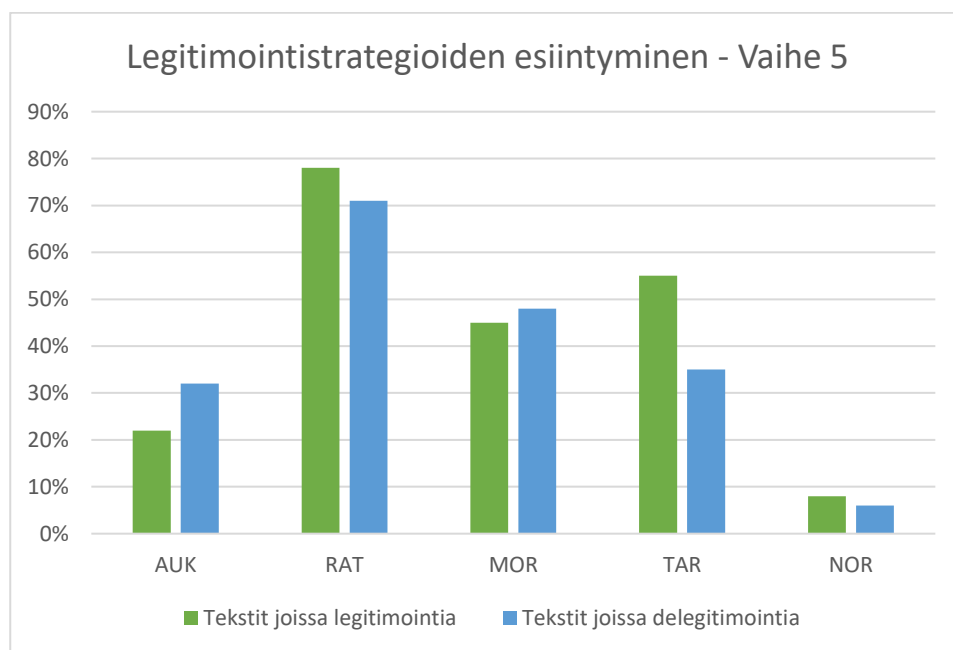
Yhteenveto vaiheesta 4

Aikaisempiin vaiheisiin verrattuna suosituimmat legitimointistrategiat pysyivät myös tässä vaiheessa suosituimpina kielellisinä strategioina. Legitimoiijat suosivat rationalisoinnin strategiaa ja delegitimoiijat moralisointia (kuvio 4). Kirjoittajat käyttivät aiempaa enemmän tukena tarinallistamisen strategiaa, kun taas auktorisointia ja normalisointia esiintyi vähän. Argumenttien kirjo oli silti hyvin laaja. Aineistosta oli tunnistettavissa kaksi yhtenäistä teemaa. Toinen niistä oli väittäely uimahallin vaikutuksista muihin palveluihin. Delegitimoiijat olivat hyvin huolissaan siitä, että uimahalli veisi resursseja muista palveluista kuten sosiaali- ja terveystalouksista. Legitimoiijat taas näkivät, että niin tuskin tapahtuisi, koska muutkin kunnat ovat pystyneet uimahallin rakentamaan. Useat legitimoiijat uskoivat sen vaikuttavan positiivisesti koko kuntaan lisäämällä elinvoimaa ja parantamalla imagoa. Toinen kantava teema oli juuri elinvoiman etsiminen. Kuntalaiset miettivät paljon sitä, millä keinolla kuntaan saataisiin houkutelua uusia asukkaita. Muilta osin kommentteissa toistui paljon jo aiemmin kuultuja argumentteja puolesta ja vastaan kuten esimerkiksi se, että uimahallia on odotettu kauan, investoinnin taloudelliset vaikutukset kunnan talouteen ja muihin palveluihin, terveysvaikutukset sekä lasten ja nuorten kokema hyöty ja tasapuolisuuteen liittyvät seikat.

4.5 Vaihe 5: Taloudellista epävarmuutta ja uusi palloiluhalli 2008–2017

Vuonna 2011 Vammalan kaupungin liikuntapalvelut toteuttivat liikuntakyselyn, josta kävi ilmi, että suosituimpana harrastusvaihtoehtona kaupunkilaiset pitivät uintia (Vammalalaiset haluavat uimahallin, 3.2.2011). Tästä huolimatta kuntalaiset saivat tyytyä palloiluhalliin, kun Sasky-koulutuskuntayhtymä rakensi uuden monitoimihallin, joka otettiin käyttöön vuonna 2012. Yhtenä rahoittajana oli Sastamalan kaupunki. Vuonna 2008 kaupunki osti uuden monitoimihallin läheisyydessä sijaitsevan jäähallin yhtiöltä, joka ei enää pystynyt hoitamaan velkojaan ja rahoittamaan tulevia remontteja. (Kaupunki ja pankki varmistavat jääliikunnan tulevaisuuden, 6.3.2008; Liikuntahalli 3 vuodessa, uimahallia ei 40 vuodessa, 16.10.2012.) Samana vuonna

aloitettiin uusien luonnospiirustusten tekeminen uimahallille ja päätettiin sen rakentamisen siirtämisestä vuosille 2013–2015 taloustilanteen epävarmuuden vuoksi (Suunnittelu maksaa 190 000 euroa, 29.5.2008; Paketointi vaati yli puoli vuorokautta, 18.12.2008). Vuonna 2013 uimahallin suunnittelua varten perustettu työryhmä ehdotti, että uusi uimahalli valmistuisi vuonna 2018 ja että sitä varten perustettaisiin osakeyhtiö (Viisi vuotta ja halli odottaa polskijoita?, 29.8.2013). Tällaiset haaveet kuitenkin romuttuivat nopeasti, koska enemmistö kaupunginvaltuutetuista halusi päättää uimahallin rakentamisesta vasta vuonna 2015 (Hallin teko siirtyi kauas, 10.12.2013). Vuonna 2016 Kiikan uimahallin kuntotutkimuksen tulosten mukaan hallia pitäisi piakkoin lähteä korjaamaan, jos sitä halutaan käyttää tulevinakin vuosina (Kiikan uimahalli rapistuu päättäjien käsiin, 15.9.2016). Tämän johdosta uimahallikeskustelu aktivoitui uudelleen. Loppuvuonna 2017 uuden uimahallin rakentamisesta päätettiin tehdä tarveselvitys, josta kävisi ilmi, minkälainen käyttäjäkunta hallilla tulisi olemaan, jos sellainen rakennettaisiin Vammalan alueelle (Nämä asiat uimahallin tarveselvitys kertoo, 23.11.2017).

Kuvio 5 Legitimointistrategioiden esiintyminen suhteessa tekstien lukumäärään vaiheessa 5

Viides vaihe sisälsi yhteensä 82 eri tekstiä, joista 51 oli legitimoivia ja 31 delegitimoivia. Teksteistä löytyi eniten rationalisoinnin strategiaa, mutta niin legitimoivista kuin delegitimoivista teksteistä löytyi kaikkia viittä kielellistä strategiaa (kuvio 5). Vaiheen 5 alku sijoitettiin vuodelle 2008 ensinnäkin siitä syystä, että vuodelta 2007 ei löytynyt ainoatakaan kantaa ottavaa tekstiä ja toiseksi

siksi, että vuodesta 2008 lähtien aineisto täyttyi taloustilanteen epävarmuuteen liittyvistä perusteluista sekä pohdintoista, jotka liittyivät kunnan taloudelliseen kantokykyyn. Legitimoijat näkivät, että uimahalli-investointi olisi elinvoimaa lisäävä, kun taas delegitimoijat kokivat suuren lainan ottamisen liian raskaaksi taakaksi kunnalle.

Legitimoivat tekstit

Suosituimpana strategiana myös tässä vaiheessa oli rationalisointi. Sitä käytettiin erityisesti kahteen eri teemaan liittyen: terveyteen ja käyttäjäröhmän laajuuteen. Legitimoijat nostivat kerta toisensa jälkeen esiin sen, että uiminen edistää terveyttä, työkykyä, vanhusten toimintakykyä ja mielenvirkeyttä. Useassa tekstissä muistutettiin myös, että uimisella on alentava vaikutus terveydenhuollon kustannuksiin ja näin ollen uimahalli maksaa itsensä takaisin. Käyttäjäkunnan laajuuden kohdalla terävöitettiin sitä, että uimista voi harrastaa kaikki kuntalaiset iästä riippumatta ja se on monille yksi harvoista sopivista liikuntamuodoista. Tällaisilla perusteluilla legitimoijat konstruoivat itselleen identiteettiä, jolle on tärkeää kuntalaisten terveys ja tasa-arvoisuus. Muita rationalisointiin liittyneitä perusteluja olivat myös uimataidon opetteleminen, työllisyysvaikutukset, muiden hallien vanhanaikaisuus ja ulkovesissä uimisen epävarmuus nykyaikana. Legitimoijat huomauttivat myös, että uimahalli toimisi kokoontumispaikkana ja näin sosiaalisten suhteiden ylläpitäjänä. Muutamassa tekstissä oltiin huolestuneita myös siitä, jos uimahallia ei nyt rakennettaisi, menisi taas suunnittelurahat hukkaan. Kaiken lisäksi uimahalli toisi piristystä kaupunkiin ja vaikuttaisi sen elinvoimaan. Mainintoja tuli myös liittyen nuorisoon, uimahallisuunnittelun pitkään jatkailuun, yleisenä saunana toimimiseen, nykyaikaisten uimahallien energia- ja ympäristöystävällisyyteen ja tulevaisuuteen satsaamiseen uimahallin avulla.

Tarinallistamisen avulla nostettiin erityisesti esiin se, että uimahallia on odotettu jo 40 vuotta. Kyseisissä kommentteissa oli havaittavissa niin närkästymistä kuin huvittuneisuutta. *”Ihmettelen muualta muuttaneena, kuinka yhden uimahallin rakentaminen voi kestää kymmeniä vuosia”*, lausui asiasta perussuomalaisten kaupunginvaltuutettu Sari Henriksson (Hallin teko siirtyy kauas, 10.12.2013). Tarinallistamisen avulla viitattiin myös Äetsän hallien vanhanaikaisuuteen. Useassa tekstissä oltiin jopa sitä mieltä, että kyseiset hallit eivät ole uimahalleja vaan pelkkiä uima-altaita. Tarinallistamista käyttävät tekstit olivat usein hyvin moninaisia, mutta niiden joukosta löytyi muitakin usein toistuneita perusteluja: uimahallin positiivinen vaikutus kunnan elinvoimalle, suunnittelurahojen tuhlaus, jos hallia ei rakenneta ja uintiharrastuksen mahdottomuus ulkona.

Kolmanneksi eniten legitimoijat käyttivät moralisoinnin strategiaa. Noin joka toinen moralisoiva argumentti liittyi tavalla tai toisella tasa-arvoisuuteen. Uimahalli nähtiin tasa-arvoisimpana liikuntamuotona, joka mahdollistaa liikkumisen niin vammaisille kuin vanhuksillekin. Monet näkivät, että uusi palloiluhalli/monitoimihalli olisi lähinnä lentopallojoukkue Valepaa varten. Esimerkiksi Mikko Lahtinen argumentoi asiasta näin:

”Asetelmassa on farssin piirteitä, sillä hän [Arto Satonen] asettaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointia edistävän peruspalvelun, uimahallin, edelle huippu-urheilun edut eli urheiluseura VaLePan edustusjoukkueen tarpeet.” (Uuden valtuuston arvostelukyky heti koetukselle, 4.11.2008.)

Muutama moralisoiva perustelu asetti vastakkain uimahallin ja palloiluhallin, jolloin legitimoijat vetosivat juuri uimahallin laajempaan käyttäjäkuntaan ja täten tasa-arvoisuuteen. Tällaisten kirjoittajien identiteetti näyttäytyi joukkueurheilun ja erityisesti palloilulajien vastaisena identiteettinä, joka arvostaa enemmän sellaisiin lajeihin panostamista jota voivat mahdollisimman monet harrastaa. Muutaman kerran toistui myös lyhyt moralisointi liittyen uimahallin tarpeellisuuteen. Moralisoinneissakin tuli esiin Äetsän hallien vanhanaikaisuus. Kirjoittajat huomauttivat, ettei Kiikan halli palvele liikuntarajoitteisia, eikä hallin korjaamista nähty järkeväksi varojen käytöksi. Muita perusteluita tässä kategoriassa olivat muun muassa järkeen vetoaminen, investoinnin paremmuus muihin investointeihin verrattuna ja naapurikuntien varassa eläminen uimisesta puhuttaessa.

Perustelut, jotka sisälsivät auktorisoinnin strategiaa, olivat hyvin erilaisia keskenään, ja niitä esiintyi noin viidennessä kaikista legitimoivista teksteistä. Muutaman kerran toistui argumentointi, jossa auktoriteettina pidettiin valtiota ja lääninhallitusta: *”Demari Unto Tupila kuittasi ja sanoi puheen olevan mennyttä aikaa, koska maan hallituskin patistaa myös kuntia investoimaan juuri nyt.”* (Tosi kysymyksessä, 7.10.2008.) Myös muutamassa tekstissä viitattiin tutkimustuloksiin, joiden mukaan uimahalli olisi suosituimpien investointien joukossa. Legitimointia tapahtui myös viittaamalla taloudelliseen tilanteeseen, terveydenhuollon suosituksiin, opetussuunnitelmaan sekä siihen, että muissakin kunnissa on samanlaiset menot kuin Vammalalla, minkä takia Vammalankin pitäisi pystyä ylläpitämään uimahallia.

Normalisointia löytyi viidestä eri tekstistä. Aiempien vaiheiden mukaan normalisointia käytettiin viittaamalla siihen, että muuallekin on pystytty rakentamaan uimahalli, joten Vammalaankin pitäisi sellainen saada. Kahdessa normalisointia käyttäneessä kirjoituksessa tuli esiin Lempäälän uimahalli. Nimimerkki Maaseutuyrittäjä Sammaalta normalisoi uimahallin rakentamista sillä, että esimerkiksi Lempäälä oli tuolloin rakentamassa hallia huolimatta siitä, etteivät saisi siihen valtiolta avustusta (Suur-Sastamala on uimahalliton antiikin kauppala, 27.1.2009). Pauli Mäkelä normalisoi myös samaan tyyliin viittaamalla siihen, että Lempäälään ja Kangasallekin ollaan nyt rakentamassa uimahalleja (Uuteen kaupunkiin uusi uimahalli, 23.10.2008). Keskusteluissa nousi aika ajoin esille se, lasketaanko uimahalli peruspalveluksi vai ei. Tähän keskusteluun viitaten nimimerkki Pettynheet äänestäjät normalisoi uimahallia näin: *”Esimerkiksi kirjastolta ei odoteta tuottavuutta, vaan se on asukkaiden palvelua. Samoin olisi uimahalli.”* (Uimahallin menetys on raskas takaisku, 23.12.2008.) Kyseinen kirjoittaja halusi muistuttaa siitä, ettei uimahallia vastaan pitäisi delegitimoida sillä, ettei se tuota mitään, kuten jotkut keskustelijat sanoivat.

Delegitimoivat tekstit

Suosituin legitimointistrategia delegitimointiyrityksissä oli tällä ajanjaksolla aiemmista poiketen rationalisointi. Kaikista eniten perusteluissa nostettiin esiin taloudellisia näkökohtia. Kommenteissa argumentoitiin ettei uimahalliin ole tällä hetkellä varaa, sen käyttökustannukset olisivat liian kalliit, rakentaminen johtaisi veroasteen nousuun, eikä jäisi rahaa muihin investointeihin. Toisaalta väitettiin myös, että jo tehdyt muut investoinnit ovat aiheuttaneet sen verran kuluja, ettei näin mittavaan investointiin ole nyt varaa. Kyseiset kommentoijat loivat itselleen identiteettiä, joka piti hyvää taloudenhoitoa erittäin tärkeänä alueena otettavaksi huomioon kunnan toiminnassa ja päätöksenteossa. Toinen melkein yhtä suosittu rationalisoinnin argumentti oli viittaus jo olemassa oleviin uimahalleihin niin omassa kunnassa kuin naapureissakin. Argumentoijat kokivat, että ne riittävät hyvin kattamaan nykyisen palvelutarpeen, ainakin jos niitä peruskorjattaisiin. Muutama puheenvuoro mainitsi myös käyttäjäkuntaan liittyviä perusteluja. Nimimerkki Toinen Pappa Tyrvästä kommentoi käyttäjäryhmien laajuutta näin: *”En juuri muista nähneeni hallissa vanhempia asukkaita, kylpylöissä kylläkin.”* (Uimahalli olisi kallis mutta tappiollinen, 4.12.2008.) Uimahallista sanottiin myös, että sen käyttäjäkunta on kapeahko ja ettei se olisi niin suosittu kuin palloiluhalli.

Moralisointia esiintyi 17:ssä eri puheenvuorossa. Moralisointi tapahtui useimmiten viittaamalla muiden palveluiden tärkeyteen verrattuna uimahalliin. Kirjoittajien mielestä uimahallirahat pitäisi

kohdistaa muihin palveluihin, erityisesti terveys- ja sosiaalipalveluihin. Myös sitä ihmeteltiin, miten rahat voivat riittää uimahalliin, kun muista palveluista on leikattu. Nämä kirjoittajat rakensivat identiteettiä, jossa uintia ja sen hyötyjä arvostettiin vähemmän kuin terveys- ja vanhuspalveluita sekä peruskoulutuksen toimimista. Moralisoivissakin argumenteissa esiintyi viittauksia jo olemassa olevien hallien riittävyyteen. Kirjoittajat, jotka näin tekivät, olivat sitä mieltä, että vanhat hallit riittävät eikä uudelle ole tarvetta. Delegitimointia tapahtui myös viittaamalla asukkaiden tasapuolisuuteen:

”Ei mitään uimahallia Vammalaan. Siellä saadaan kaikki tarjottimella, ei tarvi ajella pitemmältä. – Keskustan lähellä asuvat passataan jo nyt palveluin. Menkööt kauemmaksi jotain tiettyä palvelua saadakseen, niin tietävät mitä kauempana asuvat joutuvat tekemään koko ajan. Oikeutta ja tasapuolisuutta!” (Nimetön, Ei mitään uimahallia..., 16.2.2017.)

Kyseinen henkilö loi kommentillaan itselleen sekä syrjäisemmässä paikassa asuvan kuntalaisen identiteetin että tasa-arvoa arvostavan identiteetin. Muita yksittäisiä moralisoivia argumentteja olivat viittaaminen ympärillä olevien ulkovesien riittävyyteen ja argumentoimalla, ettei uimahallilla ”*saada mitään hyvää tänne*” (Uimahalli: ”Vatuloitu on jo riittävästi”, 19.5.2016).

Tarinallistamisessa oli tässäkin vaiheessa hyvin erilaisia kannanottoja. Eräässä perustelussa ihmeteltiin, että tarvitseeko Sastamalan asukasmäärä todella kolme uimahallia. Toisessa tekstissä taas esitettiin, että useilla sastamalalaisilla on lyhyempi matka naapurikunnan uimahalliin kuin mahdolliseen Vammalassa eli Sastamalan keskustassa sijaitsevaan sellaiseen. Muita argumentteja, joita tarinallistamisen avulla nostettiin esiin olivat ulkovesien riittävyys, Kiikan uimahallin käyttäjien tyytyväisyys, uuden ja suuren investoinnin johtaminen talousvaikeuksiin sekä käyttäjämäärien vähyys olemassa olevissa kahdessa hallissa. Äetsän nuorisovaltuuston edustajat ottivat myös tarinallistamisen keinoin kantaa uimahalliin. Heidän mielestään vammalalaiset voivat aivan hyvin käydä Kiikassa ja Keikyässä uimassa, koska yhtä lailla kiikkalaiset ja keikyäläiset käyvät Vammalassa jäähallissa (Nuorisovaltuusto haluaa testata uimahallipalvelut, 25.11.2008). Äetsäläisten nuorten oma paikallisidentiteetti näkyy kyseisessä perustelussa, koska he yrittävät esittää kompromissin, jolla he pystyisivät säilyttämään oman alueensa uimahallit.

Auktorisointia esiintyi suhteellisesti useammin delegitimoivissa teksteissä kuin legitimoivissa teksteissä, mikä on aikaisempiin ajanjaksoihin verrattuna poikkeavaa. Näissä kaikissa auktorisoinneissa viitattiin yhteen ja samaan auktoriteettiin, vain yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Delegitimoijat olivat sitä mieltä, että tässä epävarmassa ja huonossa taloustilanteessa uimahallia ei voida rakentaa. Auktoriteettina he siis käyttivät taloustilannetta. Mainitussa yhdessä poikkeavassa auktorisoinnissa käytettiin auktoriteettina valtiontasoisia päättäjiä eli ilmeisesti kansanedustajia ja ministereitä:

”Valtiovallan taholta päättäjät painottavat, että kansalaisten pitäisi lisääntyvässä määrin ottaa vastuuta itsestään ja lähimmäisistään. Eikö tällainen ’virkistykseen’ painottuva toiminta ole jokaisen kansalaisen hankittava parhaaksi katsomallaan tavalla ja omalla kustannuksellaan, ei kuntalaisten veroeuroilla.” (Uusi uimahalli, ei olla!, 21.1.2014.)

Kyseisessä argumentissa voidaan havaita kaikuja uusliberalistisesta ajattelusta, jossa nähdään, että yhteisön jäsenten pitäisi ottaa enemmän vastuuta itsestään, omasta toimeentulostaan ja terveydestään. Näin kirjoittaja rakentaa itselleen tämän poliittisen ajattelun mukaista identiteettiä.

Normalisointia löytyi kahdesta delegitimoivasta tekstistä. Toisessa haluttiin normalisoida uimahallireissun matkan pituus, liittyen monien legitimoijien kommentteihin siitä, että Kiikassa sijaitseva halli on liian kaukana vammalalaisille. *”Matka mistään Sastamalan kolkasta ei ole erityisen pitkä uima-altaaseen verrattuna esimerkiksi Pohjois-Suomen välimatkoihin”*, kommentoi Äetsän nuorisovaltuusto (Nuorisovaltuusto haluaa testata uimahallipalvelut, 25.11.2008). Toisessa normalisointia käyttäneessä kommentissa nähtiin epäluonnollisena se, että kunnassa, jossa on hieman alle 25 000 asukasta, olisi kolme uimahallia: *”Entisenä tyrvääläisenä ihmettelen, että tarvitaanko Sastamalan kaupungissa todellakin kolme uimahallia. Meillä Ylöjärvellä riittää hyvin yksi halli, vaikka asukkaita noin 5 000 enemmän kuin Sastamalassa.”* (Sastamalan uimahallista!, 19.2.2009.) Kyseisellä lyhyellä kommentilla kirjoittaja luo itselleen ulkopaikkakuntalaisen identiteetin, joka omien kokemustensa pohjalta ei ymmärrä kolmannen uimahallin tarvetta.

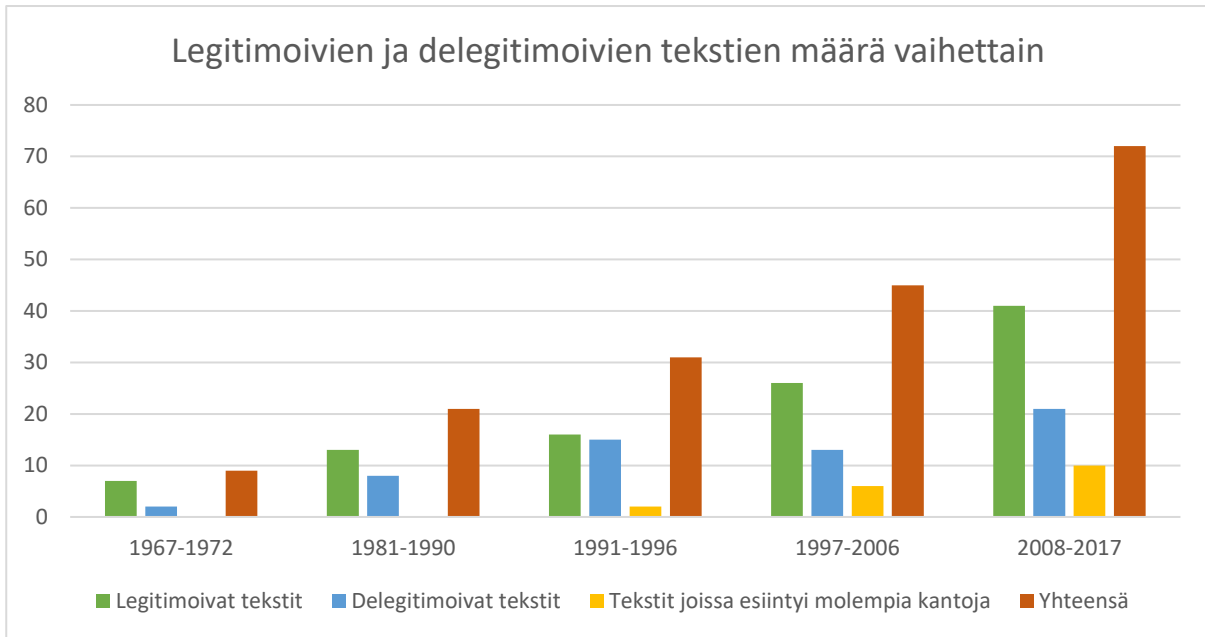
Yhteenveto vaiheesta 5

Tämä viides vaihe poikkeaa aiemmista erityisesti siinä, että legitimoijat ja delegitimoijat käyttivät strategioita hyväkseen hyvin tasaisesti ja monipuolisesti, ja kaikki strategiat tulivat käytetyiksi

molemmilta kannoilta näissä 72:ssa eri tekstissä. Erityistä oli myös se, että delegitimoiijat käyttivät myös auktorisointia aktiivisemmin kuin ennen. Tätä ajanjaksoa värittivät kuitenkin erityisesti rationalisoivat argumentit, sillä rationalisointi oli suosituin kielellinen strategia sekä legitimoivissa että delegitimoivissa kommentteissa. Legitimoijat nostivat esiin ensinnäkin uimisen terveysvaikutukset ja toiseksi uimahallin käyttäjäryhmän laajuuden. Delegitimoiijat taas tukeutuivat taloudellisiin perusteluihin kuten investoinnin kalleuteen, suuriin käyttökustannuksiin sekä huonoon taloustilanteeseen. Tähän legitimoijat vastasivat muistuttamalla alenevista terveydenhoitomenoista ja elinvoimavaikutuksista, joita uimahalli toisi mukanaan. Talousargumentit tulivat jälleen kerran vahvasti esille, kun kansallinen ja kansainvälinen taloustilanne oli ahdingossa. Tällä kertaa kyseisiä kommentteja ei kuitenkaan ollut niin paljon kuin 1990-luvulla. Toki taloustilanne ei ollut nyt yhtä vakava ja synkkä. Taustalla oli kuitenkin jatkuvasti huoli kunnan taloudellisesta kantokyvystä. Tämän ajanjakson alkupuolella käytiin myös väittelyä siitä, kumpi investointi olisi tärkeämpi: uusi palloilu-/monitoimihalli vai uimahalli.

4.6 Legitimointistrategioiden käytön kehittyminen

Kuviosta 6 nähdään kuinka legitimoivien ja delegitimoivien tekstien yhteismäärä on noussut ajanjaksosta toiseen. Esimerkiksi vuosina 1981–1990 tekstejä on ollut vain 21 kun vuosina 2008–2017 niitä on ollut jopa 72. Tähän on varmasti vaikuttanut suurella määrällä se, että mielipidekirjoitusten välittäminen toimitukselle on teknologian kehittymisen myötä tullut yhä helpommaksi. Toisaalta siihen on voinut vaikuttaa kulttuurin muutos mielipidekirjoittelua kohtaan. 1960-luvulla on varmasti ollut suurempi kynnyks kirjottaa omia mielipiteitä lehteen kaikkien nähtäväksi kuin nykyään.

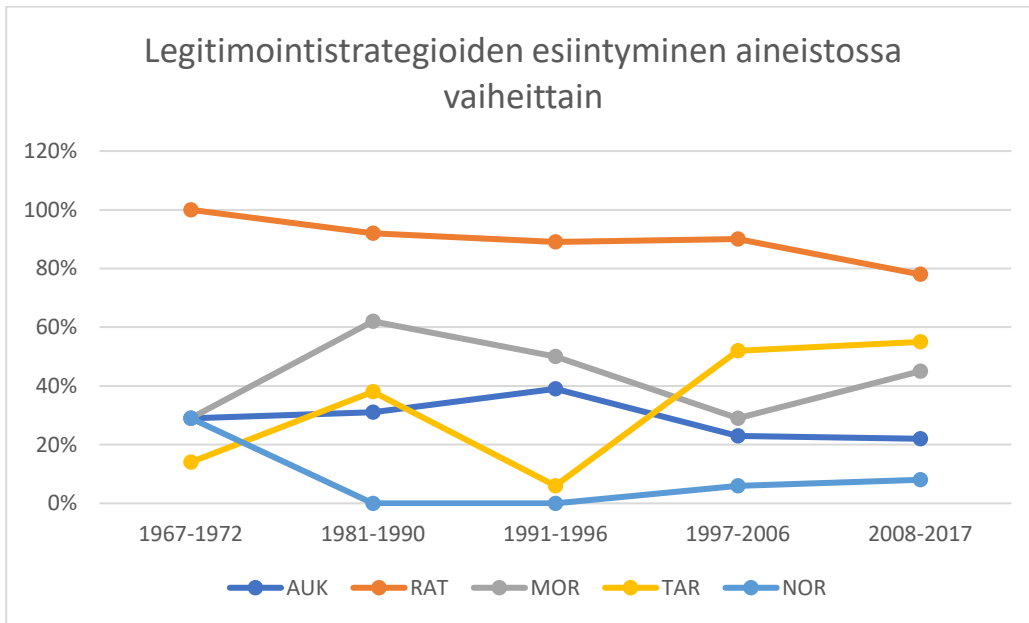

Kuvio 6 Legitimoivien, delegitimoivien ja molempia kantoja sisältäneiden tekstien määrä eri vaiheissa

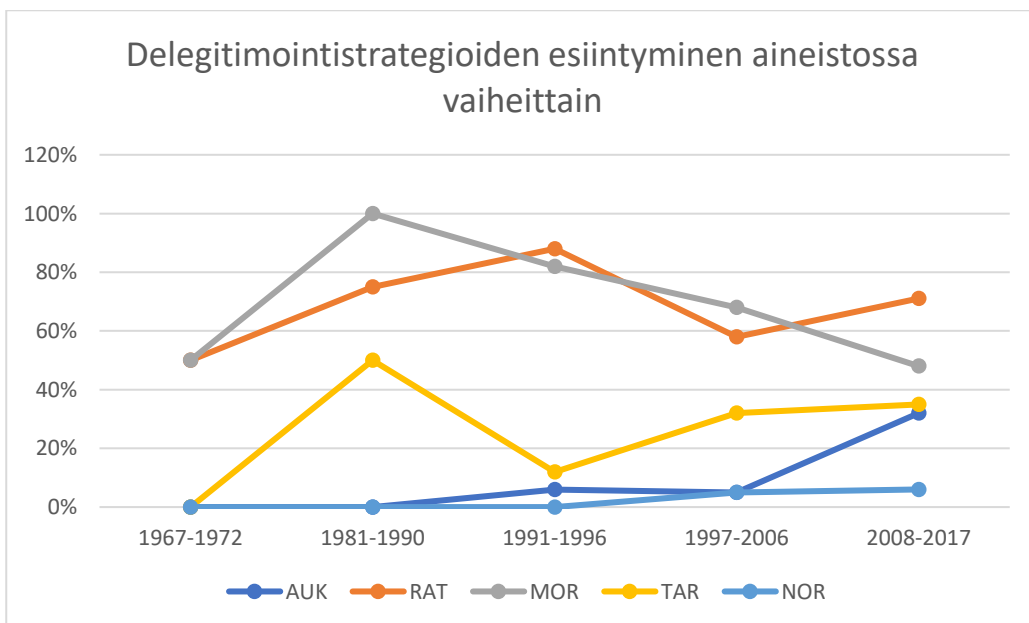
Tämän tutkimuksen kannalta mielenkiintoisempaa on huomata, että legitimoitiiyriyksiä on ollut jokaisella ajanjaksolla enemmän kuin delegitimoivia. Poikkeuksena tähän on vuodet 1991–1996, jolloin legitimoitiiä esiintyi 16:ssa tekstissä ja delegitimoitiiä 15:ssä tekstissä. Aineiston kautta tätä voi selittää kahdelta kannalta. Ensinnäkin delegitimoijat ovat käyttäneet aina negatiivisia taloudellisia vaikutuksia kielellisenä strategianaan uimahallin rakentamista vastaan. Lama-aikaan ja sen jälkimainingeissa he ilmeisesti kokivat uimahallin rakentamisen niin suurena riskinä, että he halusivat ottaa tähän keskusteluun voimakkaammin kantaa ettei uimahallia rakennettaisi. Toisaalta uimahallikeskustelu kävi tuohon aikaan hyvin kiivaana, kun uimahallille tehtiin uudet piirustukset, sille oli varattu pesämuna sekä tontti, ja lisäksi kaupunginjohtaja Matti Pulli toimi itse hankkeen äänekkäänä kannattajana ja eteenpäin viejänä. Tämä saattoi vaikuttaa delegitimoijille siltä, että uimahallin rakentamispäätös oli niin lähellä, että sitä vastaan täytyi argumentoida mahdollisimman aktiivisesti, jottei myönteistä päätöstä tehtäisi.

Legitimoitiiyriytysten kohdalla rationalisointi on ollut jokaisessa vaiheessa käytetyin legitimoitiistrategia (kuvio 7). Legitimoijat ovat siis useimmiten tukeutuneet perusteluihin, joissa viitataan investoinnin vaikutuksiin, tuloksiin ja päämääriin. Delegitimoivissa mielipiteissä on esiintynyt eniten rationalisointia ja moralisointia. Delegitimoijat siis toisaalta ottavat huomioon vaikutuksia ja tuloksia, mutta myös nostavat esiin tärkeäksi kokemiaan arvoja. Esimerkiksi useissa

delegitimoiivissa teksteissä huomioitiin investoinnin vaikutukset kunnan talouteen, mutta myös arvopainotuksena investointiin suunniteltujen varojen käyttö mieluummin peruspalveluihin, kuten terveydenhoitoon.

Kuvio 7 Legitimointistrategioiden esiintyminen aineistossa suhteessa legitimointia sisältäneiden tekstien määrään.

Kuvio 8 Delegitimointistrategioiden esiintyminen aineistossa suhteessa legitimointia sisältäneiden tekstien määrään.

Jo ensimmäisessä vaiheessa legitimoijat perustelivat investointia kaikilla viidellä kielellisellä strategialla, vaikka legitimointia sisältäneitä tekstejä löytyi tuolta ajalta vain seitsemän (kuvio 7). Kahdesta delegitimoivasta tekstistä sen sijaan löytyi vain moralisoinnin ja rationalisoinnin strategioita (kuvio 8). Vaiheessa 2 delegitimoivissa teksteissä alkoi esiintyä myös tarinallistamisen strategiaa. Legitimoivissa teksteissä ei tuona kyseisenä ajanjaksona esiintynyt normalisoinnin strategiaa, mutta muuten legitimoijat käyttivät erilaisia strategioita hyväkseen argumenteissaan.

Delegitimoivissa teksteissä strategioiden käyttö kuitenkin yksipuolistui uudelleen vaiheeseen 3 tultaessa eli vuosina 1991–1996, sillä delegitimoivissa teksteissä on tukeuduttu lähinnä vain moralisoinnin ja rationalisoinnin strategioihin. Legitimoivissa teksteissä esiintyi vaiheessa 3 kaikkia muita strategioita paitsi normalisointia, eikä strategioiden käyttö näyttäytyä kyseisessä vaiheessa yhtä yksipuoliselta kuin delegitimoivissa kannanotoissa. Delegitimoivien tekstien yksipuoliseen strategioiden käyttöön on saattanut vaikuttaa sen aikainen tiukka sekä epävarma taloudellinen tila, sillä delegitimoivissa argumenteissa taloudelliset vaikutukset ovat aina olleet kantavina perusteluina investointia vastaan. Kyseisessä vaiheessa uimahallin rakentamispäätöksen tekeminen oli hyvin lähellä ja delegitimoijat ehkä näkivät sen liian suurena riskinä kunnan taloudelle. Tällöin he ovat halunneet tukeutua strategioihin, joissa on huomioitu investoinnin tulokset sekä vaikutukset ja omat arvonsa, kuten muiden palveluiden ylläpitämisen tärkeys sekä talouden tasapainosta huolehtiminen. Näin ollen näyttäisi siltä, että konteksti vaikuttaa legitimointistrategioiden käyttöön. 1980-luvulla Suomessa elettiin nousukautta ja Vammalan kaupungissa tehtiin paljon uusia investointeja. Kunnan rajallisista resursseista johtuen käytiin kuitenkin keskustelua siitä, mitkä olisivat tärkeimpiä ja tasapuolisimpia investointeja. Legitimointistrategioiden käyttö kuitenkin muuttui laman ja sen tuoman epävarmuuden mukana yksipuolisemmiksi.

Vaiheessa 4 delegitimoivien puheenvuorojen kielelliset strategiat olivat monipuolisempia, sillä rationalisoinnin ja moralisoinnin lisäksi esiintyi myös tarinallistamista. Myös legitimoivien tekstien strategioissa tapahtui muutos, kun toiseksi suosituimmaksi strategiaksi nousi tarinallistaminen aikaisemman moralisoinnin sijaan. Delegitimointistrategioiden monipuolinen käyttö saattaa heijastella kontekstin muutosta, kun lamasta oli päästy yli ja taloudellinen tilanne oli parempi. Kyseinen investointi ei näyttäytynyt enää niin suurena riskinä tai sen ei nähdä toteutuvan, jolloin argumentitkin sitä vastaan voivat olla kevyempiä. Vaiheessa 5 kielellisten strategioiden käyttö lähti taas kehittymään yksipuolisempaan suuntaan, ei kuitenkaan yhtä yksipuoliseksi kuin vaiheessa 3.

Tällöin perusteluissa näkyi jälleen taloudellinen epävarmuus, vaikka se ei ollut yhtä vahvasti läsnä kuin vaiheessa 3. Legitimoivissa teksteissä sen sijaan ei tapahtunut samankaltaista yksipuolistumista vaiheessa 5, vaan tarinallistaminen pysyi edelleen toiseksi yleisimpänä strategiana, vaikka vaiheessa 3 sitä ei oltu juurikaan käytetty. Kyseiselle ajanjaksolle osui uusi maailmanlaajuinen finanssikriisi, jonka vaikutukset näkyivät myös Sastamalan kaupungin asukkaiden elämässä. Tällainen muutos tarkoitti myös investointidiskurssin kontekstin muutosta, mikä selittää sen miksi taloudelliseen epävarmuuteen liittyvät argumentit lisääntyivät.

Kontekstilla on ollut myös merkitys siihen, minkälaisia argumentteja keskustelijat ovat käyttäneet riippumatta legitimointistrategioista. Investointikeskustelun perustelut jakautuvat tietyllä tavalla kahteen ryhmään. Ensinnäkin argumentit voivat olla sellaisia, joita esiintyy ajasta riippumatta jokaisessa vaiheessa. Tällaisia olivat esimerkiksi uimisen terveystvaikutukset, suuret käyttökustannukset, muiden hallien saavutettavuus ja uimahallin käyttäjäkunnan koko. Toisaalta aineistossa esiintyi myös ajalliseen kontekstiin liittyneitä perusteluja. Esimerkiksi 1960- ja 1970-lukujen ulkovesien saastuneisuus esiintyi vain vaiheen 1 diskurssissa. Vaiheessa 5 perustelut täyttyivät sen sijaan palloiluhallin ja uimahallin vastakkainasettelusta. Nämä olivat paikalliseen kontekstiin liittyneitä argumentteja, kun esimerkiksi vuosien 1991–1996 talousargumentit johtuivat koko kansantalouden huonosta tilasta, eli argumenttien takana oli suuremman kontekstin tapahtumat.

Koko aineistoa tarkasteltaessa huomataan myös, että keskusteluun osallistuvien kirjoitustyyli on riippuvaisia heidän asemastaan. Virkamiesten argumentit eivät ole yhtä monipuolisia ja kärkkäitä kuin esimerkiksi nimettömien mielipidekirjoitusten kirjoittajien perustelut. Virkamiehet ovat yrittäneet katsoa investoinnin toteuttamista erityisesti kunnan taloudellisen kehityksen näkökulmasta mutta myös uimahallin tuomien hyötyjen näkökannalta katsottuna. Esimerkiksi kaupunginjohtaja Matti Pulli kannatti uimahallin rakentamista, mutta hänen perustelunsa eivät koskaan olleet yhtä yleistettyjä tai humoristisia, kuin mitä mielipideosastosta oli mahdollista löytää. Seuraavan kaupunginjohtajan Paavo Sallin aikana virkamiehet ehdottivat toistuvasti uimahallin lykkäämistä pitemmälle tulevaisuuteen viitaten kaupungin taloudelliseen tilaan ja muihin investointeihin. Salli ei kuitenkaan ottanut keskusteluun osaa kovin aktiivisesti. Virkamiesten pidättyväiseen keskusteluun vaikutti varmasti heidän asemansa kaupungin virkamiehistössä. Toisaalta poliittisten päättäjien ja mielipideosaston keskustelijoiden argumenteissa tuli hyvin usein esiin heidän poliittiset arvonsa ja henkilökohtaiset näkemyksensä sekä kokemuksensa. Heidän argumenttinsa saattoivat sisältää

huumoria, oikeita ja keksittyjä tarinoita tai syytelyä. Virkamiesten argumentit näyttäytyivät poliittisiin päättäjiin ja muihin keskustelijoihin nähden objektiivisemmilta.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten kuntainvestointia legitimoidaan ja delegitimoidaan tutkimalla sanomalehtikirjoituksissa käytettyjä legitimointistrategioita. Samalla on haluttu tutkia miten investointikeskustelu ja käytetyt legitimointistrategiat ovat muuttuneet ajan myötä. Tämän tutkimuksen tarve nousi siitä, että kuntainvestointien päätöksentekoon ja toteutukseen liittynyt tutkimus on keskittynyt lähinnä siihen vaiheeseen, kun päätös investoinnista on jo tehty. Tässä tutkimuksessa haluttiin avata sitä vaihetta, jossa investointipäätöstä ei ole vielä tehty, vaan sen toteutumisesta keskustellaan ja sen rakentamispäätöstä yritetään joko puoltaa tai vastustaa. Aineistona käytettiin paikallislehti Tyrvään Sanomista kerättyä tekstiaineistoa koskien yhdestä kuntainvestoinnista käytyä keskustelua vuosilta 1967–2017. Aineisto analysoitiin diskurssianalyysiin ja legitimointistrategioihin tukeutuen. Tutkimustulosten tulkinnassa käytettiin tieteenfilosofisina ja teoreettisina näkökulmina sosiaalista konstruktionismia, diskurssiteoriaa ja legitimaatiota.

Tutkimuksessa löytyi viisi ajallisesti erilaista investointidiskurssia, jotka erottuivat omikseen ajanjaksossa esiintyneiden aiheiden mukaan. Niihin vaikuttivat ajallinen ja paikallinen konteksti. Tämän tutkimuksen mukaan julkista investointia legitimoidaan erityisesti rationalisoinnin ja moralisoinnin kielellisillä strategioilla. Legitimoijat käyttävät useimmiten rationalisointia, jolloin he luovat investoinnille hyväksyttävyyttä viittaamalla hankkeen vaikutuksiin, tuloksiin ja päämääriin. Delegitimoijat käyttävät rationalisoinnin lisäksi useimmiten apunaan moralisointia, eli he viittaavat argumentoinnissaan myös arvoihin ja moraaliin. Koska monet delegitimoijat näkivät uimahallin uhkana muiden palveluiden laadukkaalle toteutumiselle tai kunnan talouden tasapainolle, on luonnollista, että he argumenteissaan nostivat esiin arvostavansa uimahallia enemmän esimerkiksi toimivia terveystalouksia tai vakaata kuntataloutta.

Tulosten mukaan legitimointistrategioiden käyttöön vaikuttaa ajallinen konteksti. Esimerkiksi taloudellisen laman aikana delegitimoijien legitimointistrategioiden käyttö muuttui yksipuolisemmaksi verrattuna taloudellisesti valoisampaan aikaan, jolloin legitimointistrategioiden käyttö oli monipuolisempaa. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että ajan lisäksi paikallisilla tapahtumilla on vaikutusta siihen, minkälaisia keskustelijoiden käyttämät argumentit ovat sisällöltään. Esimerkiksi 1960- ja 1970-luvuilla investointia perusteltiin saastuneisiin ulkovesiin nojautuen, koska Vammalan kaupungin läpi virtaava Kokemäenjoki oli hyvin saastunut. Aikaisemmissa tutkimuksissa ei

tiettävästi ole tutkittu samalla tavoin legitimointistrategioiden käyttöä kuntainvestointia ympäröivässä keskustelussa, joten ei pystytä suorittamaan vertailua legitimointistrategioiden käytöstä samankaltaisessa tapauksessa. Kuitenkin Sanna Häklin (2018) väitöskirjassa on tutkittu sekä lakisääteisen että vapaaehtoisen investoinnin toteutumiseen vaikuttaneita päätöstekijöitä.

Häklin (2018, 177) tutkimuksen mukaan kunnan lakisääteinen investointi hyväksytään helpommin kuin vapaaehtoinen investointi, koska vapaaehtoiseen investointiin sitoutuminen herättää merkittävästi enemmän keskustelua ja intohimoja. Kyseisen tutkimuksen mukaan vapaaehtoista investointia perustellaan enemmän ei-taloudellisilla argumenteilla kuin taloudellisilla perusteluilla ja lakisääteiseen investointiin verrattuna vapaaehtoisen investointihankkeen prosessi näyttäytyi monimutkaisempaan ja pitempään prosessiin. (Häkli 2018, 160.) Tämä tutkimus vahvistaa Häklin tutkimuksessa tehtyjä havaintoja, sillä uimahalli-investoinnista käyty keskustelu on ollut hyvin intohimoista, ja se on jatkunut useita vuosikymmeniä. Vapaaehtoinen investointi on myös saanut väistyä monien muiden investointien tieltä tämän viidenkymmenen vuoden aikana.

Häklin tutkimuksessa kävi ilmi, että vapaaehtoisesta investoinnista päätettäessä investoinnin perustelussa nousi erityisesti esiin kaupungin kehittymiseen ja sen imagoon liittyvät seikat sekä päätöksentekijöiden omat arvot ja ideologia sekä puolueen ja instituution suunnasta tullut paine. Oma mielipidettä perusteltiin useimmiten ei-taloudellisilla argumenteilla, jotka oli harkittu siten, että ne kytkeytyisivät investoinnille asetettuihin tavoitteisiin. (Häkli 2018, 167–168.) Uimahalli-investoinnin argumentoinnissa oli hyvin paljon esillä kaupungin imagoon ja sen tulevaisuuteen liittyviä perusteluja, kuten myös arvoihin liittyviä argumentointeja. Perusteluissa ei kuitenkaan kertaakaan mainittu suoraan investointisuunnitelmiin asetettuja tavoitteita.

Investointi lykättiin tai sen suunnittelu keskeytettiin vetoamalla erityisesti kunnan taloudelliseen tilaan tai jonkin muun hankkeen tärkeyteen. Häklin (2018, 169) tutkimus vapaaehtoinen joukkoliikenneinvestointi kohtasi vastustajien kohdalla erityisesti rahan liittyviä perusteluja, mutta kannattajat käyttivät laajasti myös talouteen liittymättömiä perusteluja. Myös tässä tutkimuksessa kannattajat legitimoivat hanketta laajasti erilaisilla ei-taloudellisilla argumenteilla ja erityisesti delegitimoiijat nostivat esiin hankkeen taloudellisia näkökohtia. Häklin (2018, 176) mukaan vapaaehtoisen investoinnin perusteluissa katsottiin investoinnin tarpeellisuutta siitä näkökulmasta,

kuinka hyvä lopputulos olisi kuntalaisten kannalta. Juuri näin myös uimahalli-investointia perustelleet keskustelijat argumenteissaan katsoivat hanketta. Tässä aineistossa kuitenkin näkyi, että myös kuntalaisen tarkemmalla asuinpaikalla oli merkitystä. Moni keskusteluun osallistunut kuntalainen asui syrjäisemmällä paikalla, jolloin he katsoivat hanketta syrjäisemmässä asuvien asukkaiden kannalta. Ne kuntalaiset, jotka asuivat siinä osassa kuntaa, jossa jo oli uimahalli, näkivät että nykyiset uimahallit riittävät hyvin kaikille kuntalaisille eikä uutta hallia tarvita.

Van Leeuwenin (2017, 218–219) mukaan legitimaatioprosessissa suostuttelu ja kielelliset strategiat ovat merkittävä apuväline. Tulokset osoittavat, että myös julkisen investoinnin legitimoitidiskurssissa kielelliset strategiat ovat merkittävässä roolissa, sillä erilaiset sanomalehtitekstit ovat täynnä legitimoitistrategioita, joilla keskustelijat yrittävät luoda joko hyväksyttävyyttä tai hyväksymättömyyttä investoinnille. Keskustelijat yrittivät luoda investoinnille erilaisia merkityksiä sen mukaan, miten he omasta asemastaan ja oman identiteettinsä pohjalta investoinnin näkivät. Investoinnille syntyi monenlaisia erilaisia merkityksiä. Investointi saattoi olla esimerkiksi liikunnan mahdollistaja, taloudellinen rasite, riski, elinvoimatekijä, tasapuolisuuden lisääjä, tarpeeton menoerä tai muiden palveluiden laadun vähentäjä. Merkityksiä syntyi paljon, ja osa niistä oli ajasta riippumattomia, kun taas osa oli hyvin kontekstisidonnaisia merkityksiä. Esimerkiksi 1960-luvulla ja 1970-luvun alussa investointi nähtiin uimaharrastuksen mahdollistajana, sillä kyseiseen aikaan uiminen osoittautui jopa vaaralliseksi ulkovesissä saastumisen takia. Sen sijaan uimahalli nähtiin aina tasapuolisuuden lisääjänä ajasta riippumatta. Näin ollen tämä tutkimus vahvistaa aiempia ajatuksia siitä, että diskurssit kuvaavat maailmaa mutta myös rakentavat sitä. Saastuneet ulkovedet aiheuttivat tarpeen uimahallille, jolloin uimahalli nousi julkiseen keskusteluun. Keskustelun myötä uimahallille myös syntyi uudenlaisia merkityksiä, kuten uimisen mahdollistajan merkitys, jolloin voidaan nähdä diskurssin osaltaan rakentaneen maailmaa.

Investointidiskursseja tarkasteltaessa huomattiin myös, että keskustelijan asema ja se, miten hän investointia perusteli, olivat toisistaan riippuvaisia. Esimerkiksi virkamiehet käyttivät hyvin tyypillistä virkamieskieltä, jossa ei paljoakaan käytetty murre sanoja tai tuotu esiin omia henkilökohtaisia mielipiteitä tai arvoja. Sen sijaan huumoria, murre sanoja ja hyvin kärkkäitä yleistyksiä esiintyi paljon sellaisissa teksteissä, jotka oli kirjoitettu nimimerkin takaa. Poliittiset päättäjät puhuivat investoinneista hyvin arvopainotteisesti. Osa heistä käytti apunaan huumoria,

mutta muuten heidän kommentointinsa vaikutti harkitummalta kuin nimimerkin takaa kirjoitetut mielipiteet.

Kontekstin tunteminen vaikuttaa käytävän diskurssin ymmärtämiseen, sillä investoinnista käyty keskustelu sisälsi ajoittain hyvin paljon paikallisten paikkojen nimityksiä, jotka saattoivat olla esimerkiksi epävirallisia rakennusten tai alueiden nimiä, joita ulkopaikkakuntalaiset eivät välttämättä tiedä. Tällöin parhaiten investointidiskurssia pystyvät seuraamaan ja siitä keskustelemaan ne, jotka puhuvat samaa kieltä kuin paikalliset henkilöt. Samoin keskusteluissa tuli esiin paikallista historiaa ja tapoja. Tämä vahvistaa Pietikäisen ja Mäntysen (2009, 23) väitettä siitä, että mitä paremmin ymmärrämme ja tunnemme diskurssin kontekstia, sitä paremmin ymmärrämme itse keskustelua ja vältymme mahdollisilta väärinkäsityksiltä.

Tämä tutkimus auttaa julkisten investointien tutkijoita näkemään, minkälainen rooli julkisella keskustelulla on investoinnin legitimaatiossa, ja kuinka monimutkainen ja kuinka erilaisia näkökulmia sisältävä yhden investoinnin ympärille rakentuva diskurssi on. Tutkimuksessa osoitettiin, minkälaisilla kielellisillä strategioilla investoinnille yritetään rakentaa hyväksyttävyyttä tai hyväksymättömyyttä. Tutkimuksessa perehdyttiin julkisen investoinnin ja kontekstin väliseen suhteeseen. Kielellisten strategioiden tyypittelyssä käytettiin Vaaran ym. (2006) luomaa mallia legitimoitistategioista, mikä rajoitti tutkimusta synnyttämästä uusista, vain tämän aineiston pohjalta syntyneistä kielellisistä strategioista. Ilman Vaaran ym. (em.) luoman mallin käyttöä, tutkimuksessa olisi voitu tarkastella, löytyykö julkiseen investointiin liittyvästä keskustelusta erilaisia kielellisiä legitimoitistategioita, kuin mitä Vaaran ym. (em.) tutkimuksessa löydettiin.

Tutkimus rajoittui vain yhden julkisen investoinnin tarkasteluun. Jatkotutkimuksen kannalta olisi kiintoisaa tutkia, minkälaiselta legitimoitistategioiden käyttö ja koko keskustelu näyttäytyy jonkin muun kunnan investoinnin kohdalla. Koska kontekstilla näyttäisi olevan oleellinen rooli tällaisessa investointikeskustelussa, olisi mielenkiintoista nähdä, onko esimerkiksi kansantaloudellisilla muutoksilla ollut samanlainen vaikutus johonkin muuhun julkisesta investoinnista käytyyn keskusteluun. Jatkotutkimuksissa voitaisiin myös perehtyä paikallisen kontekstin vaikutukseen investointikeskustelussa. Näyttäytyykö investoinnin legitimoitintä erilaiselta esimerkiksi Pohjois-Suomessa kuin Länsi-Suomessa?

Tutkimustuloksia ei voida yleistää, sillä tutkimus on keskittynyt vain yhdestä investoinnista käytyyn keskusteluun. Tutkimus voi kuitenkin auttaa kuntien päättäjiä ja virkamiehiä ymmärtämään paremmin investoinneista käytäviin keskusteluihin vaikuttavia asioita ja investoinnin legitimoitua. Tutkimustulokset osoittivat, että investointia koskeva argumentointi muuttuu kontekstin muuttumisen myötä. Toisaalta investointia koskevissa argumenteissa oli paljon perusteluja, jotka toistuivat vuosikymmenestä toiseen samanlaisina. Aineisto olisi antanut mahdollisuuden tutkia myös tarkemmin investointidiskurssiin osallistuvien henkilöiden identiteettiä, mutta tämän pro gradu - tutkielman puitteissa se oli mahdotonta.

Tämä tutkimus on pyritty tekemään siten, että se noudattaa hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Tutkimusaineiston kerääminen sekä sen analysointi vaati paljon aikaa ja keskittymistä, mutta kyseiset vaiheet on pyritty tekemään mahdollisimman tarkasti ja huolellisesti. Koska tutkimusaineisto oli hyvin laaja, on mahdollista, ettei kaikkia investointikeskusteluun liittyviä tekstejä löytynyt. On kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että löytämättömiä tekstejä olisi niin paljon, että ne merkittävästi muuttaisivat tutkimuksen tuloksia. Kertynyt aineisto käytiin läpi useaan kertaan, jotta kaikki tutkimuksen kannalta merkittävät seikat tulisi varmasti huomioitua. Kaikki aineistossa esiintyneet legitimoitustrategiat pyrittiin tyypittelemään. Koska aineisto oli hyvin laaja, käytiin jokaisen tekstin legitimoitustrategiat varmuuden vuoksi vähintään kahteen kertaan läpi aineistoa analysoitaessa. Tässäkin on kuitenkin mahdollisuus siihen, että kaikkia legitimoitustrategioita ei huomattu.

Tutkimustuloksissa on pyritty rehellisesti esittämään kaikki tutkimuksen kannalta merkittävät löydökset. On kuitenkin huomattava, että tutkija itse luo tutkimustuloksista omanlaisensa näkemyksen ja voi tahtomattaan painottaa joitakin seikkoja enemmän, kuin mitä joku toinen tutkija tekisi. Tutkimustulosten objektiivisuutta ja validiteettia olisi voinut parantaa se, että tutkijoita olisi ollut useampia. Tulosten tulkintaan on voinut vaikuttaa myös tutkijan tausta. Tutkimustulokset olisivat voineet muotoutua erilaisiksi, jos tutkimuksen teossa olisi ollut mukana tutkijoita erilaisilta tieteenaloilta kuten esimerkiksi kielitieteen ja journalismin aloilta. Tutkimustulokset on kuitenkin pyritty esittämään mahdollisimman objektiivisesti ja kattavasti.

Tutkimuksen taustakirjallisuudessa on pyritty huomioimaan keskeisimmät tutkimukset ja tutkimustulokset on pyritty saamaan vuoropuheluun taustakirjallisuuden kanssa. Tietynlaisena

heikkoutena tässä tutkimuksessa on kuitenkin ollut se, että sille on löytynyt hyvin vähän vertauskohtia, joihin tutkimustuloksia olisi voinut peilata. Toisaalta tämä tutkimus voi toimia innoittajana siten, että jatkossa julkisia investointeja koskevissa tutkimuksissa huomioitaisiin myös diskurssien merkitys investointiprosesseissa.

LÄHDELUETTELO

- Angermuller, J., Maingueneau, D. & Wodak, R. 2014. An introduction. Teoksessa Angermuller, J., Maingueneau, D. & Wodak, R. (toim.) *Discourse Studies Reader: Main currents in theory and analysis*. John Benjamins Publishing Company, 1–14.
- Avauspäivänä 250 polskuttelijaa: Se on nyt kiikkalaisilla - uimahalli! 1968. *Tyrvään Sanomat* 27.11.1968.
- Berger, P. L. & Luckmann, T. 2002. *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen*. Suom. V. Raiskila. 3. painos. Helsinki: Gaudeamus. Alkuperäisjulkaisu 1966.
- Bitektine, A. & Haack, P. 2015. The "macro" and the "micro" of legitimacy: Toward a multilevel theory of the legitimacy process. *Academy of Management Review*, 40(1), 49–75.
- Bojorquez, F., Champagne, E. & Vaillancourt, F. 2009. Federal grants to municipalities in Canada: Nature, importance and impact on municipal investments from 1990 to 2005. *Canadian Public Administration*, 52(3), 439–455.
- Buchanan, A. & Keohane, R. O. 2006. The Legitimacy of Global Governance Institutions. *Ethics & International Affairs*, 20(4), 405–541.
- Burr, V. 2015. *Social constructionism*. London: Routledge.
- Busk, H., Huovari, J. & Härmälä, V. 2016. *Talouspolitiikan säännöstö ja julkisten investointien rahoitus*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2/2016.
- Cameron, D. & Panović, I. 2014. *Working with Written Discourse*. Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- Cunliffe, A. L. 2008. Orientations to Social Constructionism: Relationally Responsive Social Constructionism and its Implications for Knowledge and Learning. *Management Learning*, 39(2), 123–139.
- Davies, B. & Harré, R. 2001. Positioning: The Discursive Production of Selves. Teoksessa Wetherell, M., Taylor, S. & Yates, S. J. (toim.) *Discourse Theory and Practice: A reader*. London: Sage, 261–271.
- De Fina, A. 2011. Discourse and Identity. Teoksessa Dijk, T. A. v., *Discourse Studies : A Multidisciplinary Introduction* (Toinen painos). Los Angeles: Sage, 295–315.
- Dijk, T. A. v. 1998. *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: Sage.
- Elder-Vass, D. 2012. *The Reality of Social Construction*. Cambridge ; New York: Cambridge University Press.
- Fairclough, N. 2003. *Analysing discourse : Textual analysis for social research*. London: Routledge.
- Ford, G. S. & Koutsky, T. M. 2005. Broadband and Economic Development: A Municipal Case Study from Florida. *Review of Urban & Regional Development Studies*, 17(3), 216–229.
- Galbin, A. 2014. An Introduction to Social Constructionism. *Social Research Reports*, 82–92.
- Gergen, K. J. 2009. *An Invitation to Social Construction* (Toinen painos). London: Sage.

- Gustavsen, A., Røiseland, A. & Pierre, J. 2014. Introduction: Toward output legitimacy in local government? *Urban Research & Practice*, 7(2), 119–122.
- Hiironniemi, S. 2013. *Kuntien tehtävien kartoitus, raportti 2012*. Valtiovarainministeriö.
- Hirsch, J. A., Meyer, K. A., Peterson, M., Zhang, L., Rodriguez, D. A. & Gordon-Larsen, P. 2017. Municipal investment in off-road trail and changes in bicycle commuting in Minneapolis, Minnesota over 10 years: a longitudinal repeated cross-sectional study. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 14(21).
- Howarth, D. 2000. *Discourse*. Buckingham: Open University Press.
- Häkli, S. 2018. *Investointipäätöksenteon rationaalisuus kuntakontekstissa - Case-tutkimus suomalaisessa kunnassa*. Turku: Turun yliopisto.
- Johnson, C., Dowd, T. J. & Ridgeway, C. L. 2006. Legitimacy as a Social Process. *Annual Review of Sociology*, 32, 53–78.
- Jokinen, A. 1999. Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. Teoksessa Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E., *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino, 37–53.
- Joutsenvirta, M., & Vaara, E. 2009. Discursive (de)legitimation of a contested Finnish greenfield investment project in Latin America. *Scandinavian Journal of Management*, 25, 85–96.
- Joutsenvirta, M., & Vaara, E. 2015. Legitimacy Struggles and Political Corporate Social Responsibility in International Settings: A Comparative Discursive Analysis of a Contested Investment in Latin America. *Organization Studies*, 36(6), 741–777.
- Karkkilan kaupunki 2018. Tilinpäätös 2017. Haettu 27.7.2018 osoitteesta <http://karkkila.hosting.documenta.fi/kokous/20182041-7-1.PDF>.
- Keikyän uimahallin rakennustyö alkanut. 1969. *Tyrvään Sanomat* 18.10.1969.
- Koskinen, P. 2009. Katsaus ja ajatuksia Sastamalan kaupungin perustamista edeltävään seitsemän tuhannen vuoden mittaiseen aikaan. Haettu 1.12.2017 osoitteesta https://www.sastamala.fi/sivu.tmpl?sivu_id=3061.
- Kuntalaki 410/2015. Annettu Helsingissä 10.4.2015. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>.
- Kuntaliitto 8.11.2017. *Kuntien ja kuntayhtymien menot ja tulot*. Haettu 19.3.2018 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/talous/kuntatalouden-tilastot/kuntien-ja-kuntayhtymien-menot-ja-tulot>.
- Kuopion kaupunki 2018. Tilinpäätös 2017. Haettu 27.7.2018 osoitteesta <https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7936942/Kuopion+kaupungin+tilinp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s+2017+kv+1.6.2018/b5858f2b-cad7-4ffe-bbd9-a9fb40f3faaf>.
- Lepistö, L. 2014. Taking information technology seriously: on the legitimating discourses of enterprise resource planning system adoption. *J Manag Control*, 25, 193–219.
- Liguori, M. & Steccolini, I. 2017. The power of language in legitimating public-sector reforms: When politicians "talk" accounting. *The British Accounting Review*. Haettu 5.10.2017 osoitteesta <https://doi.org/10.1016/j.bar.2017.09.006>.

- Lock, A. & Strong, T. 2010. *Social constructionism: Sources and stirrings in theory and practice*. New York ; Cambridge: Cambridge University Press.
- Monacelli, D. Paziienza, M. G. & Rapallini, C. 2015. Municipality Budget Rules and Debt: Is the Italian Regulation Effective? *Public Budgeting & Finance*, 36(3), 114–140.
- Nokian kaupunki. 2018. Tilinpäätös 2017. Haettu 27.7.2018 osoitteesta <https://www.nokiankaupunki.fi/wp-content/uploads/2018/06/Tilinpaaatos-2017-kirja.pdf>.
- Pessi, T. 2018. Kiiikan uimahallin lakkautus sinetöitiin. *Tyrvään Sanomat*, 14.6.2018, 7.
- Pfeffer, J. & Salancik, G. R. 2003. *External control of organizations: A resource dependence perspective*. Stanford: Stanford University Press.
- Phillips, N. & Hardy, C. 2002. *Discourse analysis: Investigating processes of social construction*. Thousand Oaks: Sage.
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. 2009. *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Reshef, Y. & Keim, C. 2014. *Bad Time Stories: Government-union Conflicts and the Rhetoric of Legitimation Strategies*. Toronto: University of Toronto Press.
- Sastamalan kaupunki. (ei pvm). *Sastamala ennen ja nyt*. Haettu 30.11.2017 osoitteesta https://www.sastamala.fi/sivu.tmpl?sivu_id=3061.
- Stejskal, J. & Hájek, P. 2015. Evaluating the economic value of a public service - the case of the Municipal Library of Prague. *Public Money & Management*, 35(2), 145–152.
- Suchman, M. C. 1995. Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. *The Academy of Management Review*, 20(3), 571–610.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) 2017. *Väestörakenne*. Haettu 16.8.2018 osoitteesta http://www.stat.fi/til/vaerak/2017/02/vaerak_2017_02_2018-06-20_tie_001_fi.html.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) 2017. *Kuntien talouden kulut kääntyivät laskuun vuonna 2017*. Haettu 27.7.2018 osoitteesta https://www.stat.fi/til/kta/2017/kta_2017_2018-06-01_tie_001_fi.html.
- Tost, L. P. 2011. An Integrative Model of Legitimacy Judgements. *Academy of Management Review*, 36(4), 686–710.
- Tyrvään Sanomat 28.1.1970: ”Uimahalli tehdään vaikka ajan kanssa”. 1989. *Tyrvään Sanomat* 2.11.1989.
- Törmä, H. & Istolahti, P. 2017. *Vähähilisen puurakentamisen aluetaloudelliset vaikutukset Kymenlaaksossa ja Kouvolassa*. Helsingin yliopisto. Ruralia-instituutti.
- Uimahalli Keikyään FC:n ja kunnan yhteistyönä. 1968. *Tyrvään Sanomat* 13.11.1968.
- Vaara, E. Tienari, J. & Laurila, J. 2006. Pulp and Paper Fiction: On the Discursive Legitimation of Global Industrial Restructuring. *Organization Studies*, 27(6), 789–810.
- Walker, C. 2015. Social Constructionism and Qualitative Research. *Journal of Theory Construction & Testing*, 19(2), 37–38.

- Van Leeuwen, T. 1996. *The Grammar of Legitimation*. Julkaisematon käsikirjoitus.
- Van Leeuwen, T. 2007. Legitimation in discourse and communication. *Discourse & Communication*, 1(1), 91–112.
- Van Leeuwen, T. 2018. Legitimation and multimodality. Teoksessa Wodak, R. & Forchtner, B. (toim.) *The Routledge handbook of language and politics*. London: Routledge, 218–232.
- Van Leeuwen, T. & Wodak, R. 1999. Legitimizing immigration control: a discourse-historical analysis. *Discourse Studies*, 1(1), 83–118.
- Weber, M. 2009. *Tiede ja politiikka: Kutsumus ja ammatti*. Suom. T. Hietaniemi & R. Hannula. Tampere: Vastapaino.
- Vedet saastuvat - missä kohta uidaan? Vain uimahallista pelastus Vammalaankin. 1967. *Tyrvään Sanomat*, 8.4.1967.
- Wetherell, M. 2001. Themes in Discourse Research: The Case of Diana. Teoksessa Wetherell, M., Taylor, S. & Yates, S. J. (toim.), *Discourse Theory and Practice*. London: Sage, 14–28.
- Whitfield, M., Machaczek, K. & Green, G. 2012. Developing a Model to Estimate the Potential Impact of Municipal Investment on City Health. *Journal of Urban Health*, 90(1), 62–73.
- Zelditch, M. 2001. Processes of Legitimation: Recent Developments and New Directions. *Social Psychology Quarterly*, 64(1), 4–17.
- Zucker, L. G. 1987. Institutional Theories of Organization. *Annual Review of Sociology*, 13, 443–464.

Empiirinen aineisto

Tyrvään Sanomat ajalta 1.1.1967–31.12.2017